

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الحمد لله الذي جعل هذا الكتاب من كتب الفقه والدين

بسم الله الرحمن الرحيم

مكتبة الفقه
درج نظامی بنو مصوع

M A LIBRARY, A.M.U.

PI 3607

اشعر عینم بحمد محمود و بالکدی اعطانا انشاء الاله و النعم و اسأل الکیا نیلایع الجوده و الکرم
 شریع بکرمه است! من ستوده که دادار اقسام نعمتهای ظاهر و باطن را و جانی بیسوی او چشمهای خوش و کرم را
 امی خلقه تا و عبادنا لا غنیة الذین یدعون الیکثیرة لیک و فیه الانسان و الا لیسه النقیسه
 لقبی آنسیدار و مبارک و برای ما نده ای خوش مرده بسیار را بخشد از ان فلان زبان و لبهای پاکیزه
 المتلویة لیزین بها الابدان و معهما النقص و الرقبه الی سید سبعة الشکوة و الی ربکم
 زنگنه را و از دست یابد از ان با ما دینا و بان هر دو گفتگوی بسند استاده برای سکونت و آرام
 و الحمد ابق النعمه المحمده لا رواء العیون و لفرح الارواح و فبعلنا اغنیاء باعطاء النعمه
 و بر میارساند است که در کسب برای اهل چشمها و رایت این در میان نبیند و این را در ان اذن نقد
 لقمه اهل الحاح و صمانا الیک و کهار اذن کل الصمدات و الا فایت و کسر فایت بشه
 برای اهل برای ما است و در کمال شاد و روز از هر آسیبها و آفتها و بزرگ او را بدان
 اهل و هم محمول النعمه علی سائر الخلق فایت و المشارکات و جعلنا ائمه اربعین المراد
 علمای رای حصول برتری بر تمام آنست و یگان بدشکلیان و در انید از انمیرکنده و بیان علمی

وَاَحْلَاوَةً يَكُوْنُ فِيهَا الْحَيَاةُ وَلِلْمَدِيْنَةِ كَيْفَ تَكُنْ تَكُنْ عَلَيْهَا اَدِيَّةٌ الْمَشْقُومِ
 و شيرازي از هرون موسس و قوت در که پس هم کردار ابرار خود و زنده است بر ما گلزارن روزه
 وَالْقَبْلُورَةُ وَتَهْنَأُ اَرْسَالُ الرَّسُولِ عَنْ قَوْلَائِدِ الْحَبِيْبِ وَالْمَاكِسِ قَا حَلَّ هَا حَمْدُ الشَّيْخِ اَوَّلِيَا
 و نماز نگاه کرده اند تا برین پیاپی از قافله های زندگانی درگ پیر کینند و در کارهای بسیار و تمام
 خَارِجًا عَنْ حَدِّ النَّفْسِ وَاشْرَافًا لِّشَرِّهَا فَكُنْ طَائِفًا مِّنْهُمْ اَوْ مَجْمُوعًا مِنْهُمْ وَاعْنِ حَقَّ حَقِّهِ وَهُوَ اللَّهُ
 بیرون از حد بیان و پیاپی کینند بسیار گذشته از میان فوشتن و کینند
 الْعَزِيزُ الْقُدِيرُ الْعَلِيُّ الرَّحْمَنُ اللَّهُ الْخَبِيرُ الْبَصِيرُ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ هُوَ الَّذِي اَسْمُنُ
 مطالب توانا بخشنده مهربان دوست خدای نیروار دنیا شنود انا اوست خدای که اسان کرد
 اَلَيْسَ اَحْسَنَ اَمَّا غَيْرُ مَحْمُودٍ وَمَنْ عَلَيْنَا اِمْتِنَانٍ فَمَوْفُورٌ لَا اِلَهَ اِلَّا هُوَ الْمَعْبُودُ الْمُسْتَجُوْدُ
 و خدای اسان کردنی بنیم نهایت دوست دارد بر ما بنست بسیار نیست و در آن پرستیده و سجود
 وَلَيْسَ الْقَائِمُ الدَّائِمُ اِلَّا هُوَ الْعَزِيزُ الْحَمِيدُ الْمُحْمَدُ هُوَ الْحَسَنُ الْقَنِيْعُ الْكَرِيمُ بِكُلِّ حَالٍ وَحَسْبُ
 و نیست قائم همیشه گراست غالب ستوده شکر کرده اوست اسان کند نمیشد و نمیشد بهر حال و ما
 الْحَيُّ مَوْنُ الْمَدْنِيْنَ النَّادِيْنَ بِفِيهِ اَعْمَالُ هُوَ سُلْطَانُ الْكِبَرِ السَّلَاطِيْنِ مَرَالِكُ
 گماکاران عاسیان پشیمان هستیم بهر حال آن پادشاه بزرگترین پادشاهان مالک
 الْاَرْضِ وَالسَّمَاءِ وَنَحْنُ عِبَادُ اَسْقَرُونَ قَائِمُونَ لِعَدَمٍ وَالْفَنَاءِ مَا اَدْبَتِ الشَّكْرُ عَشِيرُ
 زمین و آسمان است و ما بنده گان حقیر ترین بنده گانیم قبل کنندگان نیست و نابود شدن را بگوئیم سپاس دهیم
 مِنْ عَشْرِ اَلْفٍ اِحْسَانٍ لِّسَاءَةٍ تَرْتَفِعُ السَّكَايَاتُ وَمَا جَمَعْنَا بِصَلَاةٍ اِلَّا الشَّكْرَ اَدْبَتِ اِيَهُمْ
 از ده هزار احسان بیش در ساقی از سعادت و زو شوب و ده گردانیم با همی نیکی را از گردان
 الْاَوْقَاتِ فِي الصَّلَاةِ لَا سَبِيلَ لِمَغْفِرَةٍ لِّدُوْنِهَا يَوْمَ الْقِيَامِ وَدُونَ الطَّافِمْ وَلَا بَاعِثُ
 و تنها در گرامی ما نسبت با همی برانگیزش گمان ما روز قیامت بهر خطایش و نیست شیری
 عَلَى عَفْوٍ مِّنْ اَعْمَالٍ غَيْرِ اَعْطَا فَمِنْ اَنَا قَسِيْرٌ بِالْمَلَاِكَةِ الْمُسَوِّغَةِ عِنْدَ الْفَيْسِنَا بِالْحَقِيقِ
 بر عفو عصیان ما را ای بخشیدیش ما را از او ابریم بلا شتابی بگوئیم نزدیك خود ما بخوبی

وَمَنْ يَزِدْكُمْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ خَيْرًا يَرَهُ اَلَيْسَ الَّذِي يَنْظُرُ إِلَيْكُمْ فَيَقُولُ اِيَّاكُمْ لَا يَزِيدُكُمْ

وَمَا يَنْقُصُكُمْ اِلَّا بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ نسبت کرده اند بسوی بنظر نامل ای برای من تو

كَرِهْتُمْ طِيلَ وَهِيَ مِلْجَامِي اَلَيْسَ الَّذِي يَرْحَمُكُمْ وَلَهُنَّكَ حِزْنٌ بَلْ لَا مَلَاذَ لَكَ اَلَيْسَ يُرِي

بُشْنُو بزرگ رای پناه من تو میزبان منی رطبت تو بسیار است پناهی نیست مرا بهمنه

يَهْدِيكَ فِي الْحَيَاةِ وَبَعْدَهَا وَلَا مَفْرَدُونَ عَسَىٰ بِكَ فِي الدُّارِ الدُّنْيَا

وَالْآخِرَةِ دَلِيلٌ تو در میان و محنت و پناهی گزینیت سوا می آید تو در دنیا

وَالْعَاقِبَةِ اَلَيْسَ أَحْسَنُ مِنْ جَنَّتِكَ لَا يَحْتَابُ الْخَطَاةُ لَا تَلْتَ اَلَيْسَ الْبَقِيَّةُ بِالْجَانِبِ

آخرت تجز نیک است درگاه تو برای سامان خطا برای این که تویی سزاوارترین برکتها

الدُّعَاءُ وَالشُّكْرُ أَحْسَنُ مِنْ بَحْضِ تِلْكَ كَبِيرِ جَاءَ الْعَفْوَ لَئِنْ عِنْدَكَ أَكْثَرُ

دعا و تعازی بهتر است بهارگاه تو باید عفو از یکا تحقیق نزد تو سامان

الْقَصْرِ عِنْدَ الْعَدُوِّ مُسْتَقْبَلٌ لِلصَّغِيرِ وَالْعَطَاءُ فَظَم

تصور وقت عذر سزاوارستند برای درگذر بخشش

سُبْحَانَكَ يَا مَنْ خَلَقَ الشَّمْسَ صَبِيحًا وَدُجَاهًا سُبْحَانَكَ يَا مَنْ

ای که است ترا ای آنکه آفرید آفتاب را روشن و دجایت برای تاریکی

جَعَلَ الْكَيْسَ لِيَأْسًا لَا يَحْسَبُ مَا وَدَّكَ

گردانید شب را پرده شمار کرد و نشود و صفای تو

سُبْحَانَكَ يَا مَنْ خَلَقَ الشَّمْسَ صَبِيحًا وَدُجَاهًا سُبْحَانَكَ يَا مَنْ

ای که است ترا ای آنکه آفرید آفتاب را روشن و دجایت برای تاریکی

جَعَلَ الْكَيْسَ لِيَأْسًا لَا يَحْسَبُ مَا وَدَّكَ

گردانید شب را پرده شمار کرد و نشود و صفای تو

سُبْحَانَكَ يَا مَنْ خَلَقَ الشَّمْسَ صَبِيحًا وَدُجَاهًا سُبْحَانَكَ يَا مَنْ

ای که است ترا ای آنکه آفرید آفتاب را روشن و دجایت برای تاریکی

نعت بربانی ترکی

کوپ پتوق و اوسو قو لوق فی سزاوار اولی قو تلموق جناب ایر و گیم انی تنگ تجمالی اوزی ساو
 است بندگی اور بت غلامی کے لائق وہ مبارک جناب ہو کہ اوسکے بندای برترستہ اپنا پیغمبر
 قیلدی و ہارچہ فضل لار و عالم لار و اوز کا کیشی لار فی زانی است الہدی سبحان اندر اول اولوغ حضرت
 کیا اور تمام فاضلون اور عالمن اور آدمیوں کو اوسکی امت کیا سبحان اللہ ایس بزرگ دگاہ
 غہ گوز گوز اسم گیم نیمی ہدایت نینگ یول کو تگمچی ایر و وسعاوت نینگ یورت فی خضر نور
 کا دیکھنے والا بیون مین کہ میری ہدایت کی راہ کا دیکھلائے والا ہو اور سعادت کی منزل کا
 جرنی گیم شک نینگ سوسوز لیتی فی زائل قیلکوجی دورانی روان تفتیر سیر یار و ہرنی گیم
 جو کچھ کشک کے دیا نجن دور کرنے والا ہو اوسکی روان تفتیر ہو اور جو کچھ کہہا کے
 اولوغ فصیح و بلیغ لار فی تیل سیریلدی انی تحریر یار کیشی لار فی کوکل لار نینگ یرتدکاندہ نور
 بڑے نصیحت اور بیخون کوسندہ زبان کیا اوسکی تحریر ہو آدمیوں کے دلون کی تحفل مین نور کا
 لومک انی معرفت یالیق ابلادی و کول لار فی راحت و باغیر لار فی طراوت انی سیون لیتی
 شمع اوسکی معرفت سے روشن کی اور جانون کو راحت اور جگہون کو طسراوت اوسکی دوستی سے
 باغیشلادی تو کوک گیم ہارچہ نیمہ لار دین رفیع ایر و رانی رفعت قدر کو ر فپ اوزی حفیض
 بخشی یہ آسمان کہ تمام چیزون سے بلند ہو اوسکی رفعت لدر دیکھ کر اپنی پستی پر
 غمہ گچہ وہ بلند و ر لاریاس لار دین نہ چنلار و بو قویاش و بو امی گیم ہارچہ یاروغ لوق لار دین یاروغ
 رات مین ستارون کے آئسوں سے روتا ہو اور یہ آفتاب اور یہ جہت اب کہ تمام روشنیاں شیشے کی شیشی مین
 راق بارانی آلن نینگ نور انی قولوتی ایستار طوبی اوچاغ بستاندہ او شول پیون ہر زیوہ
 اوسکی پیشانی کے نور کی غلامی چاہتے ہن طوبی بہشت کے باغ مین اسولطے ہر مہودہ کے
 براق غمہ قار ایر و ر و تحوض کوثر و ساسیل الی وضو قیلماق ایچون تولہ تولہ بلبل مہ کنور سے منبر
 جینے مین قادر ہو اور حوض کوثر اور ساسیل اوسکے وضو کرنے کے واسطے ہو بلبل شاخ کے منبر مین

انی شناختہ اوقاف ایچون چچان نینگ عمامہ فی ایستاکو چچی دور و سراسر بوی نینگ قفس
 اور سکنی ثنائے خطبہ کے پڑھنے کے واسطے پھول کے ٹکڑے کو چاہئے والی ہی اور پڑھ سکے تفس کے
 کور غور مان تین قمری سے تبلیغہ قسب ملک چچی تئوڑ سترن و نسوین ایچیرہ لے خلق نینگ
 دیکھنے سے قمری کو دیوانہ کر سنے والا ہی اور سترن اور نسوین ہیں اس کے خلق کے
 شمیم ایر وروانی پر نکو اتلا کو حی لاسے یونست لار نینگ گردنی آست نسیم دوراوشول والا جی
 شمیم ہی اور اس کے رکاب کے سوار ہونے والو کی منزلوں کے گرد کا گھوڑا نسیم ہی وہ برزج باب
 بارگیم بارچہ بدعت و اشتعل خرمین لاسے فی ذوالفقت رانی بترق کو تندر ووی و کفر قبول
 کہ تمام بدعت اور ظلم کے خیر منوں کو او سکی ذوالفقار کی برق نے جلایا اور کفر کی راہ
 نینگ قمر غولتقیہ آنی ہدایت نینگ مشعل نے تائق اوچور دسے آیزی آنی افذشی الیکری
 فی تاریکی کو او سکی ہدایت کا شعل کی روشنی نے اوڑایا تھہ اسے اوسکو اپنے
 تیلاندی و اسے افذشی حبیب دیب تواندی کوک نینگ شفقے اووشول ایچون جسراج
 پاس بلایا اور اوسکو اپنا حبیب کہہ کر خوشش ہوا آسمان کی جھنڈیں اوسکے واسطے معراج کی
 کچیدہ حشرق بولدی تو کتہ کتہ باغی لاسے نخوت بقدر بدین خجالت ساسی ایچندہ غرق
 رات میں پارہ ہوئیں اور بڑے بڑے باغیوں کی غوث اوسکے قدر سے خجالت کے دریا میں غرق
 بولدی آنی براق آست دور والی قنبر قول ایرور
 ہوئی اوسکا براق گھوڑا ہی اور اوسکا قنبر غلام ہی

سالت کوک سبیلہ فردور محمد	جہان قبیلہ دی خیا دین پر محمد
پیچہ جیدی کے آسمان کا ستارہ ہی محمد	جہان کے روشنی سے پر محمد
قرنواوی نیگیچ بو جہان بابر	لوک بو اویدہ اول شاہ زمان بابر
تاریک گھر کے مانند جہان ہی	سمنع اس گھر میں وہ شاہ زمان ہی
تغیث بزبان فارسی	

وہ اصحاب عاجز و سہل ہیں کہ جب تک باعث بالیگی کوئی پانچمان نہیں لاکھ اور جو صبا و شہابی اور
 نسیم اور اسید طرخی اور ہوا میں کہ چمن خلط کو اسما دین اور کی محبت ہی کہ نہیں پھیرنی اپنا
 اجاب کیا جہاں تک فوارسی کہ نہ میں ترقی رونق ملت کی تھکے اونکی وہ خزانہ بانی والی ہیں
 اور خطی دخت کہ زمین سی رواج احکام شریعت کی ادگی اونکی وہ جڑ و بھائی والی ہیں اگر وہ
 بلبل و قمر کی طرح گل اور سر و پریخیر و سعادت کی عاشق تھی تو کیوں آواز اونکی نہ مومن
 میں ہوا غلط کے سامعین نے اس وقت کی اپنے کانوں کو سنانی اور اگر نہ رکے ہانکے مانند
 کہا کیوں میں حق و انصاف کے روان تھے تو کیوں تماشائیوں نے اس وقت کے
 اس سپر یعنی زیارت سے اونکی آنکھوں کو ٹھنڈک پہنچائے اگر وہ تھی علو تربت نہوتے
 تو کیوں نسیم سحر کی طرح عنایت ابرہی اوسکے ترقی در ارج کی گلاز کو کھلا تے
 اور جو وہ بر سر باطل ہوتے تو کیوں خلقت خدا کی اونکے قبول اطاعت کے پورے اپنی
 زمین خاطر میں پھلا تے اونکی سی کہ پتھروں نے جب خازر ارشک کو جب سے
 صاف کیا تب ہر ایک کا پائون اونکی راہ میں پڑا اور جب اونکی عدالت کے سچوں نے
 بدعت کے گرد ہوں اور نالوں کو بالکل مہر و باتب سکا قدم ثبات و یقین اوس زمین پر گرا
 اگر اونکے قدم میدان اطاعت دین میں سب سے آگے نہ پڑتے تو شاید ان نزول آید کہ مریاں
 الشافقون حضرت حق سے نہوتے اور زمان رسول سے کسوا سطر اٹھائی کا لہجہ کہ جاتے
 اگر اپنی شعل سے سسی کی روشنی سے ظلمت کفر کو نکھوتے پتھروائی اگر نصیب اونکے
 ہونی تو نبی کی پیروی میں اور صدارت اگر پائی تو فراغت گسٹری اور پیغمبر کی دنیا لہجہ

یہ پیش رویشان نور
 ہر وقت ہر
 حق و انصاف
 لے کر جنت
 ہر شاہان و

نظم	وہ ہیں مدد فضل و کمال	وہ ہیں ہم بخشش بے زوال
جہاں اونکے ہی عدل احسان ہے	مدد جیسے ہو در غلطان ہے	آغاز دعا

اما بعد فقیر پر تقصیر خواجہ امام الدین معرونی، خواجہ مامی خانہ طراز چہرہ شاہدین
 بیان ست کہ چون این خاکسار پیدار بر آشتی سعادت تلبذ حضرت پیرو مشرب حق سبجو دطا لقا
 شادی ۱۱

بسیار اگر بدید که از حکم حضور عدول نکند و بدین افرین بر سینه خود نشو و نشناهد که مرضی بر گمان شما بفرست صاحب بلیکوه آبا بپوشد
و نیست و حق بجانب این صاحبان است زیرا که ^{در} در زمان ایشان قنقی آن نیست که در زمان ایشان اطاعت عمل بکنند لیکن بنوعی
این اطاعت در اصل انقیاد حکم حضور نیست با اطاعت عاقل چه سر و کار است و اما بنوعی بعضی استخوان از حکم ولی نفوت است تا
سپهر از حضور ایشان نشو و نشناهد بجا آید این نیابت در اصل تهمینه است و البته در چندی از کار تحصیلاری آگاه نموده اند و بر پروردگار
پس از نوبه بود از خدمت خان صاحب بخشش هم زبانی آورد خود پروردگار نیست اگر هم که کشتی خان صاحب را روانه شده بود و خود را
خصمت رخا نه رفته بود و شنای یکپاس روز بر آمده خود هم روانه شدند یعنی در روز کشتی تاراج باز و هم بود خان صاحب علی الجوانک
روان گردید که شنای دیگر اگر من این وقت تنگ و ضعیف بودم ازین سبب عین اکتفا در زبیه شد بعد ازین غلط طویل خواهد رسید و تنگ شد
حضور و عجب که وقت روانی خود هر جا که بدولت و اقبال تشرفین بر شما را نشود در کاب خود و سر از در را بند زبانه خیریت
۱۲۷ ^{محدث} محمدن القضاة و نیز از شاده سلم که کلامی تعالی است نایت نام و والد یا جانشین میر یوسف علی خان داروغه بختیاری
نصرت پور سید چون عمارتش عزیزیست معلوم نمیدانم که سال که این حالی شنای شما باشد عربی آن چندان غلبه نبوی که
غور کرده باشند و الا از اکثر اخبار معلوم می شد و نشان دادند از خبر بعد با و کردن رساله قانون مجید و شما نیز عمارت سر سینه
خوب و لکوا خود امید داشت محنت مشروطیت معلوم نیست که از یاد گرفتن ابواب فرید فی فرغت شد با خیریت بعد از ابواب
مصادر است و تنگ که معنادار یا می شود از حرف طفلان بشنود باقی ماند خوان هم زد و زیاد خوا امید گرفت فاضی صاحب جلیق
جوق حماد عزرا اشرف نوشته بودند البته سوا می یکدیگر و عیب و فحاشت سیده هم دارد دیگر از اخبار تازه انیکه بر روز جمعه که
پنجم فیکو است نمایانست جناب عالی در سر کار مرشد زاده خود یا قرار پذیرفته لیکن چه دم تشرفین خوا بندگان و چاقیت کرده
مخلص خواهند شد از غیبت کفایتی که دل میخواست خاندان حضور با تشبیه حکم رسیده بود و دیگر بندگان نبود که اول روانه
تشرفین می آید و بر یکپاس روز بر آمده عرض داشت جناب عالی تفضل تعین بوم وقت رسید با بجهل چون اینها هم
خانک شماست بر جماعت چه موقوف سنت یکجا نشسته اختلاط خواهد کرد شما را خوا هم طلبید و آقا صادق صاحب و حمزه ابوالحسن
صاحب جلی سخی دارند که این بار یکبار از پذیرفت و سوا می ایشان مراد از ادب است از خان صاحب جلیق بارگرفته است که من
که بارانای نام و خان صاحب هم گفته اند که یکبار این راه را خود برید پس خاطر صاحبان از حضور و خدمت طلب خواهد کرد اگر
عرض من پذیرفته میروم والا مجبور نیست و با عیش این همه تر و در خدمت آمده اند و با عالی چو رحمت است چندان نیز از این

بی التفاتی نیست الحاصل مرزا ابراهیم آسجانی که هم در روز پنجشنبه در آن روز وفات یافت و کرامت خان پسر خانسان چکان
صالحی و محمد کمال خان لاهیوری و سیدی حسین خان آقاده بودند آن هر دو صاحب خود این وقت در خدمت شدند و سید

حسین خان نشسته اند و دیگر خیریت

در این روز
در این روز
در این روز

رقعتی که در سبزه ریخته اند موس اقباله که هم در این روز در آن روز وفات یافت و کرامت خان پسر خانسان چکان
روح امیر علی شیر نوری که در این روز در آن روز وفات یافت و کرامت خان پسر خانسان چکان
محبت نام از بقیع سبزی که در این روز در آن روز وفات یافت و کرامت خان پسر خانسان چکان

معنی خفقان تخریر را در این روز در آن روز وفات یافت و کرامت خان پسر خانسان چکان
که امیر زارای نازک بلخ ناز پرزبان متصف اند و محفوظ است و در این روز در آن روز وفات یافت و کرامت خان پسر خانسان چکان
تجیر و مطالعة کتب کمال شگفتگی است و در این روز در آن روز وفات یافت و کرامت خان پسر خانسان چکان

خواه آن جهان را گمان این است که تحصیل علم و کسب کمال برای همه ساینده است و در این روز در آن روز وفات یافت و کرامت خان پسر خانسان چکان
زیر آنکه در کتب کمال شگفتگی است و در این روز در آن روز وفات یافت و کرامت خان پسر خانسان چکان
خود نمکاشته اند و در این روز در آن روز وفات یافت و کرامت خان پسر خانسان چکان

هر کار با خاصیت عقاید که در این روز در آن روز وفات یافت و کرامت خان پسر خانسان چکان
که خط براسه است و در این روز در آن روز وفات یافت و کرامت خان پسر خانسان چکان
به هر نوشته است پس می دانند و در این روز در آن روز وفات یافت و کرامت خان پسر خانسان چکان

کلی دارم امروزه خط و کلام در این روز در آن روز وفات یافت و کرامت خان پسر خانسان چکان
فصلی که در این روز در آن روز وفات یافت و کرامت خان پسر خانسان چکان
من بگویم و در این روز در آن روز وفات یافت و کرامت خان پسر خانسان چکان

این کتاب که در این روز در آن روز وفات یافت و کرامت خان پسر خانسان چکان
لا بد این قدر نام من روز یکسان رشتاد نشان از شخص بگانه در جلدی خدمت حاصل نموده و به پیوسته خوانده و فرستاده
خوش خواننده و در این روز در آن روز وفات یافت و کرامت خان پسر خانسان چکان

لفظ فصیح متصل یافته شود چه ضروری که آدم و دنیای غیر مشهور رود و مگر مخفی نماند که در رفته ملازمان که در پیش
روز پیش ازین چکاید بخواهد بر احوال شما بود این عبارت ما را ازین قصه ها چه کاستخت تخیر شدیم زیرا که هیچ
رازی از دلازمی نیست و نظم زبان فارسی از انصاحب مخفی نیست پس با وجود این معلومات ازین قصه ها بجا
باین قصه های متبادله دار و گمان می رود که در عالم تعبیل ^{بجمله} اتفاق افتاده والا این مقدمه مقدم نیست که
از صاحب کمالان پنهان بوده باشد آئینه عثمان بدست بی پروائی نباید سپرد و قصه نویی آقا صاحبان
که مرزا بنده صاحب برای خود میخواند باند باز حواله تجربه نماید که من آن مطلب را بنسبایان تفویض نمودم و
بعد مطالع حواله تقویت دست می شد از ما هر قدر که عرق بریزی امکان دارد و پاس خاطر شریفین ^{سیر} و توجا بدر سپرد
زیاده غیریت بر محرومی ملازمان چنانچه ^{بجمله} آتش آلود می ایشان نه دیگر مدعا را گرم نمی کند تا سبک کل
در رم این وقت ملعام سال گره جناب عالی از خانه خاص محل آمده بود و قریب سجدت شریفین هم میسر شد
^{رقعه} ^{۱۱} ^{۱۲} ^{۱۳} ^{۱۴} ^{۱۵} ^{۱۶} ^{۱۷} ^{۱۸} ^{۱۹} ^{۲۰} ^{۲۱} ^{۲۲} ^{۲۳} ^{۲۴} ^{۲۵} ^{۲۶} ^{۲۷} ^{۲۸} ^{۲۹} ^{۳۰} ^{۳۱} ^{۳۲} ^{۳۳} ^{۳۴} ^{۳۵} ^{۳۶} ^{۳۷} ^{۳۸} ^{۳۹} ^{۴۰} ^{۴۱} ^{۴۲} ^{۴۳} ^{۴۴} ^{۴۵} ^{۴۶} ^{۴۷} ^{۴۸} ^{۴۹} ^{۵۰} ^{۵۱} ^{۵۲} ^{۵۳} ^{۵۴} ^{۵۵} ^{۵۶} ^{۵۷} ^{۵۸} ^{۵۹} ^{۶۰} ^{۶۱} ^{۶۲} ^{۶۳} ^{۶۴} ^{۶۵} ^{۶۶} ^{۶۷} ^{۶۸} ^{۶۹} ^{۷۰} ^{۷۱} ^{۷۲} ^{۷۳} ^{۷۴} ^{۷۵} ^{۷۶} ^{۷۷} ^{۷۸} ^{۷۹} ^{۸۰} ^{۸۱} ^{۸۲} ^{۸۳} ^{۸۴} ^{۸۵} ^{۸۶} ^{۸۷} ^{۸۸} ^{۸۹} ^{۹۰} ^{۹۱} ^{۹۲} ^{۹۳} ^{۹۴} ^{۹۵} ^{۹۶} ^{۹۷} ^{۹۸} ^{۹۹} ^{۱۰۰} ^{۱۰۱} ^{۱۰۲} ^{۱۰۳} ^{۱۰۴} ^{۱۰۵} ^{۱۰۶} ^{۱۰۷} ^{۱۰۸} ^{۱۰۹} ^{۱۱۰} ^{۱۱۱} ^{۱۱۲} ^{۱۱۳} ^{۱۱۴} ^{۱۱۵} ^{۱۱۶} ^{۱۱۷} ^{۱۱۸} ^{۱۱۹} ^{۱۲۰} ^{۱۲۱} ^{۱۲۲} ^{۱۲۳} ^{۱۲۴} ^{۱۲۵} ^{۱۲۶} ^{۱۲۷} ^{۱۲۸} ^{۱۲۹} ^{۱۳۰} ^{۱۳۱} ^{۱۳۲} ^{۱۳۳} ^{۱۳۴} ^{۱۳۵} ^{۱۳۶} ^{۱۳۷} ^{۱۳۸} ^{۱۳۹} ^{۱۴۰} ^{۱۴۱} ^{۱۴۲} ^{۱۴۳} ^{۱۴۴} ^{۱۴۵} ^{۱۴۶} ^{۱۴۷} ^{۱۴۸} ^{۱۴۹} ^{۱۵۰} ^{۱۵۱} ^{۱۵۲} ^{۱۵۳} ^{۱۵۴} ^{۱۵۵} ^{۱۵۶} ^{۱۵۷} ^{۱۵۸} ^{۱۵۹} ^{۱۶۰} ^{۱۶۱} ^{۱۶۲} ^{۱۶۳} ^{۱۶۴} ^{۱۶۵} ^{۱۶۶} ^{۱۶۷} ^{۱۶۸} ^{۱۶۹} ^{۱۷۰} ^{۱۷۱} ^{۱۷۲} ^{۱۷۳} ^{۱۷۴} ^{۱۷۵} ^{۱۷۶} ^{۱۷۷} ^{۱۷۸} ^{۱۷۹} ^{۱۸۰} ^{۱۸۱} ^{۱۸۲} ^{۱۸۳} ^{۱۸۴} ^{۱۸۵} ^{۱۸۶} ^{۱۸۷} ^{۱۸۸} ^{۱۸۹} ^{۱۹۰} ^{۱۹۱} ^{۱۹۲} ^{۱۹۳} ^{۱۹۴} ^{۱۹۵} ^{۱۹۶} ^{۱۹۷} ^{۱۹۸} ^{۱۹۹} ^{۲۰۰} ^{۲۰۱} ^{۲۰۲} ^{۲۰۳} ^{۲۰۴} ^{۲۰۵} ^{۲۰۶} ^{۲۰۷} ^{۲۰۸} ^{۲۰۹} ^{۲۱۰} ^{۲۱۱} ^{۲۱۲} ^{۲۱۳} ^{۲۱۴} ^{۲۱۵} ^{۲۱۶} ^{۲۱۷} ^{۲۱۸} ^{۲۱۹} ^{۲۲۰} ^{۲۲۱} ^{۲۲۲} ^{۲۲۳} ^{۲۲۴} ^{۲۲۵} ^{۲۲۶} ^{۲۲۷} ^{۲۲۸} ^{۲۲۹} ^{۲۳۰} ^{۲۳۱} ^{۲۳۲} ^{۲۳۳} ^{۲۳۴} ^{۲۳۵} ^{۲۳۶} ^{۲۳۷} ^{۲۳۸} ^{۲۳۹} ^{۲۴۰} ^{۲۴۱} ^{۲۴۲} ^{۲۴۳} ^{۲۴۴} ^{۲۴۵} ^{۲۴۶} ^{۲۴۷} ^{۲۴۸} ^{۲۴۹} ^{۲۵۰} ^{۲۵۱} ^{۲۵۲} ^{۲۵۳} ^{۲۵۴} ^{۲۵۵} ^{۲۵۶} ^{۲۵۷} ^{۲۵۸} ^{۲۵۹} ^{۲۶۰} ^{۲۶۱} ^{۲۶۲} ^{۲۶۳} ^{۲۶۴} ^{۲۶۵} ^{۲۶۶} ^{۲۶۷} ^{۲۶۸} ^{۲۶۹} ^{۲۷۰} ^{۲۷۱} ^{۲۷۲} ^{۲۷۳} ^{۲۷۴} ^{۲۷۵} ^{۲۷۶} ^{۲۷۷} ^{۲۷۸} ^{۲۷۹} ^{۲۸۰} ^{۲۸۱} ^{۲۸۲} ^{۲۸۳} ^{۲۸۴} ^{۲۸۵} ^{۲۸۶} ^{۲۸۷} ^{۲۸۸} ^{۲۸۹} ^{۲۹۰} ^{۲۹۱} ^{۲۹۲} ^{۲۹۳} ^{۲۹۴} ^{۲۹۵} ^{۲۹۶} ^{۲۹۷} ^{۲۹۸} ^{۲۹۹} ^{۳۰۰} ^{۳۰۱} ^{۳۰۲} ^{۳۰۳} ^{۳۰۴} ^{۳۰۵} ^{۳۰۶} ^{۳۰۷} ^{۳۰۸} ^{۳۰۹} ^{۳۱۰} ^{۳۱۱} ^{۳۱۲} ^{۳۱۳} ^{۳۱۴} ^{۳۱۵} ^{۳۱۶} ^{۳۱۷} ^{۳۱۸} ^{۳۱۹} ^{۳۲۰} ^{۳۲۱} ^{۳۲۲} ^{۳۲۳} ^{۳۲۴} ^{۳۲۵} ^{۳۲۶} ^{۳۲۷} ^{۳۲۸} ^{۳۲۹} ^{۳۳۰} ^{۳۳۱} ^{۳۳۲} ^{۳۳۳} ^{۳۳۴} ^{۳۳۵} ^{۳۳۶} ^{۳۳۷} ^{۳۳۸} ^{۳۳۹} ^{۳۴۰} ^{۳۴۱} ^{۳۴۲} ^{۳۴۳} ^{۳۴۴} ^{۳۴۵} ^{۳۴۶} ^{۳۴۷} ^{۳۴۸} ^{۳۴۹} ^{۳۵۰} ^{۳۵۱} ^{۳۵۲} ^{۳۵۳} ^{۳۵۴} ^{۳۵۵} ^{۳۵۶} ^{۳۵۷} ^{۳۵۸} ^{۳۵۹} ^{۳۶۰} ^{۳۶۱} ^{۳۶۲} ^{۳۶۳} ^{۳۶۴} ^{۳۶۵} ^{۳۶۶} ^{۳۶۷} ^{۳۶۸} ^{۳۶۹} ^{۳۷۰} ^{۳۷۱} ^{۳۷۲} ^{۳۷۳} ^{۳۷۴} ^{۳۷۵} ^{۳۷۶} ^{۳۷۷} ^{۳۷۸} ^{۳۷۹} ^{۳۸۰} ^{۳۸۱} ^{۳۸۲} ^{۳۸۳} ^{۳۸۴} ^{۳۸۵} ^{۳۸۶} ^{۳۸۷} ^{۳۸۸} ^{۳۸۹} ^{۳۹۰} ^{۳۹۱} ^{۳۹۲} ^{۳۹۳} ^{۳۹۴} ^{۳۹۵} ^{۳۹۶} ^{۳۹۷} ^{۳۹۸} ^{۳۹۹} ^{۴۰۰} ^{۴۰۱} ^{۴۰۲} ^{۴۰۳} ^{۴۰۴} ^{۴۰۵} ^{۴۰۶} ^{۴۰۷} ^{۴۰۸} ^{۴۰۹} ^{۴۱۰} ^{۴۱۱} ^{۴۱۲} ^{۴۱۳} ^{۴۱۴} ^{۴۱۵} ^{۴۱۶} ^{۴۱۷} ^{۴۱۸} ^{۴۱۹} ^{۴۲۰} ^{۴۲۱} ^{۴۲۲} ^{۴۲۳} ^{۴۲۴} ^{۴۲۵} ^{۴۲۶} ^{۴۲۷} ^{۴۲۸} ^{۴۲۹} ^{۴۳۰} ^{۴۳۱} ^{۴۳۲} ^{۴۳۳} ^{۴۳۴} ^{۴۳۵} ^{۴۳۶} ^{۴۳۷} ^{۴۳۸} ^{۴۳۹} ^{۴۴۰} ^{۴۴۱} ^{۴۴۲} ^{۴۴۳} ^{۴۴۴} ^{۴۴۵} ^{۴۴۶} ^{۴۴۷} ^{۴۴۸} ^{۴۴۹} ^{۴۵۰} ^{۴۵۱} ^{۴۵۲} ^{۴۵۳} ^{۴۵۴} ^{۴۵۵} ^{۴۵۶} ^{۴۵۷} ^{۴۵۸} ^{۴۵۹} ^{۴۶۰} ^{۴۶۱} ^{۴۶۲} ^{۴۶۳} ^{۴۶۴} ^{۴۶۵} ^{۴۶۶} ^{۴۶۷} ^{۴۶۸} ^{۴۶۹} ^{۴۷۰} ^{۴۷۱} ^{۴۷۲} ^{۴۷۳} ^{۴۷۴} ^{۴۷۵} ^{۴۷۶} ^{۴۷۷} ^{۴۷۸} ^{۴۷۹} ^{۴۸۰} ^{۴۸۱} ^{۴۸۲} ^{۴۸۳} ^{۴۸۴} ^{۴۸۵} ^{۴۸۶} ^{۴۸۷} ^{۴۸۸} ^{۴۸۹} ^{۴۹۰} ^{۴۹۱} ^{۴۹۲} ^{۴۹۳} ^{۴۹۴} ^{۴۹۵} ^{۴۹۶} ^{۴۹۷} ^{۴۹۸} ^{۴۹۹} ^{۵۰۰} ^{۵۰۱} ^{۵۰۲} ^{۵۰۳} ^{۵۰۴} ^{۵۰۵} ^{۵۰۶} ^{۵۰۷} ^{۵۰۸} ^{۵۰۹} ^{۵۱۰} ^{۵۱۱} ^{۵۱۲} ^{۵۱۳} ^{۵۱۴} ^{۵۱۵} ^{۵۱۶} ^{۵۱۷} ^{۵۱۸} ^{۵۱۹} ^{۵۲۰} ^{۵۲۱} ^{۵۲۲} ^{۵۲۳} ^{۵۲۴} ^{۵۲۵} ^{۵۲۶} ^{۵۲۷} ^{۵۲۸} ^{۵۲۹} ^{۵۳۰} ^{۵۳۱} ^{۵۳۲} ^{۵۳۳} ^{۵۳۴} ^{۵۳۵} ^{۵۳۶} ^{۵۳۷} ^{۵۳۸} ^{۵۳۹} ^{۵۴۰} ^{۵۴۱} ^{۵۴۲} ^{۵۴۳} ^{۵۴۴} ^{۵۴۵} ^{۵۴۶} ^{۵۴۷} ^{۵۴۸} ^{۵۴۹} ^{۵۵۰} ^{۵۵۱} ^{۵۵۲} ^{۵۵۳} ^{۵۵۴} ^{۵۵۵} ^{۵۵۶} ^{۵۵۷} ^{۵۵۸} ^{۵۵۹} ^{۵۶۰} ^{۵۶۱} ^{۵۶۲} ^{۵۶۳} ^{۵۶۴} ^{۵۶۵} ^{۵۶۶} ^{۵۶۷} ^{۵۶۸} ^{۵۶۹} ^{۵۷۰} ^{۵۷۱} ^{۵۷۲} ^{۵۷۳} ^{۵۷۴} ^{۵۷۵} ^{۵۷۶} ^{۵۷۷} ^{۵۷۸} ^{۵۷۹} ^{۵۸۰} ^{۵۸۱} ^{۵۸۲} ^{۵۸۳} ^{۵۸۴} ^{۵۸۵} ^{۵۸۶} ^{۵۸۷} ^{۵۸۸} ^{۵۸۹} ^{۵۹۰} ^{۵۹۱} ^{۵۹۲} ^{۵۹۳} ^{۵۹۴} ^{۵۹۵} ^{۵۹۶} ^{۵۹۷} ^{۵۹۸} ^{۵۹۹} ^{۶۰۰} ^{۶۰۱} ^{۶۰۲} ^{۶۰۳} ^{۶۰۴} ^{۶۰۵} ^{۶۰۶} ^{۶۰۷} ^{۶۰۸} ^{۶۰۹} ^{۶۱۰} ^{۶۱۱} ^{۶۱۲} ^{۶۱۳} ^{۶۱۴} ^{۶۱۵} ^{۶۱۶} ^{۶۱۷} ^{۶۱۸} ^{۶۱۹} ^{۶۲۰} ^{۶۲۱} ^{۶۲۲} ^{۶۲۳} ^{۶۲۴} ^{۶۲۵} ^{۶۲۶} ^{۶۲۷} ^{۶۲۸} ^{۶۲۹} ^{۶۳۰} ^{۶۳۱} ^{۶۳۲} ^{۶۳۳} ^{۶۳۴} ^{۶۳۵} ^{۶۳۶} ^{۶۳۷} ^{۶۳۸} ^{۶۳۹} ^{۶۴۰} ^{۶۴۱} ^{۶۴۲} ^{۶۴۳} ^{۶۴۴} ^{۶۴۵} ^{۶۴۶} ^{۶۴۷} ^{۶۴۸} ^{۶۴۹} ^{۶۵۰} ^{۶۵۱} ^{۶۵۲} ^{۶۵۳} ^{۶۵۴} ^{۶۵۵} ^{۶۵۶} ^{۶۵۷} ^{۶۵۸} ^{۶۵۹} ^{۶۶۰} ^{۶۶۱} ^{۶۶۲} ^{۶۶۳} ^{۶۶۴} ^{۶۶۵} ^{۶۶۶} ^{۶۶۷} ^{۶۶۸} ^{۶۶۹} ^{۶۷۰} ^{۶۷۱} ^{۶۷۲} ^{۶۷۳} ^{۶۷۴} ^{۶۷۵} ^{۶۷۶} ^{۶۷۷} ^{۶۷۸} ^{۶۷۹} ^{۶۸۰} ^{۶۸۱} ^{۶۸۲} ^{۶۸۳} ^{۶۸۴} ^{۶۸۵} ^{۶۸۶} ^{۶۸۷} ^{۶۸۸} ^{۶۸۹} ^{۶۹۰} ^{۶۹۱} ^{۶۹۲} ^{۶۹۳} ^{۶۹۴} ^{۶۹۵} ^{۶۹۶} ^{۶۹۷} ^{۶۹۸} ^{۶۹۹} ^{۷۰۰} ^{۷۰۱} ^{۷۰۲} ^{۷۰۳} ^{۷۰۴} ^{۷۰۵} ^{۷۰۶} ^{۷۰۷} ^{۷۰۸} ^{۷۰۹} ^{۷۱۰} ^{۷۱۱} ^{۷۱۲} ^{۷۱۳} ^{۷۱۴} ^{۷۱۵} ^{۷۱۶} ^{۷۱۷} ^{۷۱۸} ^{۷۱۹} ^{۷۲۰} ^{۷۲۱} ^{۷۲۲} ^{۷۲۳} ^{۷۲۴} ^{۷۲۵} ^{۷۲۶} ^{۷۲۷} ^{۷۲۸} ^{۷۲۹} ^{۷۳۰} ^{۷۳۱} ^{۷۳۲} ^{۷۳۳} ^{۷۳۴} ^{۷۳۵} ^{۷۳۶} ^{۷۳۷} ^{۷۳۸} ^{۷۳۹} ^{۷۴۰} ^{۷۴۱} ^{۷۴۲} ^{۷۴۳} ^{۷۴۴} ^{۷۴۵} ^{۷۴۶} ^{۷۴۷} ^{۷۴۸} ^{۷۴۹} ^{۷۵۰} ^{۷۵۱} ^{۷۵۲} ^{۷۵۳} ^{۷۵۴} ^{۷۵۵} ^{۷۵۶} ^{۷۵۷} ^{۷۵۸} ^{۷۵۹} ^{۷۶۰} ^{۷۶۱} ^{۷۶۲} ^{۷۶۳} ^{۷۶۴} ^{۷۶۵} ^{۷۶۶} ^{۷۶۷} ^{۷۶۸} ^{۷۶۹} ^{۷۷۰} ^{۷۷۱} ^{۷۷۲} ^{۷۷۳} ^{۷۷۴} ^{۷۷۵} ^{۷۷۶} ^{۷۷۷} ^{۷۷۸} ^{۷۷۹} ^{۷۸۰} ^{۷۸۱} ^{۷۸۲} ^{۷۸۳} ^{۷۸۴} ^{۷۸۵} ^{۷۸۶} ^{۷۸۷} ^{۷۸۸} ^{۷۸۹} ^{۷۹۰} ^{۷۹۱} ^{۷۹۲} ^{۷۹۳} ^{۷۹۴} ^{۷۹۵} ^{۷۹۶} ^{۷۹۷} ^{۷۹۸} ^{۷۹۹} ^{۸۰۰} ^{۸۰۱} ^{۸۰۲} ^{۸۰۳} ^{۸۰۴} ^{۸۰۵} ^{۸۰۶} ^{۸۰۷} ^{۸۰۸} ^{۸۰۹} ^{۸۱۰} ^{۸۱۱} ^{۸۱۲} ^{۸۱۳} ^{۸۱۴} ^{۸۱۵} ^{۸۱۶} ^{۸۱۷} ^{۸۱۸} ^{۸۱۹} ^{۸۲۰} ^{۸۲۱} ^{۸۲۲} ^{۸۲۳} ^{۸۲۴} ^{۸۲۵} ^{۸۲۶} ^{۸۲۷} ^{۸۲۸} ^{۸۲۹} ^{۸۳۰} ^{۸۳۱} ^{۸۳۲} ^{۸۳۳} ^{۸۳۴} ^{۸۳۵} ^{۸۳۶} ^{۸۳۷} ^{۸۳۸} ^{۸۳۹} ^{۸۴۰} ^{۸۴۱} ^{۸۴۲} ^{۸۴۳} ^{۸۴۴} ^{۸۴۵} ^{۸۴۶} ^{۸۴۷} ^{۸۴۸} ^{۸۴۹} ^{۸۵۰} ^{۸۵۱} ^{۸۵۲} ^{۸۵۳} ^{۸۵۴} ^{۸۵۵} ^{۸۵۶} ^{۸۵۷} ^{۸۵۸} ^{۸۵۹} ^{۸۶۰} ^{۸۶۱} ^{۸۶۲} ^{۸۶۳} ^{۸۶۴} ^{۸۶۵} ^{۸۶۶} ^{۸۶۷} ^{۸۶۸} ^{۸۶۹} ^{۸۷۰} ^{۸۷۱} ^{۸۷۲} ^{۸۷۳} ^{۸۷۴} ^{۸۷۵} ^{۸۷۶} ^{۸۷۷} ^{۸۷۸} ^{۸۷۹} ^{۸۸۰} ^{۸۸۱} ^{۸۸۲} ^{۸۸۳} ^{۸۸۴} ^{۸۸۵} ^{۸۸۶} ^{۸۸۷} ^{۸۸۸} ^{۸۸۹} ^{۸۹۰} ^{۸۹۱} ^{۸۹۲} ^{۸۹۳} ^{۸۹۴} ^{۸۹۵} ^{۸۹۶} ^{۸۹۷} ^{۸۹۸} ^{۸۹۹} ^{۹۰۰} ^{۹۰۱} ^{۹۰۲} ^{۹۰۳} ^{۹۰۴} ^{۹۰۵} ^{۹۰۶} ^{۹۰۷} ^{۹۰۸} ^{۹۰۹} ^{۹۱۰} ^{۹۱۱} ^{۹۱۲} ^{۹۱۳} ^{۹۱۴} ^{۹۱۵} ^{۹۱۶} ^{۹۱۷} ^{۹۱۸} ^{۹۱۹} ^{۹۲۰} ^{۹۲۱} ^{۹۲۲} ^{۹۲۳} ^{۹۲۴} ^{۹۲۵} ^{۹۲۶} ^{۹۲۷} ^{۹۲۸} ^{۹۲۹} ^{۹۳۰} ^{۹۳۱} ^{۹۳۲} ^{۹۳۳} ^{۹۳۴} ^{۹۳۵} ^{۹۳۶} ^{۹۳۷} ^{۹۳۸} ^{۹۳۹} ^{۹۴۰} ^{۹۴۱} ^{۹۴۲} ^{۹۴۳} ^{۹۴۴} ^{۹۴۵} ^{۹۴۶} ^{۹۴۷} ^{۹۴۸} ^{۹۴۹} ^{۹۵۰} ^{۹۵۱} ^{۹۵۲} ^{۹۵۳} ^{۹۵۴} ^{۹۵۵} ^{۹۵۶} ^{۹۵۷} ^{۹۵۸} ^{۹۵۹} ^{۹۶۰} ^{۹۶۱} ^{۹۶۲} ^{۹۶۳} ^{۹۶۴} ^{۹۶۵} ^{۹۶۶} ^{۹۶۷} ^{۹۶۸} ^{۹۶۹} ^{۹۷۰} ^{۹۷۱} ^{۹۷۲} ^{۹۷۳} ^{۹۷۴} ^{۹۷۵} ^{۹۷۶} ^{۹۷۷} ^{۹۷۸} ^{۹۷۹} ^{۹۸۰} ^{۹۸۱} ^{۹۸۲} ^{۹۸۳} ^{۹۸۴} ^{۹۸۵} ^{۹۸۶} ^{۹۸۷} ^{۹۸۸} ^{۹۸۹} ^{۹۹۰} ^{۹۹۱} ^{۹۹۲} ^{۹۹۳} ^{۹۹۴} ^{۹۹۵} ^{۹۹۶} ^{۹۹۷} ^{۹۹۸} ^{۹۹۹} ^{۱۰۰۰} ^{۱۰۰۱} ^{۱۰۰۲} ^{۱۰۰۳} ^{۱۰۰۴} ^{۱۰۰۵} ^{۱۰۰۶} ^{۱۰۰۷} ^{۱۰۰۸} ^{۱۰۰۹} ^{۱۰۱۰} ^{۱۰۱۱} ^{۱۰۱۲} ^{۱۰۱۳} ^{۱۰۱۴} ^{۱۰۱۵} ^{۱۰۱۶} ^{۱۰۱۷} ^{۱۰۱۸}

بکنند که فائده نداشتند بکشید که بسکری است شاق ویدن تمام مستطبه و هنوز در آمدن فقیر بسبب بعضی امور
 نیروی توقف معلوم میشود و در ادل همین جور امارت و در خنبدیه شمارا بکریا بامیده اینجا بیا بیهیم و شیب یکجا
 بسبب یکم پیش از طلوع آفتاب بسوار می نعل بدو لقا شد برسانیم باله که من در پرت امور زیاد و از شمانا پیشه
 دارم و دیگر غیرتیا بختی بخت عمده چنانچه والا قدر خود سلام نیاید خیر ایند و دیگر ما جهان را نیز که پندیده حال
 کمر آنکه هرگاه خطا بکاپی زبان ترکی بپسید مسوده آن اول بمن باید نمود و یکت و پیکای زن نایبنا سگاس
 عمومی شانه شده از زنتی که گرفته ابر باید و در و با کله رست و پیشه که بکلیت بخوان پیشه است از جهان آند و شمارا سواد بکریا
 رفقه که بر عهدن والا و دوانی و منال صدیقه نکند وانی سلک که الله تعالی بید اشتیاقا مخفی نما
 گوید و زبنا سنج بستم رمضان خط و فرحت خط و رفعت عرضی ای جدای می شمای و صدی که در ده خاطر را سر و در وقتا
 راحالی که در هر دو شانه ما قوفی یکی از طرف و یو انصا حکم مفر ما و و م نوشته خلاصه جاهای صدیقت انیش نشی
 تیر و صادق صاحب غیر مبطاله و رانده و بول خصلت با کوه و سوره مو جنبید بر خود بایلدگی گردید و علم
 شوال و سال بر رفتن حساب تقضی خواهد شد و در خدمت خانه و بایام شیرم برای هر کار که هست مخصوص یکس
 نیست و خیر متو اینان و بزرگان خود و دیگر شتافتا از اجلا فاق خود خرسند فاسخن و خود از تلاقی شایخی
 بزند شتای با حیات سست که سانی که از ابا بر با و می دهند آنها هرگاه بخوری شود بختی نه روی کند شانه و اجنایت
 آتی کاری کرده ای که کسی بنگاه کمی تواند دید و بایام شیرم بیاید و تادمت موعوده اینجا بماند اگر پیشش نشو
 زیاده بروده هم خود اهد که شت مغل حاضر باشی در نو کرمی شو اید شت من آمدن شتای برای این بسیاری توام
 که بهر شتای می بکند و روبروی شتای باش هم و نشده بود بلکه شاید بیای خود راه غیرت با میر حیا
 می گوید که امیر صاحب یکی تلامذی یعنی سلامتی می بکرم می کما و نگا و وقتی می گوید که در احصا یعنی هر صاحب
 کی تلامذی چنی مرمی کما و نگا و خود بکرم را خوا به صادی می گوید و هر کس که او را و زق گفته صادی و در جوا
 می دهد گویا شت و زق شده است لیکن چسبیده بای و بگوید و هرگاه بیا بید و بنول گنج برسد سر شتای می
 خاند از اینجا تا با بفرستید که صبل با ستقبالی شتای تا که بیا بید و بکرم مستقیم شتای و در چنی و بی بکرم خواه اول
 بکمان حضور بیا بید و اینجا چه خورده باند بخوبی نو تعمیر خود که از اینجا قهرت است خواه در بهان و بی او خود و بر وید

برای چه بود لیکن شما خود گفتید که این چیز یا پیش از انانیا حقیقتی ندارند اقبال نشان من برای این که یک سال
 زن فخر پیش از شاه می نشینید و وزیر اعظم استاده می مانند لیکن بلا پیش از وزیر چه حقیقت دارد این استاده شدن برای
 شما خوب شد و من بسیار خوش شدم برای این که شما از خداوندان ^{عظمی} و علمای هستی و نبوت و خازنهای بار بار و نام نشان
 بزرگان ^{همه} بگویند شما خورده گمان آن بود که شاید از نسبت ^{بزرگی} و سرفروخته باشید اما اگر این استاده شدن
 پیش از بزرگان ضعیف چشم بود و شما باقی نماند و مردان را زمین می باید که چه گمان من غلط بود چرا که شما گاهی بنده
 این نام و نشان نبوده اید و بارها گفته اید که از نام بزرگان ما را چه فالو نامی که برای ما باشد البته بکار نمی آید
 و روزیکه خالصاً بنشینا گفتند که صاحب دست منشی گری و بروی صاحبان عالیشان نمی نشیند شما بکمال شکفتگی
 گفتید که از نوکری و اتاقی این شرطها مثل نکاح چه حقیقت دارد و صحرای صمد آخرین بر یافت ای بود
 لازم که آینه بهیچگونه اندیشه بدل نیاید و بندست آقا می فرستد شاید دوستی دیگر فرار و نه خوان باشند و رو پیش شما
 بر اوقات گذاری کافی است شما خود بقتل آید و امر و محاشن بی فقه کلی و در این صیحت و برین امور چه حکمت بلقان
 است و حق نیست بدینتر ختم طری برزانه ای که در فرستاده شد رسانید و شاید عاقل خط و دیگر سیر ساری ^{همه} پیمان و از او است
 خاصه آشنای قدیم و معمران بحال فقیرند ملاقات با ایشان و میزبان ایشان بودن مضایقه ندارد و چون
 شما اندیشه از طرف خالصاً و دل و آید خالصاً هرگز بدینخواهند بر زبان حساب از رخت معاش شما منظر دست
 بهر طور که اتفاق افتد خط و دیگر برای جناب مدوح هم نزد میر و صفای علی چهار سانیه خوانده شد ایشان خود بهر
 ملاقات و از اینک حساب از رخت خوانده اند و او خط و صاحب جایجا رسانیده شد جواب بعد از این خواهر رسید و ناچار
 بهر خط و پارچه کاغذی گذاشته است ملا خط باید که آقا صاحبان هنوز و چو ادنی هستند و من هم در حضور فرود آید
 من خاص و ارم و آقا صاحبان هم تقین که فرود و احوالی بروند و هم خاص شفیق خود را از خدا صاحب بسیار خوش شده اند
 و جواب را بنده من تقوین خود را من بعد از این خواهم نوشت از رخت و بعد جواب کوشش از شما و شما
 رخت ^{۱۵} بر بدل در میان من حضرت خداوند ما نیست شما که خط پیش از این هم از ان صاحب سیده بود
 لیکن چون پدر صاحب و والد صاحب فرود آمد که در سید پادشاه و زنده یک است که دیگر هم بسیار پسین است
 اینست که بعد وصول خط و آید خواهر و گنجه سید کجا نشسته آید چون من شوقم بهر دست که محبت و تامل فقیر هم

راجعت خط خلگی سے آیدو مطلب ہے ہم سوائی بیان صحت و عافیت باغیاور دیالمت شیرونی کن نو باوہ بوستان مجد و علا بودہ است
 من ہم تحریر یہ ہوا تم لیکن این قدر وقوع تعویق در رسیدن مکتوب بلاغت اسلوب در خیال نبود اگر چہ این ہم بی سببی نبود
 شدہ کہ از باعث تشریف آوری خانہ صاحب خود ما بود و غیر تحریر خطوط در رسیدن تو اندر سعی بیش نیست آنرا بجا باید آورد و
 الا چون در حافی حاجت تکلفات ظاہر بر رسیدہ اندام جہد طلب یکبارہ است کہ دیر و کہ ماند ہم شہر حال بود و قیود و قیود
 عنوانی مضمون بی صحت جسمانی و یافتن تنخواہ مایہ می بود و بصر رسیدن مبلغ مذکور و راندن حسین بگ بد نفس اشہر الناس
 وصول آوردہ و پیرو و پیوستہ ساخت از آدم ہر افرادہ خدا را مانج و دلدرد کا خود بدست خود کردن ہزاران ست کہ بندہ تالاق بی
 حیا و خدمت باشد کہ بچہ ای بد ذاتہ سوا کن آقا ست اربابان چند کس را جواب نمی و ہن خداوند جالا این بود کہ راجع
 بلازد والا از اتیادای نو کہ می تا حال ہر صد پنچین قصور و تقوی و بلکہ شہار با تقوی و اورا پیش من کردہ ایک کہ بسیار مسکین
 و کم آنکہ رولی زبان سفت و نامعتبر و سارق ہم نبود لیکن معلوم شد کہ خدمت بی بی از بیچارہ می پودہ است و آنچه در
 خط سابق مرقوم بود کہ دیوان صاحب طرفی قسمت و جہز از جہان یابین پر سیدہ اند صورتش انبیت کہ این قاعدہ کہ
 طبیعت خود من بود و این نقل نقل مجید سالی بلکہ بیشتر است حالا نا بطاعت نیست خاطر تالی در یاد کردن آن بکار نہر ہم
 بخیاں می آید و تیز تر سر آن از بیجا نا بطریق قویا نفسی نوشتہ نشود مفید طرف ثانی تنخواہ اہل افتاد افشا اماند العزیز بعد
 ازین ہر عمل رایا کردہ و طریق تفہیم آن نیز از پیش خود انشاء نمودہ کہ چنان خواہم نوشت تا دیوان جہا بار و فیہ ان
 در دسری روز دید و من جالا قسم نمودہ ام کہ در پیچ مقدمہ از امور ہمد بار بصاحب نویسم زیرا کہ بہرہ و خیال من اینجا میگذا
 شما آنجا ہمسایان بھول سے آید بلکہ بہتر از ان پس من از تحریر خود خجالت می کشم گویا بارسلو نصیحت می کنم نا خجالیکی موفق
 ساختن تمام عمل در بار خود و مورد رعایت آقا بودن و دیوان صاحب اگر چہ خوش شریعت باشد شہسار آن خود کردن ہر وہستہ
 ہند بہر شہاست من از بیجا از پیچ نوشتہ بودم کہ چنین باید کرد و چنان حالا سولی نشان دادن غلطی لفظ کات ہم در عالم تحیل
 اتفاقیت چیز دیگر بصاحب نوشتن خون انصاف شکی نیست حق تعالی شمار این قدر و ستر ہر ہر کہ در عوض آن حسن سلوک
 و الفت کہ یاران باشم و روزند از شہادست گزازی ہر یک بظہور رسد از کم انی این ہم بعید نیست ہر آن مترصدان
 بودہ زن شاہ پیر اراحوال ابو العباس بکنند ویر و زخواجہ کو و فخر الدین ہر دو خلع بدی شاہ دار کرد و دند و مجس و حسن طلال
 عہد ہمدی پوشیدہ بیچارہ خداوند عز و جل اورا کلان خود رفت خواہد عبد اللہ اگر چہ ظاہر نمی کنند لیکن از صورتش غم و افسردگی

نیز او شمس را با قاصص صاحبان محرم و آقا صاحب خود مافروش و مزاج حق و باقیس قریب صفت است چون من این وقت بخاست
استم و فردا را ده حضور پر نور و هم از طرف حق و والا به حبس حکم و عداوت و طرف دیگر آن سلام میرسانم خطنا بهر سکه و درین خط
ما فوق است فردا من و قاضی صاحب و امیر و صاحب قاضی بی نو که بجهان آونی تو پیش و خواهم رفت تا شام آسجای ما نیم
این صاحبان بجهان صحت خواهند کرد و من بجهان میرا افشار را به خان پسر نو استم کرده بود.

قعه ۱۶ گوهر روح علو نسبت اختر روح سمو حسب سلک علم الله تعالی ببا اشتیاق قضا محضی نماید که پر یزد که پانزدهم شهر حال بود
دو شنبه بود و موافق قاعده مستتره معنی معمولی با کاف خدی اسی فقیر رسیده مشهور از حالات آن سر را با کمالات گریه و غمیلی که
اسی آقا صاحبان بود نیز رسانیده شایان صاحبان بعد یکماه کامل ویر و زود اخل و بی خود شده اند من هم بر یزد شایان زده
روز چهارم آمده ام خطی که دوست آقا صاحب مختار سر کار فیض آقا صاحب علم به بلاد می نشان نوشته بود و نیز بمطالع نشان
در ان خط آن بزرگ جمع کرده باید داد و دیوال از قصه تانده این که امیر خسرو کتانی دارد و سوم با عجمار خسروی و زنده کرد
صانع شعری بسیار ذکر کرده از آنجا که قصه متضمن نیست خطی نوشته یعنی هر فکلی بر او خود و فکلی هم صورت خود را و مثل

این عبارت در و نشان در و نشان چون بسته خون بسته بر تانی بهر با بی میان دنیا بنده معلوم نیست که این عبارت بجهت
طبع امیر خسروست یا کاف قلم دیگری با لحنه شخصی این عبارت نیز جناب عالی برده بود و بسیار بسته بدید و حکم نافذ با عجمان
دولت صادر شد که هر کس بقدر استعداد خوش عبارت متضمن این صنعت نوشته بیارد و یا در هر طرف درستی از و نمایان صاحب

محرم میرا افشار را به خان هم دو سه خطی نوشته بودند و نیز طبع عالی نشانی بجهت معنی نشان عبارت تمامی غلط بود و بعض
حضرت محفل معنی فرستادند لاله امرت لال هم دو سه عبارت نوشته برای اصل طرح فرستاده بودند الحی ذکر که نوشته بودند

از غلام پاک بود و لیکن به حضور بسته نشانی بجهت معنی از هند و مسلمان عبارت تمامی عرب و دوات و نام و لوط از دیگران نویسانیده
از نظر فیض آنکه گویا برانیدند بعضی بنام خود و بعضی بنام همان شخص که خون جگر خورده است بنادگان حق و در این نیت است که هر که

عبارت باین صنعت خود نوشته بیارد و زیاده از آن کس که عبارت بخیر بخواند و مورد اطلاق شود یکا نویسد و آن بر و طبع و
خواننده هر دو برابرند حال این عبارت هم بعد از حال غزال علی پادشاه ویران است که هزار بار غزال آن بچکر گفته شود

بود و لیکن این بجا معالیه با حکم برود یعنی غزالهای شهرهای هندوستان همه باز غزال او بودند و عبارت تمامی بیاران تیر
پست از عجمان است که نوشته شد بر یزد و چهارم شایان با و الی شاکایه تیر بر یزد و انداز دی روز درین فکر مذکور بهر بعد ازین

سرانجام می یابد نقل آن نزد صاحب خواهد رسید درین مقام مقوله من نیست که این چهار تمانه او نویسنده نوشته شود
 با هر که می نویسنده است و نیست که مطالبی از این را بنویسد و بگوید من این نوشته را نوشته ام و در کتاب این بود که شایسته
 بگوید و شب و بزم فکر تصدیق اوقات بگذرد و یک روز من نگذاشتم که نگذشت شایسته اگر در اینجا نشیند می نوشتند و مصافحه می کردند
 آنجا در عالم حاضر باشی و حضور آقا اینقدر فرستاده کن که اوقات را تلخ بگذرد و دوستی حسین علی خان صاحب
 دائم می بود و عبارت فارسی او عبارت عربی بر زبان عربی می فرستاده بود و در آنجا صاحب مدعو و دعوی درین چرخ
 نداشتند لیکن خرق و رستی و رنج بود و هیچ نشانی غلبه نبود و من جواب رفقه ایشان می شنیدم و درین این عبارت ها بهین
 و منفعتی بود و در آن طلبی یا اینک از آقا صاحب خود ما ضعیف چهارست و بیاد امان قطع امید از حیات آن
 حاضری کرده اند و یاد و دیدن چهره و گوشت و نفس و تنه و برمی آمد و خوارتم بر و کند بر خانه خرابی آقا صاحب دل می سوزد
 با وجود آنکه از دنیا نیست و سنگینی آثار مال و کسب ظلم بر آن چهره ایشان پیدا نیست و اختلاط با ایران باری توخت
 لیکن نظر به حال طفلان تغییر اندوه بسیاری بجای خود دارند و زیاده خیریت حال را بعد از دیدن آنان صاحب از هر که
 بین پوری باید دید که صاحب مباد و روح شما چه بگویند می فرمایند وقت رفتن شما را همراه می بردند یا همین جا
 می گذرانند و بد و لبست این امر بعد رفتن صاحب لاجا و بنوعی که مناسب خواهد بود و کرده خواهند شد
 رفقه خود عالی قدر بلاغت آفرین سلامت پروردگار و در آنجا از هر چه می شنیدند و در عرضی شما بنفوس
 احوال خیر شما را می جویید و بزرگوار و ولایت آن مکتوبی می راقم رسیده و از آنجا می رسد که در دست یابید که از آنجا
 نمانی را که خدمت گاه جوان خوش سلیقه است نزد خان صاحب روانه نموده ام که بگوید صاحب لاجا بسیار بداند و لیکن
 چون از خان صاحب که در همین روزها آمده بود ترشح می نمود که طلب روایتین پوری می شوند و لذا
 با دم مزبور گفته ام که است بخت مستقیم پوری برود و با و تفهیم کرده ام که اول خان صاحب بسیار سدا اگر آنجا باشند
 خط آنجا صاحب بدو و الا خط رسمی شما خط خان صاحب و لایمایی سپاری همه صاحب بسیار انداخته اند
 مبضمین خط و از سیده بر هر چه نوشته ام عمل بکنید و صاحب من آدم تا همین اندان آسمان کی می خواهد آمد صاحب
 و الا جانب اگر نشیند بخود نیست و با و پچی هم بعد تلاش بدست آمده طماطم الکر میزی و چند و ستانی سرود
 می بزد و او هم با و بدیدر گشته است هر دو در دست رو به مشا هر می خواهد ممکن نیست که بنورده راضی شود و اطمینان

با قلم آند و پیش ازین می نگاشتم که حقه بردار را هم روانه کنم لیکن چون خبر رسید که سراجی خان صاحب کاپو
 یک خدشکار و حقه بردار را فرستاده اند و قوتی که در میان او باید بود که خان صاحب چندی نماند و آنچه از کار و
 ای فرستادن خط بردار و قوتی که در میان او باید بود که خان صاحب چندی نماند و آنچه از کار و
 بار دنیا نوشته بود و به صورت این دست که از بهر بهتر بودن صاحب عالی و آید و هر جا که نشسته و نشسته باشد حقه
 صاحب و الا متاع بهر نماند و اگر این امر صورت نماند امکان نماند و بیاید پرگانه از بیاید سمرقند داری
 پسندیده و لیکن بشیر طری که جراه خان صاحب مکن باشد الحاصل چون شما تعلق بذات خان صاحب دارید
 هرگاه تشریف بیارید بهین بگوئید که نیاید تحف میداری برگزیده خود را برای شما تفرس سازند مضمون خط خان حبیب
 همین بود که بدون شما و برگزیده خود که در خط دارد اند با لعل و لبه به بهر برگزیده و تفرس که خان صاحب آنجا برسد و تفرس
 برای صاحب قرار گیر و دیگر اینکه در خط شما لفظ جامه گذاشتن در پیش شخصی بود آینه و نگار و هیچ نباید نوشت
 خبرهای اراجیف از زبان عوام معتد نیست اگر چیزی در دلت بماند و جبروت او نوشته باشد مندا بقیه نماند
 والا چه در خط شما بنویسد و در خط شما بنویسد و در خط شما بنویسد و در خط شما بنویسد و در خط شما بنویسد
 را کم کسی میداند لیکن بقیه دریافت می تواند شد آینه اگر چه خبری بگوئید و دست برین دست که نویسد چرا که
 اگر اصلی دارد و بعد از روز شما هم خواهد شد و اگر دروغ است نوشتن آن خالی از قیاحت نیست و بهر
 آفتاد و تفرس نام شخص است اگر بگوید باشد هیچ قیاحتی ندارد حالا بعد از این و را ما را چه که بکیشی یا اولوق کیشی
 می نوشته باشد با تمام عبارت در ترکی باشد بلکه هر چیزی از کشته کیشی یا از شخص دیگر اندکی اظهار آن
 قیاحت داشته باشد و ترکی نوشتن بهتر است که اهدی بران سطل نمی شود شما نام خدا سوا می عربی و ترکی
 و هند می و ترکی سید قد و دست دارد عربی هم اگر چند روزی با طایفان خاطر توجه آن نوا آید شد و دست
 خواهد شد و یک خبریه از حضور اقدس ارفع و عا برسد حالا یک رقع با قافله احباب باید نوشت بیشتر را کسی
 که قضا نوشتند چندان ضرورت نبود آنها و دستند بسلام هم خوش میشوند و ال شما نیز بعضی کور نش بر اسفند
 رقع ۱۸ سلمک اهدی صاحب الفضل و الرشاده بعد ازین مخفی نماند که کتب و نسخ از قوم بستم بجمع الکاف
 بجز کتب سلامت دارد و شما را با لعل صاحب بزرگی و در بناس ۱۲
 بجز می بود که بچه بچه و بچه که است و بچه شهر حال بود و بچه افروز و حصول گشته بچه انتظار را به بازار معلوم
 منقوض و دیگر که از شما و بچه بچه که درین سفر اتفاق بود و لشکر صاحب و الا جاه پیرانه خانه صاحب باطله ایست

نیز از مستند و طایفین را دولت تلافی یکدیگر دست و پایی شایان صاحبان بهیچ و خان صاحب شمار
 خدا کند که پول جمع شده شکار و دزدانگی که آید باید معلوم نیست که شکوه این مردم وقاعد مسخره سرکار انگریز
 یا خصوص این صاحبان نشان چیست این خود بری سبت که هر چه قدر است روزی میرسد اضطراب و تعب و دین
 مقام هر قدر ندارد ولیکن چون روز اول دعوت است هر قدر که تفریح بماند روزی میرسد و میرساند بهیچ نیست
 مشکوه گذشته امروز اول صاحب شامی نویسنده در عید قیام امروز چه خواهد شد و شاعره حال خود را یک دست
 لیکن من تا امروز یک شوق نگذاشته ام هر چه بماند این می گویم امانت شماست هاسا خواهد رسید و این بنا
 طبیعت من اندکی ناسازی باشد باینچنینیکه من چون اندک سخاوت طبیعت از جاده اعتدال می بینم
 دو و روز طعام میخورم و از آنکه مسده است نه چیت و زیاده می شوم این بار هم همین اتفاق شد
 دیگر هیچ وجه چاق و دندرسه نمی بینم از عساکر لا مناقب برای همراهی درین سفر گذارشتن که آنرا
 پریشانند و یکدیگر را قصد سر در پیچشان بآبر و بسپردن بهتر است اتفاق هم ازین حرکت خوش می شود چون
 کس را معترضی اندکی داخل مردم موقوف بترکی مصارف آنهاست همچنین کثرت آن منجر به فساد و
 نشان هر قدر که آدم نگردد واقع شده همان قدر اوقاتش در خرابی میگذرد و فرسخ وستان پیوسته
 با قدر تمام لبیر میرند بهیچتر نیست و ضد آن بسیار کم آنست که آدم ز خود را بی صرف
 بکنند مثل امیریکه و دیر و دینار که ده هزار باشد در عالم شاد بکشد با انداز و هر قدر که بمساکین بدهد
 یا به صرف خود آورد و خل اسراف نیست من این قدر که برای پول شکوه آباد اضطرابی می کنم نه ازین
 راه است که آن پول در نظر من حقیقت دارد ولیکن برای آنست که خاطر نزرگان را طمانینی و دست و پا آقا
 صاحبان می دهم و بگویم بخیالت اندک سلام می فرمایند و اتفاقا صاحب خود مانیر و حضور پور و عا را شناده کرده اند
 و نا هر سنگ بگو می هستند و من بچاس من خانه شما و بنیت و امروز حاصل شدن خط ایشان مجتنب می نماید
 اگر چه ایشان درین قید مانیتند که جواب خط شما بنویسند بهین کمی شنوند که خط و طریقی شما نوشته می شود
 همان وقت می نویسد لیکن چون تکلف نیست شما هم کار با صحت ایشان دارند و انتظار چه ضرر و زیانی
 که در نظر پیر و دنده شما بود و روزی خط نموده امروز وعده جواب آن کرده بودند ولیکن من چون بهیچتر

در این پنجمین وقت که چارگلزی روز جمعه نگذاشته است متوجه تحریر شده ام شاید خط میرحکا غایب بایا اگر پیش از غافه درست نمودن
آید فوالماد و الا در خط آمیده در خط خواهد رسید ۴۰

رقعه ۱۹ خوابه با کمال من سلیم الله تعالی خطا بیست و نه نام قوم شان و هم نامانده است بهی و دیروز که نوزدهم شهر صدر
روز جمعه بود و طریقه عصر رسیده جهان جوان خوشدلی بهانه وقت از جبهه روز جمعه بیرون بودیم بابت دیر کشیدن در خط در میان
خی شده بود که تا مل یک و نیم این عقده در روز از خط صاحب محل شد که قبضه هر کارهای ذاک بود لیکن این ق خطا بزرگ را
هم ثابت است که برای قلت از این بلا بر سر شتاقان مکاتیب نازل گردید بهیچ خود در مکاتیب مثبت خطای خود نموده ایاد زیاده
از این چه نوشته که یکدلیق بنجر بهیچ از او قصد اتفاق افتاد و آنچه در بی حال سطر بیست و نه کارهای ذاک و دعای بود و حق نشان
بود آینه از ان اجتناب ضرورت گاه است که خط بدست کسی رفت و بلا صرفه و کارده بخواند بلکه بدست احدی در خط و کیفیت
ندارد و اگر باشد مثل شاه پیر از اول نامی برای آن قابل بهیچ قرار باید و او بیشتر غرضی که وصل شده بود رسید ان در خط
و به شد و خاطر مطلق گردید حال غلظای دیگر بعد از این خواهد رسید بهیچ غرضها را تا رسید ان جناب منی خان قصاب
با احتیاط تا هم نگاه باید و شت سرگاه تشریف بیا رند و حاشیه دیوان نقل آن بردارید و حقیقت پیش کار رسید ان دست که اگر
آن امر دیگر برای صاحب قدر اندر پذیرد و بهتر این است که پیشکاری برگزیده خان صاحب باشد بهیچ منی بکینه و منی بهیچان حساب
نوشته ام و اگر این بالفعل صورت پذیرد باشد از نیابت نشی صاحب پیشکاری برگزیده های و زانیگا صاحب بهیچ دست مرزای
موصوف هم در توفیق و تکریم صاحب حقیقت و شتوا بهیچ کرده و نیست صاف باطن نیک مناد و هر دو ان من او را هم بسیار دوست میدارم
و او بهیچ با من محبت شدیده و در خلاصه از فضیلت صاحب ملک که بهیچ که اندوی تخریر صاحب دریافت شد و چنین ثبوت
رسیده که اگر برگزیده خالی می بود و بشما نتوان این پیشند و حالا هم توقع آنست که هرگاه کسی از تحصیل داران مستغنی گردد و بهیچ
تقصیر غل او مناسبت فتنه شما را بهیچ می او منصوص سازند که اصل شرف و بزرگی بهیچ پس از بطون ما و دنیا داره است این
امور بهیچ بیست و ترقی و منزل و نیابت بهیچ حال دار و روز اول خیال ترقی نمایان و آفتن همان باز بهیچ و افلاک است که بهیچ
عمده زاد با دکان را بهیچ نشانه خود را بهیچ خطم الشان قرار میدهند و برای کنیه خود ای و قباله و غلام شتاب های عمده که لائق
یعنی از ان زاد را
اعرای خطا هم باشد و توفیق می نمایانند که بهیچ بهیچ بهیچ و مشهوب خیال نگردد با فعل بر سر کار نشوند آینه قصبه و خوش
باغچه از من این نیست و غیره اگر که امده که حاضر باشی بخت و صاحب و الا نشان قرار گیر و بعد چه بهیچ است با و بهیچ

فصاحب خانه و دیگران بوق چشم که دارند گرفته و حضور را بسواری نمیبرند و ده که آن تا بکنار فرش بردند و من بعد
ملای زمان و اولیاء بر سر سجد جا و انداخته و خود نشان از فرید و سینه بپوشیده و نهاده و نهاده بندگان اقدس با شماره ابرو حکم بشمار
و انداخته و تسبیح یک یک بجای مناسب بیاورد که در نشست و وقت نشست حضور بر نور بر سر سجد صاحب خانه و اشرفی دیگر
گذرانیدیم که می بکشد اتفاق افتاد و بعد از آن حضور بدو کلمه مختصر که این اطمینان پایان نیست و دل چنین می خواست
که تفرقه شدی درین خانه بیا که یکم با مقدمه سینه و توان کرد حق تعالی شمار بر سر فرزندان آن موجوده ملاست و
آنها را زیر سایه لطف شاه بر و از رسد اقامه فرموده و چون در تعزیت بشیخستن خدایه قانون است سال
خوشی شوم شمس را از لطف بر او کلام عرض کرد که از نشسته آید و در حضور اقدس سرافرازی را در دم بفرستد که
پیدا شود و پیش لی نعمت آن بجالای علمان و خاندان می بایست از حضرت و اولاد بفرستد لیکن ما را از سبب
پیش کشید که شنبه که بخوبی در عالم تعزیت خلاف رسم او بجلای دره سرخالت پائین است از نشاند که در عالم تنها
این تکلیف حاضر نیست انشاء الله العزیز با پیوند با تقریباً متعین است و اینجا نوار و نوایم شمشیر کشا خواهم گرفتارین
فر فرموده برخاستند و نماز بر حضور را از کنار فرش پیش نشاند و خود تاسیر و در و از به پیش میاید و بعد
بعد از آب و خمر شسته و برای اطلاع حواله بفرستد و دیگران که صاحب تالیف نشان چند تا فرجه و یک سینه و اند
چند و اند شفا و برای شفا فرستاده اند بایگرفت و احوال و قاتل پس را ده میر محمد علی صاحب که چاره ساله قصدا کرد
در یافت شده باشد و پادشاه به نام انا رب است مجری و لاک شمشیر و شده بود معلوم نیست که بجا نه طالب چه وقت رسید
۲۶ قریب بود که درخت بر است و کرد و بوی بوستان از اذاعت طال عمر که بعد از شفا قیام که تقریر شریف بان سحر را از آب که سحر
و تخریش خاصه و در بان را با خوشی و شادمانی و گریبان می سازد و پوشیده و نماز که در مکتوب انوار صاحب نقلی دیده شد که
عظمت آن زور را فهم آتم چون تل لونی بر جهان افزون ظاهر است و آن این است که لفظ یاره را که معنی دست بخیر کنی نظم
و شرف استعمال پذیرفته و آن زور نیست که زنان آراستش دست بان می نمایانند تا با بالفت نوشته بودید جان من
یارا معنی قدرت و توانائی در انشاء را مانده و منشآت نشان یافته شده معنی یاره بظرفی رسید و لیکن اینهم
می گویم که با این معنی غلط است صورت این است که اگر این لفظ را در بر بان قاطع دیده اید مضایقه ندارد و الا بار دیگر
آفران های جزو نوشته باشند و بعد از این هر لفظیکه غیر مشهور باشد از کتب دیده با طبعینان تمام بنویسید

فایده‌ی در سر کار صاحب موجود است که بر الفاظ عربی و الی شمس و صراح را همراه بر چند استیلا سید و تیز
 دیگر می‌کنم و امر و زور را که بر گوشتی و قاعه می‌چشم است و هنوز نه که می‌تواند از بی‌شدید و غلبه‌ی این و تمام می‌رسد
 بعد از این گویم و شنو و لیکن برای مقام بهتر ازین قاعه زینبی نیست از دریا اگر بخاید که نمی‌تواند حتی و چه با باشد
 دیگر خیریت دین قاعه زینبی نیمه حضور پر نور و زلال و طالع طالع از بها و چنان به چشم سپید و اندک اگر زانی و درون
 همیشه حرف می‌زنند و احاطه می‌شوند و علی بن القیاس ازین طرف و از جهت آمیزش و تاقیای بی‌رونی که نقای
 هر دو طرف در آن می‌مانند از هم تمیز نمی‌شوند و حال خندم و توج نیز به این صورت است
رقعه ۱۴۴ هر روز صاحب از قدر و زانای صاحب و ام که اگر تکلم می‌روند چون امید صاحب را طبع تحصیل از برینج
 برنج انداخته و در زو افق و عده حرکت بعمل نیاید و از پنج تا وقت عصر بر سر طاهر از حاجی صاحب الی با جانشان
 کرازی پندی با هم عهد و قسم شده بود و کوکبی بود و هم شش طالع زانان و یک طالع زانان بود و هم شش و شش را
 کسل طبعیت و حرکت و نافرمانی طالع زانان بی رنگ بود و نافرمانی که خواندش و حلال است
 دمی چند مجلس اگر می‌کرده بود لیکن دین و دهر و صبا با این حرکت انداخته خانه بختی بارید که بعد از آن صاحب قاهر
 فرو نهاده و نشسته است و جامی شش خالی بچرخوبی چند ساعت گشته است لیکن من و وزیر حاجی در مکان جاگاه
 از مجلس نشسته و غرض حاصل کردیم تمام شد این حکایت و هر روز نشوید که تمام می‌رسید و از هر روز بختی
 نشوید و غرض حاصل کردیم تمام شد این حکایت و هر روز نشوید که تمام می‌رسید و از هر روز بختی
 مسوده خود را از پیش شما برای اصلاح آورده بود و یا خیر این چاره تقاضا و سخن در شتر بهما حشر از زیاده خیریت
رقعه ۱۴۵ منشی صاحب از قدر و زانای صاحب و ام که اگر تکلم می‌روند چون امید صاحب را طبع تحصیل از برینج
 صاحب و تقاضا و غرض حاصل کردیم تمام شد این حکایت و هر روز نشوید که تمام می‌رسید و از هر روز بختی
 فرصت است و در زو افق و عده حرکت بعمل نیاید و از پنج تا وقت عصر بر سر طاهر از حاجی صاحب الی با جانشان
 فرستاده شد نقل آن برادر و این کاغذ را نگارید و بر کاغذ را نگارید این دو نقل و سه نقل تازه که پیشتر می‌باشد
 رسیده است نو فایده‌ی این از دست هر زانای بخت یا فایده‌ی زو شامی آیم و این کاغذ و آن کاغذ هر دو را
 خود هم گرفت و چنانچه صاحب برای شما وقت شد و شتر فایده‌ی زو شامی آیم و این کاغذ و آن کاغذ هر دو را

[illegible]

برآورده بامیرسانید که یکسبیل طریقت ثانی او را از در و ساختن مختصر اینی که دیر فرجوا تبسم این احوال
 نوشته بدستش و اوم از جمیع تر آنیک وقت خصوصیتی گفت که خدا سلامت دارد و امیدوارانعام بوده ام
 گفتیم حال معاف باید داشت دوباره کنی تا بید هر دو انعام یکجا داده خواهد شد و سکوت در زبده در رفتنم
 بر مطلب بگرازم مسوده لاشما پیش خود بگذارد بعد از چاره روزی از یاد من و شام هر دو خط برای میر موصوف که
 بنویسیم مسوده را هم بخط نام سنگ بنویساند و در حال آن لفافه کنیم یا اینکه صاحب نقل این را برداشته
 یا نزد من بفرستد هرگاه نام مشکه اینجا می آید صاف کرده پس بید پس پیش صاحب میر موصوف در لفافه خود
 روان می کنم و احوال تشریف آوری حرز احمده صاحب ریافت شد و ضمن احوال ایشان لفظ برادر میر تقی و شکر
 کرده بودید تا در حیران بودم نمی خندیدم آخر معلوم شد که لفظ برادر از قلم صاحب بخت بود بعد از آن
 مشکه را لایه نوشته بودید که برادر من میر تقی خود ما هستند و می بایست که چنین بنویسد برادر من برادر
 میر تقی خود ما هستند الحاصل این بزرگ زاده از برت مدیدی بحال من و برادران من خود هنوز
 فارغ نیستیم که بیایم و سوای این از فردا نشسته معلوم را استعمال خواهد کرد پس بهتر این است که ایشان
 و من در رخیه نمایان لیکن رقیه دیگر سوای این رقیه ای آن صاحب بخت شده ام از ایشان را بجا بید
 رقیه مقدمه الجیش بلخیان روزگار سلیم الله المستار الخنا یک فیل خود در سر کار جبریل صاحب بخت شد
 فیل دوین که از خانه خواب حسین علیخان به باد و خواهد که معلوم نیست که برای آن دیر و در کمال غایت
 بسید یا گفتن بهما تقدیر بسیار رفت که بالای بنگاه حواله از میر تقی نامی از نوکران صاحب زاده
 مدوح شده بود خداوند آن مرد عزیز ادای پیام کرده باشد یا بفراموشی سپرد بهر صورت اعوذ
 بنسج الاسلام اگر چه در عیبت بهر کیفی فانی که از عاوشهاست و رانجا سوای عیبتها و دیگر می نهند
 نشسته آدم فیل و اگر یکسبیل بیاید خواججه حاجی و خواججه عبدالعزیز عبدالعزیز بیاید نشاند
 و اگر دو بیاید فیل و دیگر خواججه صالح و خواججه رحمت الدخان و میر تقی را سواری باید کرد و اگر آن
 دو فیل بقیه میر تقی را بامید و در بکنم و الا برای او که اران کریم طلب غایم بود یا این موجود است
 و این تحقیق برای این است که مبادا از اینجا یکسبیل بیاید و کناران بروقت پیدا نشوند و اگر

بالک بقیع و باید کرد و هر چه در روز یکم گرفته و در پیه باکن زن کور باید رسانید و در پیه بشاه علی خان
 ارمان تخلص نماید و از نشان مزبور باید پرسید که خط در روز که در امام باڑه از حاجی صاحب بده بودی بکه
 دادی زیاده خیریت و دای مذکور گری بسیار کرد و روز خورد هم امروز ترک کردم ۷ غار حبیلین و شش شانه
 یک سبیل با تفاق و کون و از به رو پیه تا که لک و انفصال یافته بهلیان درین نکوست که بخش چارمین
 هم بهر ساند اگر امروز و فردا بهر سید خوش است و الا بهین یکسر گفتا و زیده بهای اقیه چون این
 کتاب هنوز ابتداء ندارد اما ابواب و فضول آن را به سرخی مقید شد بر یکده ام و قتی که خطبه و هر چه
 تبع آن نوشته می شود آنوقت سرخرها چندین و شوال است

رقعه ۳۳ میرزا علی میرزا علی نواح صاحب عالی نشان خط باسی وال را به شاهی رسد این را در عالم
 زمانی خوانده به طالع و نواح صاحب خود را در این صحن بر مید و دنیا را خاکی بچیده و نه آنکه بفرستد
 به نازنا و دیگر می بران نیستند اطلاق نوشته شده و زیاده خیریت

رقعه ۳۲ میرزا علی خان فی سالیه تعالی درین و الا شنید شد که خانه صاحب کرم مرغانی الدین حسین خان
 بین این که مذکور می هست بر دانه و نواح اگر این روضه مقرون به مدق باشد و شنید که ایشان از این
 بعل آورده و تعاضی نشان پیرایه نمایان نوکری اگر این پیرایه بچشم و چشم شاهی باشد سید زنده
 که میست یکمائی از دست نیاید و او را چواریه به با چشم و در دانه که در آزاران صاحب باشد شاهی هم
 یقین که شما پیش از نوشتن من چنین خوا سید که من هم از طرف خود در فی نوشتن زیاده خیریت

رقعه ۳۱ نواح صاحب کان میرزا علی نواح صاحب سلیک امد تعالی خطای نواح قسط الدین صاحب
 سر باز میسر یعنی گرفته باغ و در دانه در دانه و چون خط موی منیر علی بهار نواح خط من
 بود و فرستادم دست ندا و لود اخلا برای ایشان بعد ازین فرستاده خواهد شد امروز بهین
 که قاور زیدم و امرونیان بر ایشانند و صاحبان فرموده و پسند و انچه بود این بار تو قیضه است و زیاده
 رقعه ۳۰ نواح صاحب وال قسدر شیع الکماله من این وقت اقصا صاحبان مکرم تا طاعت
 نشان را میان صاحبان فرموده اند چون در عالم رقابت بر کس نبی است چار و ناچار باید نوشت

[illegible]

از قضا ۱۲۱ خواجہ امامی صاحب سلمہ اللہ تعالیٰ معلوم نیست کہ آن شیخ زادہ مسکین مسافر و در فرس
آمده بود اگر نیامده باشد خیرام و نہ وقت بیاید گفتگو باید کرد و اگر در وقت نماند آمده باشد جوابی نہ
که طی شده باشد یا نہ نوشت و اگر این وقت ہم رسیدہ باشد پیر و ششم نہ فیض باید ستاویا و اگر کم و یا و اگر کم
وقت ۱۲۲ خواجہ امامی صاحب سلمہ اللہ تعالیٰ سب جز از رفقات ترکی لالہ ابرت لالہ فرستادند
اگر نقل نیماگرفته خواہد شد اجزای دیگر ہم خواہد رسید و اگر در عین اجزا دریں سبگیرید و فقیہ انبیا را تمام
می کنید باقی اجزای ہم طلبیدہ خواہد شد و اگر بہرہ و افتخار و احدی نمی خورید این را باید گرفتہ برای باقی
فقیہ خواہم کرد و خطیکہ سی قاضی نجم الدین خان تقویٰ یعنی شہانودہ بودم میان ریاض الحسن طالب علم
ہر گاہ طلب نماید اگر آری یاد و افتخار ایگان در بیان دیدہ و نمی آن باید نوشت و نہ نقل شدہ
خطا مولوی منیر علی شیب نصیب شد لیکن مضبوط سجا طرد و ہمین قدر سوت کہ قصہ بالزیرہ و طلبیدہ
سیاہ را شیب را بہ خیسایندہ صحیح باید نوشتانید چون بصفہ آید بالیدہ و صاف خودہ باید نوشتید و
وال مولانا سرخ سرخ سیاہ بہ ہمز در دست و غذا ہر قسم کہ پرورغن باشد باید خورد شہا ہمین عبارت
را با خط مولوی صاحب قبلہ بکنید اگر ہر آید ہمیر بویست علی خان بگویند کہ نسخہ ہمین مستند الہ
در عین کاغذ بنویسد این قدر جا برای شجرہ یک نسخہ کافی است و

بند و صاحب آید بود و بخدمت میرسد ملا خطیب باید نمود صاحبی من این احوال را در این نشین نجوا
که یک ابد خان صاحب باید نمود اگر میرزای مزبور را بنقد مبلغ بعد تحقیق احوال از صاحب
مقتدا با قاضا صاحبان برسانند و آقا صاحبان هم رضی شوند چه رضایت دهد و الا من و شما

نمی تواند بر او زمین معاملة اصرار چنانچه در مثل شد و دست انچه بخود بپسندی بردگی می پسندد فی الواقع
سود بسیار است و دوباره خود را رسوا کرد و این بیج لطف ندارد و گویند بهتر نیست آن حد رسید و لیکن
قدرت انچه بر این صورت بسیار بدست آمد هم خوب نیست چنانچه ضرر و زیان بسیار شد و یاد آمد و دختر شاه پسران
شاه بپرویا سجانده پری و سبزه پری فرستاد و شاهی شود و هزار آفرین بر فهم شما خوب نصیبه اید و طرف
مالک اندیشی بکار برده اید و بگویم بر قصه دیگر این مردم عجیبی می غیرتی هستند که بر شرف و تافتش چنان
کردند و اسحاق بی آنکه تقاضای شدید از طرف شما بخواهد و آید و ای زرقیت آن در خصم ندارند
در این صورت هر چه آید رسیده است مال بابای شان شد زیرا که تقاضای شدید چه گزایای
طلعت است هم از این طرف محال می نماید دیگر احوال این است که خان صاحب مکرم و الامتاق
تاج الدین حسین انصاری صاحب صدر و سپه در بیج الاول منجمله سی صدر و سپه و پانصد و پانصد و پانصد
بابت دیوانچه داده بودند و یکی مبلغ معلوم تشار علی نامی در قرض خواستند و میرخان صاحب
بر دو صد و پانصد و دیگر که در بیج الاحد طلب هم بنور صورت وصول ندارد و این جهت که جناب بیج
بست و یکم بیج الاول روانه گان پندارند و از انجا مع انچه را و ده فرسخ آباد دارند و بدست
که خطی بخدمت شاهی روانه نموده شد بنور جوابش بر رسیده سبحان علی حسن صاحب کلبه بک بزرگ
خواهد آمد نزد من خواهند فرستاد من امر و رقع بخدمت ایشان فرستادم و بودم و در آن رقیه فرستادم
بوده است که فریز و زحمت خواهد آمد و بود بندگی بخدمت ملازمان نوشته اند ایشان هم در جواب
سلام و آشتیاق بشما نوشته بودند و پانزده روپی هم بریده و وصول شدن نزد خواجده قاضی صاحب
خواهم رسانید چنانچه روح کتب کوره را خریجه و صحیح نموده نزد شما خواهند فرستاد که بان امر و که بپسند
شما می دانید که من از شما هم نازک مزاج تر ام و نگاه شما خانداری را که لذت زندگی موقوف بر آنست گوارا
نگردیده و نسیه که ما دام الحیوة در بیج و بلا گرفتار خواهم ماند از من کی می شود که یک یک در ق
این نسخ را ملا خطه نماید لیکن در بنجوی نسخ و پسند و ناپسند رفاقت خواهم کرد و می دانید که مردم زان
شاه پیران و قجبه انی گانیم که با سر و داغ تصحیح کتابهاست و در بار شجره الامانی که تصنیف نمودن

برای خیر و کار خود و از میرزا رضا علی باید گرفت چون آدم نزد میرزا میرزا رفتند گفتند که ما را
از کار خود بفرستید و برادر خود را بفرستید که ما را از کار خود بفرستد و آدم و دیگران نیز
ماندم و باقی بماند که حال این خط است که بر این پیش نهاده بودم این خط را به دست میرزا
پیشانی می پریم هم بیان حاجی حواله او کرده اند یا که گفته اند که چه کار کردی و سالی و سال
حواله او سازند من منع کردم گفتند بعد از این به سبب که آدم از این خواهم بماند و پاره
مردم بود که من بمانم پوری می مردم من آدم نزد میرزا بمانم یعنی فرستادم آدم از آنجا
نامبر و بخیر است خالص صاحب خواهد رفت این خط را همانکس صاحب نمود و به دست میرزا
بنابر ضرورتی بنزد میرزا گذارند که نشانی از آن نزد صاحب نامبر خواهد شد و به دست میرزا
برسانید و این قدر دیگر عرض کنید که اگر نقد به واسطی آدمی که از این کار با خبر بود
بجهت و برسد و الا غیر فلانی قدر دارد برسانید و این قدر که بماند و این قدر که بماند
رسید و فرستادن احوال خود و به هم عرض باید کرد که فلانی حال او به خوبی است و این قدر
خوب بنزد میرزا بماند هرگاه بدست می آید و اندکی کند و حال را بر این خط بماند که با او بماند نام او را
که عمرش زیاده از سی نهامت سی و دو سال نیست و در چنان چند قسم نامی ساختن خواهی است و به بیان
هم مهارت درست دارد لیکن نوکری در کار باران گاهی نگذاشته است و نمی کند و نگذاشته است و
این زبانش هم درست است و پدرش مثل بود و این همه احوال خط را بنامش بماند که در این
گفته شد و یکس بنزد خط و الد ماجد شما برسد و بهشت غزل را گیرد و دیوان بهشت و دیوان
صاحب برده اند از این جهت فرستادن آنرا بنزد دیگر موقوف و رفته شده و آنچه شما را فرستاد
عرض کرده بودید که بعد وفات این نواب آصف الدوله امیر الدوله مرحوم خواست که او را بماند و از آنجا
نکرد و با حجت آن بنیال فرستید و با شما ظاهر است که امیر الدوله بهشت سال پیش از رحلت الدوله فرستاد که
شاید عرض شما امیر الدوله حسن رضا خان بوده باشد باید که امیر الدوله خطا به میرزا بماند و بنام او
براسر فرزند الدوله می گفتند و خطا از آن برین احوال اعتراض می کنند و گویند که

منتهی بکلیت می سازند و اندکی تحقیق نموده حرف باید زد و مقدمات دربار بسیار نازک می باشد اگر چه شاهنواز طفلی
 احوال را در سه لک و چوبه سست و انبیه و چوبه ضرور که این چیزها را تحقیق بکنند بکنند در دربار آنچه معلوم باشد باید
 رقم ۳۸ خط بجهت دفع و بروز که بحساب رویت چهار و نیم ربع الاول و بحساب تقویم پانزدهم و روز شنبه
 بود باین مشتاق رسیده خاطر نگران را چه روش هزاران مسرت و شادمانی گردانید بر سپیدن خط ازین نظر
 سیبی و شات این است که لاله را چند شامین فرمودند که تا خط دیگر از آن طرف نمی آید از اینجا چیزی نمی آید و نوشت چند
 روز دیگر انتظار بیا بکشید اگر درین عرصه خط خواهد آمد می آید خیر و الا می نویسم و شاید که خطون ایشان بوده
 که شوق و روانگی زری از معاجن قرض گرفته برایش صاحبان آنجا همراه برده این خط الا منتظر سر انجام
 است و هرگاه بهرستی می آید خط و هندوی هر دو را یکجا خواهد فرستاد و معلوم نیست که این حرف مقرون بعد
 بود یا نه یقین که دروغ نباشد چرا که این جهان مافی الضمیر خود را از من پوشیده نمی دارند و الا معلوم نیست
 که باین خط صرف فرستاده آید باز هم آمده است من هنوز در خانه شما که اسمی جدا می فرستادم و نوشته آید بیدار
 خواهم دید هر یک من و دیدن و دیدن آن هر دو برابر است کار باریا و بجهت سلامت بوده است الحمد لله و الحمد لله که از
 آمدن این خط مرادی که بوده براد چون قاضی صاحب بهر روز و روزی است باشد و خاندان و چاه و بی از باعث
 فیض یافتند و آخر شدن روز و خط اسمی من هر قسم خواهد کرد و عرصه را از سبب خوانده نشد و نشانی وقت اینجا
 این از دو حال بیرون نیست یا رستم وقتی نزد قاضی صاحب سید هست که عرصه نزد خاندان صاحب و قبله سپارونی
 می فرستاد و باین پیش از رسیدن او خط اسمی من نزد خود نگار داشته عرصه را روانه کرده باشد و خاندان
 خود پیش از آنکه باین ستاد و نش من موقوف بر او و نوشته یقین است که حال بیاید چون شما هم هیچ طلبی و خط
 من باقی نمی گذارید و خاندان من جمع است که در عرصه هم طلبی هوای بندگی و سلام و دعا نموده باشند و احوال دیگر
 تاج الدین چرخ خان صاحب میر غلام علی خان میر و بلالزم حضور پر نور شدند و شما هم بهر حال صاحب بسیار رویت
 و از غلام علی خان صاحب صدر و سپهر قرار یافته شما هم سنجید و نگار نگار و لیکن میر غلام علی خان صاحب گذاره
 خود درین شام هر چند که غلام دکن بود و حکیم محمدی بخرویه اضاف و ایضا خدمتی از خدمات استعمال نموده نگارنده
 بایچه و دید لیکن هیچکس ازین صاحبان باریب سلام حضور نیست الا سبحان علی خان که بلا فصل بر بروز

وقت و دو پر حاضر نشود این است احوال این صاحبان مقدمه و مهیات ایشان هم فاضل آتی حسب خواه دست
 شده برای تنظیم امور و خدمت چند روز به اینجا پیوسته بودند حکم نکرده برای یک به دو روز ضرورت با صاحبان
 عالی شان هم ملاقات بکنند لیکن با صاحب کلان لکنه بیک مقام ملاقات موقوف است برای دیوان و دریای اطاعت
 و وقت تمام که نوشته اند از خان صاحب گنجینه حواله فاضی صاحب کرده اند و بدین لیکن برای ملاقات برای چند
 شش روز تا آنجا که خواهد بود است آنهم به چند روز و نخواهد بود و کتب به بعضی تفسیر بلا فتح اند و ابواب بجهان و جو
 شایع و حق البقارین بکلامش هم خواهد بود و دیدگاه جالی شریع بدست خواهد گرفت شخص که ده برای روز نوشته خواهد شد و دیگر
 رقع ۴۹ از چهار پنج روز و جواب خط شاز و الدشتا فرستاده بود و هم خایه و انداز چه سید جان نوشته اند و روز که کشته شده بود
 جواد و الاثر است وقت عقیقه و ملاقات فرستاده خواهد شد و روز وقت عصر آید اما صاحبان می و هم جواب خط شاز
 را آورده و بیرون آن را با شش و خیال من این بود که این خط اول خود روانه شده باشد اما منظر خط و دیگر
 بود هرگاه و بیاید این خط را و است به این باید فرستاد این وقت زمانی میرساند پسین نامی که از و الا صاحبان
 رقصهای داعی است تا دور می کنند دریافت شده که خطوط بین پوری امروز و آخر روز و از آنجا خواهند شد این را که
 شش به خط معری الیه که در بین رقصه می بینم حال من نیست که شما این بار و عده بعد بزرگوار بنویسد سلامی برای
 من بنویسد بمانی معارف که هم آئینده خواهد بود هم فقیه و هنر خط انمی من خط طویلی سخی است اما صاحبان می و هم شوق
 در مقام فقیه و غیره معنون و غیره است و در آن خط بزرگی القاب معری الیه و شکر الطاف شان بحال خود
 و خلوص بندگی خود را بخدمت شان بیجا است و لکشتن نویسیه زیاده و نیست ۸۸
 رقص ۵۰ در میان طایفه خط داعی امیر صاحب می رسد بکریم خان خواهد بود و فردا و روید هم برای آن که در بیکر تخمه
 خواهد بود و بیجا با او درست نمی دانم سر و پیوسته است یا دور و پیوسته یا شایسته فصل نویسیه دیگر آنکه در رقصه ویرود
 صاحب یک نفر خط و اندام و اهل علم بود شاید از دعوا هم درست باشد و رقصه بخت می رسد ملاقات خواهند کرد
 که از این هم در جهان است و دیگر آنکه از رفتن وزیر صاحب من بسیار خوش شدم فی الواقع مکان بیرون می شد
 من هم بنویسم که بجا بقیه و کعبه یعنی بعضی بکنم لیکن از بعضی مواعیت سبک است و زردیم الحیر بعد که خود بنویسد خیال سید
 رقص ۵۱ دلیل شایسته راجعت و قری سر و ستان بلاغت سلم که الله تعالی مسوده اصلاح نموده فرستاده

جمع باید داشت و عوض کردن برای تنخواه بخیر و عالی صاحب لاجه کمال الهی و در این ششست من این قدر
 نوازش در خط اول کرده بودم برای آن بود که اگر کسی بالا بالا بویافت شود مضایقه ندارد و الاسوای بین
 گفتگوی تنخواه چه صرف دارد بلکه باید بگمان هم گفتگو تا زین قبیل مناسب نیست شاید رفته رفته به صاحب لاجه نشان
 برسد و انکار نیاید بشکوه ابا و عین او اگر کرد و حال من در هیچ امری به صاحب لاجه ششست سخی را که آنچه و چندین
 میگذرد و شفا آنجا بعمل می آید بلکه من اینجا چارگه تری بادل خود مشوره کرده و گنگا شفا بخنجر و بعد دور کردن قبا^جح
 امری قرار میدهم و شاید پیش از آنکه من بنویسم بهتر از آن کاری بکنی پس مقابل شفا خط است که تایید روح القدس
 هم فرستاد انشاء الله العزیز درین سفر ملاقات خان صاحب نصیب کن صاحب خوا باشد تازه اینکه چون
 درین روزها شفا بنوازه مرا جها نگر درین ملک مع است و درو نصاحب علم بهاد و من شیری دکان کولی و
 چیزهای دیگر برای او بجا نپور فرستاده اند میر یوسف علی خان وکیل حفر و ناهر سنگه تالیق شان شمع و فلفله
 سواری هر دو است و دیگر تو زک بگی بست آدم بهاره دارند اول ناهر سنگه گفته بودم که بهر چه نیست کنائی
 تنما برود و پلو تنی کرد و سببش چنین است که مرده که از مدتی گردن طبع به تیغ غیبت و استغنا بریده شوی و روزی در
 ناچار میر یوسف علی خان را تجویز کرده ام لیکن بنص و الا نظر به صغر سن میر یوسف و ناهر سنگه را هم عماره
 کردند تا یک روز و روزگاری اتفاق کایت افتد وقت سوال و جواب پیش طرف ثانی تعلیم گیر ایشان باشند دیگر اینکه
 عمارت نو که متصل کوتهی ساخته می شود هنوز مدتی باید که تمامی رسد اگر چه ترک شهر موجب بیخ رو جانی است
 لیکن خلاف رای سلاطین و حکام هم خوب نیست تازه اینکه سابق شخصی بسن بست و دو سال رسد
 ششست من برای اصلاح مسود با و در یافته فیضهای تالیف نموده من امر بود و من سوالی او را رد
 کرده بودم و درین نزدیکی با شخصی و را سببست قاضی صاحب که ده چنانچه چهار شربت را تمام کرده اند و شفا
 شروع نموده است و مسود با را هم قاضی صاحب دیدند و می گویند که مرده که عجیب بهر هنر آثار اشیده است و است و است
 مناسب است با تجویز نادر القاطع سمل فارسی را نمی دانند تا با الفاظ عربی چه رسد شفا علی پیر شریعتی بهر چه در کتاب
 لازم او بود و چهار دسته بسته استاده می شد و قبل اتفاقا کاری کرد و اینحال را که معاینه نمودم خون از شش من
 بارید گفت من این او گری تا یکبار او بجز گفتن بهر چه گفتم بعمل آورد و حال چهارده و پیر از حفر و پر نور برای او تفرقه

یک تنخواه بهم یافته یکپاس روز برادر پیشانی خاصا چپ مدعی شنیدید و وقت عصر میر و بعد چندی داخل
خواصان حضور که این منصب منصف میرزا را بر سر نهادند شما میدانید که برخواصان حضور منصفی نیستند و منصفان کم نیستند
رقعه ۵۳ مخفی نماد که امروز که هفتم ربیع الآخر سنه ۱۲۲۸ هجری روز دوشنبه است عرض شد شما محرم و دوازدهم
شهر مذکور مع خطای اینجانب بطالع و ماده سرور ساخت آنچه از احوال آن ضلع نوشیدیم چه جای
بقول شما بهر چیز و ایستادگی و اتفاق و در نه دوستی و دشمنی کاری آید شش ماهی شش ماهی حاصل از این حین
عجب مرد با شجاعت و مرد است و الله که اگر این ملک با طهارت و جان موهوم می بود و آنچه برای
برادر حقیقی خود تجویز می کرد برای شما هم می کرد اگر برای صاحب پیغمبری صورت نمی بست برای برادر خود هم
نی کرد و سوا می این اعتبار هم شرط است شش منوی از مدتی در آن ضلع خود پیدا بود و اینجا هم وقت
تکلیت رای از باغ شفاست و بهینت برای نامی عزت و شرف و تامل بهر دشت و شما در آن ضلع بود و در
کسب سالیانه نارید بلکه شما فرین که در همین مدت قلیل با مردم این قدر خوشش می آید اگر بدید که در شش
شما را دوست میدارند و آرزو مند ملاقات می شوند و افتخار از شما بهر عزیز و بهر پیغمبری شما هم به طلب می آید رسید
و کار عده برای شما صورت نخواهد پذیرفت خاطر جمع دارید و ماه میشود که من از و شما شایسته و او بیلا
و ارم حال خوب و ریحانه چهار روز بفرود رفت و من بهر فلوس خواهم گرفت لیکن الحمد لله که ما دو فالج
نیست و ما در یکی و غیره است و الله پاک می شدم اینها بهین قدر پارچه شش که شما نموده شده و بعد من می شما
و ما را بچین مستند امر و زود که می روزمانده با اتفاق مرزا بزرگ پسر خا را بدو که در شش پیدا و در من
و مرزا حاجی برای شنیدن میر علی صاحب خواهم رفت اطلاق نوشته شده و زیاد و خیریت بد بد بد بد
رقعه ۵۴ مخفی نماد که مکتوب و لنوا از شار سید بر قومات اطلاع داد و عرض شد که برای جدا جدا خود نوشته بود
نیز مطالعه ما و مردم چه بگویم که بد دل چه گذشت لیکن چه باید کرد جای جوهر نیست خط و یگراسی منشی صاحب
بوجهی پای شریفه سر باز در بین خط مکتوب است بعد مطالعه بهر چه پیش نموده بکتاب الیه برسانید تمام شد
این قلمه حال بشودید که دنیا مقام رنج و راحت است آدم اگر در روز بکتاب می گذارند و با عوض آن
به تعبیر منی از منی حرمی پای آدم و نا و صاحب است هر که متصور نیست و معنی بهر منی بهین نیست که آدم

الواجب اما می صاحب را از این حادثه خبر شد و من سله نوزن صاحب را لاجواب همین پوری بپشتوانم رفت اگر طلب می کرد
 میروم والا خیر و نیز مرقوم بود که از حضور برای باورچی و حقه بردن و تقاضای بسیار است بلکه نوشته اند که شامی بپوشانند
 که من نان خشک خورده باشم پس از شما متوقع آنم که یکتا باورچی خوش بپوشد و روپیه شش سهره را صحنی نموده و یک
 حقه بردار که سوای اینکه آتش میباید قلیان بگذارد و دو گرگ پنج حلقه درین کارند آتش باشد لیکن قدری خوش
 قلیان هر جوان باشد و باید فرستاد تمام بشود ضمنی شفاقت نامه خان صاحب می ایستاد حال شما بشنودیکه
 باورچی خوب در لکهنو بوده روپیه چهارم نرسد چه جای اینکه همین پوری بیاید و بهر دو طعام هندوستانی و انگریزی
 خوب بپزد لیکن شما بجنود عرض بکنید که هر باورچی این سلیقه ندارد که هر دو طعام را بخوبی تمام بپزد و دیگر
 بتلاش بسیار شخصی بدست آید هرگاه حال باورچی هندوستانی در لکهنو باین صورت باشد که بهشت روپیه
 شش سهره و آتش و یکتیش خدمت بدست آمده روپیه یکتا را که در هر روز گرفته باشند این گونه باورچی که سلیقه
 بر روپیه داشته باشند چگونه در سفر کم از بدست روپیه قبول خواهد کرد زیرا که در لکهنو برای چنین کم پیش خدمت
 پانزده و شانزده نفر است و بعضی سرکارها از نیمه زیاده اگر حضور عالی مرکوز خاطر دارند که طعام های خوب مانده
 چیده شود پس یک باورچی هندوستانی که قدری از سرشته رکاب داری هم آگاه باشد مع پیش خدمت بپایارده
 پانزده و بیست و نه نفر را بیدار و خود داخل حساب نیست محول باورچی است و یکتیش مالی بهشت روپیه که اقسام
 نان بچته در حضور بیارود اگر شوق نان هندوستانی نباشد و مرضی مبارک همین است که اطعمه هندوی و
 ولایتی هر دو در حضور بیاید پس اگر نشاد شود که باورچی باین صفت تلاش نموده آید لیکن شش سهره مع پیش خدمت
 کم از بدست روپیه نخواهد گرفت و ما حرم یکتا بد طعام ملک خود را خوب می فهمیم قوت نیز ماد اطعمه ولایتی ناقص
 است لیکن اگر اتفاق میشود یک و چیز که خواهد بخت با کسانی که می توانند طعام ولایتی بر سرشته باشند
 خواهد شد یا در حضور باستان خواهد بید و دیگر آنکه تلاش حقه برداریم می کفر هرگاه بدست آید روانه خواهیم کرد
 تمام شد این قصه هم غرض اما می مشاعره حال اگر والد ماجد صاحب نشسته باشند و الماراد و الابعاد از این
 خواهر زیاده و این بجهت می از آنست که من درین چند روز بنیاس فراموش فرود عورت چنان عالی بافرزندان
 جیره و تمام حساب کاران و دیگر صاحبان عالی نشان بخت خدمت مرشد زاده خود را بفرست لیکن مجلس از سرشمار
 ندارد و بهشت هر سهره که می باشد

چگونه نیم پاس شب خوابد و درین صحبت مرزا سلیمان شکوه بنهاد و بهم خوابند بود آفتاب تابان از ابروهای او
 و دیوارهای بی برآیی روشنی چار طرف و بجز رفتن شب از پرست آمدن زمین نو و محبت اجاط هم بسیار است
 و برجهای کاغذی هم درست شده است این برجهای همان است که بهوایلند میباشند و عوام آنرا غباردهی نامند
 شما هم ملائکه نموده اید و دو خدو و پنجاه روپیه برای ماور چچانه جناب عالم و نصرت آن ای مطیع و مطیع
 فرستاده شد و طلاهای دیگر اینجا هم بخت خود را بدیدند دیگر غیریت در کافه شما خواججه حسن خلی با شما بود
 بچه رشتید است هر روز من میگید که هرگاه کسی آتخاب و دو ماخر بکشد شاید پیتری ارسال هدیه از قسم
 حلویات مرکز دار و معاونیت که شما چه افسون بگوشت شادوان خود میدید اید که از اصلاح عوام صاحب
 بلکه فایده شما خوش نمیشوند و قوت تحریر شما از همه زیاده میداند لیکان بر سالن من میران اند روی کم فر
 سیاه دماغ اصلاح کسی ندارم تیر کویست علی خان دختر خود را از شیر و آکرده است بخشش شیرینی بخانم
 فرستاده و به جای دیگر کجور خانه ساز رفته بود و اینجا همه از کان کولی بود از آقا صاحبان خود و آقا صاحبان
 کرم فرمای خود با لاله امرت لال سلام و استخفاف و از حضور پر نور دعا رشتاد شده بر صاحبان غیریت
 الا قاصد و آقا صاحبان و چند و زینت صباغ داشتند حال انشال آکی شما روز سهیل دوم بود یک است دیگر خواهند گرفت
 و چند روز است که جواب خط زبان اند که در آن احوال محسن نوشته بودم رسیده بود و جوابش نوشتن ضرر
 نبود زیرا که جواب خط من بوده است و با مطلبی هم منتال است لیکون چون بعد از آن که جواب خط
 شما که طعنه و غرضی است میگوید که چه آمده بود نوشته فایده شدیم آقا صاحبان جواب شما فرستادند و درین
 خیال بود که هرگاه خط صاحب بعد از این بیاید غایت نامه مخزی الیه ادا و آنچه بخواهم فرستاد
 درین اثنا میر حیدر حسین نامی از اولاد نواب شایسته خان که درین زمان بخدمت ایداد شانه الفصح
 و چار شمرست و ز قهقاری فقیر است فاده میکنند آره ظاهر نمودند که خواججه قاضی خان صاحب گشته اند که از عیادت
 بعضی عوام این سطر و خانگی نزد بخور دار فرستاده اند پس فردا بچول و قیتمه اینده می دانم می گفتم هم میر حیدر
 نام و از چهار روز است که من خط بقاضی صاحب اودام موافق معمول بهار و زیایستی کرد و از خود و منسوب
 اگر یک روز از سببی دیگر کشیده مضایقه ندارد این نمیشود که چهار و پنج روز بگذرد و هنوز این هم را نگذارد

باشد شاید شما سو کرده باشید با حبی را مستقبیل ساخته گمان دارم که قاضی صاحب همین قدر گفته
 باشد که بر روز خطوط روانه شد شما بیحوال کردید که پس فردا روانه خواهند شد میفرمودند گفتند این
 چه میفرمایید این قدر جلوتر نالان نیستیم که ماضی و مستقبل را از هم فرق نکنیم چون دیدم که طرف ثانی
 بهر چه گفته بودا هر دو در خط دیگر آمده می شما نوشته مع عنایت صحیفه آقا صاحبان در یک لفظ نیست میفرمود
 اند که نزد قاضی صاحب ستاد طرف ثانی خط را لفظی صاحب ساینده که آمد به سو خود اقرار کرد که سبیل
 از من خطی شد خطوط این پوری پس بی روز روانه شد لیکن قاضی صاحب خط امروزه را از من گرفته
 و مستطمان گفته اند که اجازه شد اند شما می خواهند اگر بفرمایید با دست تاج الدین حسین خان صاحب که در روانه
 میفرمودند و بدین گفته اند میفرمودند این قدر گفته بهر چه را بار فقه که چکی بخندست جناب مدوح فرستادم ایشان
 همان وقت خود را افتخار محمول نزد مولوی حسین علی خان صاحب رفته خط را تقویض نشان کردند بقیه که
 تا حال رسیده باشد یا بعد از این برسد هر چه در آن خط امرومست بران عمل باید کرد و اگر از اتفاقات خط اند که
 دیرتر برسد و دل آن این است که من یکبار بر سلام اکتفا می ورزم شما در عوضه خود و غیره عنایت خود را من
 بنویسم و پس از این خط و مطلقا می آید آقا صاحبان نوشته لفظ یکمید و سر باز نزد من بفرستید در خط مذکور هر قدر
 که خواص را در آن نظر من خود و فضل و بزرگی این صاحبان خواهد نوشتن خوب ترست تمام شد این مطلب
 آدم برین که بر روز خطوط شما و خط اسمی من سید و منتهی منها بطالع در آمدن خان صاحب و الا قدیر
 و رسیدن ایشان می رسد از اینجا بشمار و لطیف عنایت آقای قدردان بحال شما و موقوف و ششتر که از کوه آباد
 بانوی هر هر دو در یافت شد و شکر آبی بجا آوردم این خواه که بالفعل است اگر امرو دنیا بد فرامی آید
 نتیجه چندی در وقت و زمانه اگر چه محمول این است که نخواه بکس نرسد چون دنیا بامیدست ازین فزوده که صاحب الا حنا
 بحال شما هر دو در وقت بسیار خوش شدم آفرین بر محنت و جفا کشی و علوه بیت شمار و فیکه فضل آبی شامل حال
 نخواج شد ما هم از شما امید و ان فیض خواهم بود از اخلاق حمیده ملازمان شریف توقع قوی داریم
 که بسوگن نمایان پیش آید ما من هم بعد شاز و روز بر روز حضور آمده ام و روزیکه آمد من بر است بخط
 مستقیم در آن آقا صاحبان رسیده شب همین جاسد بروم و در شام خنده و فرح و دینش هم

این خط
 در خط
 در خط

این خط
 در خط
 در خط

بکرا از مشاعره برخاستم از با بحث گل و لای که باران شدید باریده بود باز همین جا آمدم چون آن خسته شب
هم باران بود از صبح تا این وقت هم گشته شش بار یک گاهی باران پر زور و شور می بارید حالا اندک
استاده است هنوز همین جا هستم شام باغ و اینها می آیم غزلهای مشاعره حال مظنه که امروز برای شما
نوشته شود و نام هر سنگه که حالا بگوید و گذارم شهرت دار و درین روزها از باغش بکسب کشتن خود بخود از دونه
جا چاک شده است و درم هم کرد و یک شب پیش بود و در روز پنجشنبه من نزد آغا صاحب خان حاضر بودم و
رفته خلاصه بحدی آزاد کشیده است که چه بگویم قلم نمیتواند داشت که یک سطر هم بنویسد من با جرات او
بندگی از طرف اومی نویسم حالا لازم این است که شماره قلم متضمن استفسار کیفیت حال قلم خود از دست
این خبر برای او بنویسد که خیلی محبت با شما دارم و زیاد خیریت قلم و البته کلام او
رقعه مخفی نماند که خط بهجت نمودن قلم در دست چهارم شوال است از خبری بتایخ نیست و
شهر صدر رسیده و سرور ساخت بگمان شما در شکوه آباد بودید از خط حال دریافت شد که بعضی عوارض شما
قطع اند اما صدمات حرکت گردید الحمد لله که آن بلا از سر گذشت و بمنزل قصود و انگلی اتفاق افتاد
حالا بر سر نامه خط آنچه نوشته اند این نوشته خواهد شد پیشتر از رسیدن خطوط نزد شما نرسیده بود و خیال میکردیم
که حالا باین و دی رسیدن خطوط صورت نخواهد پسند لیکن از عبارت شما که برای عنوان جواب بایستد
خود قرار داده بار قلم نموده اید لطیفان کلی حاصل شد یعنی زود و خطوط از طرفین خواهد رسید و چون
خط مشفق کرم مخدومی تاج الدین حسین خان صاحب بعضی است و می که بنا بر دریافت چگونگی آن صاحب
مخدوم مخلصان آقا محمد صادق خان صاحب مدد بود و فقیر رسید و خط مذکور پاره از احوال صاحب هم بنابر
قلم سپرده بودند از تخریر خان صاحب می تراود که صاحب الاجاه از شما راضی است اگر سببش میرسد سلوک
نمایان می کرد جای شما در اول دوست و شرط و سنگا و این که باز هم با و فریاد هر چند از بچه قسم شما است
زیاده الزان بشما نه بدعا می کسی خواهد رسید و سعی شما و سفارش می گیرم لیکن راضی بودن قلم از نو کراعت
مزید غرض است و دست رو که در صدر و پیوسته بر مناسبت بود این را و اما در عالم بچه نیست یا آقا که از این قلم
نمی آید باینها ناس بر او تمام می ریخت شد خدا مبارک کند بنای خط خالص مشفق کرم من القلم اتفاق شده باشد که

گروه از سیدان پوران طریقت در هر دو صورت توقف هیچ جا نخواهد شد چرا که این طریقت شاکست و هر دو صورت
 غیر از این دو صورت نخواهد بود و این میرسانم ابتدا این نقل را در این جهت که شخصی از عارفین را با دو روز و
 میان آن فرین شدن بود و در میان می پرسید که سوا ی چه در این حال نام بر آورده که است تمام این من به صاحبان و پیران
 گفت شخصی تعریف خوانده ام میگوید که صاحبان شریفان را در حلقه فرموده اند که قسم من هم آوازه گال ایشان
 شنیدم هم نه خود ایشان را دیده ام که تکرار آنست من و دو تن دیگر پیش خود در حلقه و لایق به از ایشان کسی
 نمی نویسد لیکن آن قبله در طریقه کمانی است و نیز تمام شش نقل صاحبان را که کند و نه و نه
 رقصه خواجیه ابجکان سلسله تعالی خط سرت و نظام قوم دوازدهم و رت عوفه بزرگوار شهابیه شریفان
 رسید از سبط العبد آن دل بسیار خوش شد رفتن صاحبان را از فائده نیست انشا الله عزیز هر گاه که کلام
 می آید باز به این روایت نزد صاحبان بود و خواهد بود و نیز در خطاطی باید و پشت این برگه از اول
 بنام شهابیه رت آنجا هم یک و کس از دوستان فقیه خوانده بود و از آنجا دو کس مختار نهات آن کلام که کلامی است
 ای بابا که این را به رابطه محبت از حد و حال کنونی قسمی که با من شده خوب می دانید که چه گوشت لیکن زبان نا
 جنبش میتواند و اگر که حال خلاص من و شمار و ظاهر است و دیگر خیریت خط اسمی آن صاحبان این وقت فرستاده شد
 جواب بعد از این خواهد رسید خط که رنگارام با فو قست و حرکت نسخه هم نوشته است ملاحظه باید کرد و به نسبت آن صاحب
 کلام را قدری صلابت از باعث استعمال هر دو در و بعد معلوم می شود و این بی سیر نقد است مستقاسیت اینها
 طبیبان افکار موقوف و شسته آب گوشت با ایشان می دانند

رقصه ۶۱ خواجیه امامی صاحب سلسله تعالی و دو قطعه رقیب علی اسمی والد ماجد شاکست و دوین و خصوص
 احوال خواجیه قطب الدین صاحب افق و صده در رقصه امروزه صحیحی اگر نصیر الدین صاحب بخت است
 فرستاده باشند میرسد هر دو سر باز است ملازمان شریف خط اسمی والد خود را بعد مطالعه بصح و در گفته
 در این خطا خانگی روانه نمایند و بخواجه قطب الدین صاحب بگویند که بعد مطالعه این خط را را نیز حواله
 بصح نمایند و دیگر آنکه شهابیه من خود صاحب را از دادن کتاب به من منع میکند لیکن چون
 میر نصیر الدین صاحب را سبب هستی من از بر علی اینی والد و شرف اند و نیز کی چار شریف را از من بجهت

ایشان عازم دیار بودند پس خاطر من چنانچه در این شب بستاند از سر من و داند ایشان میفرستد آنجا صاحبان
آدم منقش صاحبخانه و این مستکار تا شام در میان چشم و شمشیر میگردیدند و بعد از آنکه میفرستادند و بعد از آنکه
رقعه ای که در آن یک شخصه مغربی یعنی پیلری زبان بزدی و چو خنور بنور خطاب علی دوم اقبال بر من کرد به بودن
آنچه در آن بود و بهر آنکه آن که امیر است که یکبار حرف بسته هرگاه که حرف از آن دور نمایند همان چهار باند و
و در حرف مخدوع شود و همان چار باند و همچنین اگر حرف دور نمایند باز همان چار باند و اگر چار و در بنام باز
سپار باند و از آنکه صاحب من نوشتند که هر چند تو متوجه این چیز نمانی شوی لیکن با سر خا طرس
نقشه من این لغز ادبیافت کرده بود پس چون خاطر من موصوف جزیرت تباهل منقسم همین که اندکی
فکر کردم معلوم گشت که پسلی مذکور عبارت از چهار حرف است زیرا که هرگاه یک حرف از آن
دور کرده شود چار باقی می ماند یعنی دال هرگاه دال زچاد مخدوع شد چار باقی ماند و اگر دو حرف دور شود
پتان چار می ماند یعنی دال و می و م و ط هرست که بعد و کرون دال و می بی نقطه از چاد چار باقی ماند
که بجا آید چار می شود و همچنین از دور کردن سه حرف که چار باشد دال می ماند که بجا آید چار است
و همین صورت از دور کردن چار یعنی دال که بجا آید چار است لفظ چار باقی می ماند این لغز منقسم در خط
خان صاحب هم باید نوشت و از دیوان صاحب هم باید پرسید اگر فکر ایشان کار خود کرد باید کرد
و در آنکه هم صفرست عرضی شما که می قبلد و که به است و در آورده بود و مطالعه در آوردم و آن
رقعه محنتی که برای خودم بود نیز دیدم و از دست قایم خالصا حبیب بهرامی کلک به نوشت تردد دارم
باید دید که محنت شما چه ثمری آرد چون مقدمات دنیا متعلق اراده بشری نیست اتفاق است خداوند
چه شود از اول خود را حواله بکنه کردن چه ضرورتی ندارد باید که از خود کاری نماند که معلوم شود و چه
خوبی و صورت ظهور و برای این کس و آن معذورست و دیگر اینکه عرضی شما این بار دو لفظ غلط درین شد
شما یاز باعث جلدی اتفاق افتاده باشد یکی این که از روشنائی دارم بجای اینکه با روشنائی دارم و دوم
همیشه این بجای همیشه گان با همیشه یاد بر و خطی است صاحب نوشته شده بود در سبب خط لغو فست چیزی از حساب هم در آن کور
رقعه خود را که می صاحب یکم از افعال انوار جنتی که به کتب هیچ اطلاع ندارم غصب باند نوشت

از حدیثی که در این کتاب صاحب سلمی القضا علی والد شهابی جاری کرده اند این است که وقتی که بر سر بیاضی است و
 ایشان را با قاضی صاحب کرمه را سه روپی که حساب شصت آن بود میوه خرج دادند و گاه گاه او آن و خود را که خود شش
 بر لبان او انداخته و بر میان بی خود نوکر سر کار بودند ایشان یعنی قاضی صاحب همین که منزل رسیدند بهایان را
 طلبیده گفتند که گاه آن نوکر و چه قدر روانه می بایند و برای گاه چه می گیری و برای خوراک تو چه در کار است
 بهایان جواب داد که صاحب تدبیر او را می خود بکنند آن صاحب خرج راه به داده اند اگر نمی دادند از صاحب
 می گرفتیم حال که پیش ما موجود است از صاحب چه طور بگیریم هرگز ما هضم نخواهیم گفتند این هرگز نمی شود
 که شما پیش خود بخورید و این دروغ می گوی که آن صاحب خرج داده اند بهایان سه روپی اند که نزد
 کشیده بایشان نشان داد باز هم قبول نکردند آن طرف ثانی مجبور شد عرض خوراک هر دو سپاری و
 بهایان گاه آن پند ایشان بود و وقت رخصت هم یک روپی انعام دادند بهایان آن سه روپی را با قاضی
 صاحب سپانید و این حکایت را نقل کرد آن صاحب گفتند که اگر طبیعت ایشان اینقدر در حسن چگونگی
 بی اندیشه بود چه ارباب برای طلب نکرده خوراک سپاریان و بهایان هم ضایقه نداشت خرج گاه آن انعام
 چه در و بود و تسک مال ایشان بود حاصل اینجا بنویز شده بود که آنچه از ایشان خرج شده است بخت شما که
 قائم مقام پدر بزرگوار خود هستند بسیار امید شود لیکن من منع کردم گفتند عالم تمام انعام ضایقه ندارد
قصه پوشیده همانند که خط شما امروز که غرض صفت بمن رسید لیکن چون من از دیروز باز بمحضر
 آمده ام هنوز دو گوهی بسیار نازنده بود که چون از خاس این خدا و عرض کردی برای اجداد خود نوشته بودید پیش من
 نمیدانم که کار خط مذکور امروز رسانید یا در روز فلان یا یکدیروز آورده باشد الاصله این عرض

جواب همان خطوط است که بنشیند چهارم محرم الحرام ازین طرف رفته بود زیرا که سبب و هفتم شما این خطوط را نوشتید
الحاصل ضمایین مرقوم بنشیند فی الواقع فرستادن خط تنظیم فایات مرصعه مغفوره اسمی مرزا ابوالحسن
دیوان وقت نیز بر خط تعزیت از خطاط مرتب فتنه بود حق اینست که اگر من نمی نوشتم سواي بزرگان شما که از
طرف من منصرف بودند و خود هم مناسب استند و دیگر کسی چگونه می نوشت آنچه از او فورالطاف آقای
قدر دان ملک خصال حق خود نوشته اید یک بر هر کدب سخن آردی در آن گنجایش ندارد اگر صفات حمیده
صاحب الامتاز بطله العالی گوش شما معانی نمی خواند رفتن شما که برای دشت الحیدر که رفتن
شکوه آباد اعلی اندشت و این شهرت بنا بر مصلحت بود و نیز و تفکر در دین عمدا که خاطر بار خوش کرد و با قریب خود
یقین است که مورد عنایت باشد و باورچی باین صفت که طعام انگریزی دهند و ستانی ببرد و خوب بزر و بغیر ازین
که برست و روید پشاه به بیای او قرا گیر در اضی رفتن من پوری نمی نشود و حق بجانب است چرا که اگر بجای
آورده باورچی نوکر گردد و بشود هر یک کم از ده و در سفر نگیرد پس این بچاره که یک دو آدم پیش خدمت بهم خواهد گذاشت
در سفر چگونه کم از بیست روپی بخواهد گرفت خلاصه آن باورچی که اول مقرر کرده بودم بعظیم آباد رفته و خوشه
گرفت برای این که بسیار بدر و بود لائق امر نبوده است و خفه بردار مغفول به دست آمده بود و بنویس
هم هست لیکن بچاره سال بلکه از بچاره پنجاه و زیست خان صاحب پسند نکرد و بهرجه کیف شما خود به جناب
خان صاحب الامتاز عرض کنید که اگر مشاهیر باورچی مع پیش خدمتش است روپی هر کوزه خاطر والا باشد
من باین صفت شخصی که هر دو طعام خوب بزر و زیست آورده و روانه خدمت عالی سامانم یاد و کس جدا جدا با بزر
صناعت بدو روپی را اضی کرده بغیر ششم پنج نوشته ام بخشود عرض کرده هر چه بفرمایند باید نوشت زیاد و خیریت
بر قریب ستاره اوج معانی و معراج نکته دانی سلم که اندک خالی خط دیگر اسمی عمو صاحب شما در جواب
ایشان که امر و معرفت سجا علی جان صاحب رسیده است میرسد این راهم بکرم خان باید و او بهتر این است
که هر دو خط اسمی ایشان در خط خود پیچیده با دم مذکور بدید و دیروز دست و روپی و شمشیر و پتول و تفنگ و دیگر
میرانشان اندک خان صاحب باقلیان بدتری و سوزنی صاحب خانه و دو دستار و یک پاپوش از دیگر آردان و دزد بدو
و پنج هاچی خان با پگرفت که سوخته و خورده و احوال جا بل رفته نماند و دیگر شاه علی حاصل نباید و او

مرد که سخت خرسنت و بیایه از صاحبی بپیر میرزا جعفر و بروی بچاه کس بمن میباید گفتیم پیش خود نگذارم و بکجا میرود
درست نمی فهمد من برای آمدن سعی میکنم لیکن بنور در حضور کار داشت معلوم نیست که مفراست را تا کجا حفظ کردید
و در صدا و چند ورق باقیست خط قاضی صاحب نیز فرستاده شد باید گرفت آن خط اول خود نزد قاضی صاحب بماند که دره باشد یا در
همین خط که را احوال این عرضی خواهد بود روانه خواهید کرد و خلاصه خط آن صاحب جان بهم در خط خود خواهد بود که داشت زیاد و غیر
رقعه **رقعه** خواهد بود اما حق اینها نیست یافت نمایند که در خط مستقیم بنشان میسر علی میرزا قاضی را علیه الطلبید و هر دو
خط حواله او بماند که هر دو خط را بطیالعه در آورده و همین وقت در خانه خویش سرشان بجمع بگیرد و بسیار نگاه
ندارد و در میان خط اسمی در باقر صا حب که کچک دیگر است که تبه آن خط است آنرا نیز با احتیاط تمام در خط خود
گذشته بند بکنند نشود که کاغذ مذکور بینند و خرابی را در و در حال صاحب نشوند که این مرد عزیز روز اول بمن گفته بود
که صاحب خط نوشته بپند من سوای نوکری کسی مستحق اخراجات نخواهد شد این قدر فرج پیش خود را هر روز
زبانی صاحب یافت شد که که بگدازنی بسته اند باید که من از فرستادن چنین آدمی دست بجا کنم می شرم و کار این گونه
مردم گاهی درست نمی شود مگر این قدر میشود که کسی بیچاره را بطریق خیرات چیزی میدهد بجهت خدا
خواجده طلب بدین که عزت خود و آبروی مرا نگاهد است خلاصه این است که در خط اسمی در باقر صا حب پیوسته می چیزی
نوشته ام از اول خبره اشتم که گدازنی میروند و الا جواب صاف داده می شد حالا که وعده کرده بودم ایضای آن نفر
افتاد من هم بعد روزی آیم غرضی امروز هم گفته ام فردا با غزل دیگر بخدمت خواهد رسید : : :
رقعه **رقعه** خفی نامند که خط مسرت تمام قوم است و هشتم حمادی الاولی ساله هجری امروز که پنج حمادی الاولی
موافق سنین مرقوم و روز و شبانه شود بر روز بی امیه و شب بیا ان ست رسید و مطالعته و خبر احوال و خبرت و خبر
اشتهای ساخت عریضه که بجا قبلیه و کعبه نوشته اند نیز بنظر در ادلیکس خط اسمی خلاصه حساب طعن نشان برادر سید میرزا که
بناب ممدوح هر روز وقت عصر مع انجیر و نان شیرین مقدم شدند و مذکور را ندون بنیز برقعه است هم به مطالع
پاره باید کرد و مخلص و ناهرسنگه او پیروز بخدمت آقا صاحبان مخدوم بوده ایم ملازمان ناهرسنگه صاحب که حالا
بایک کار ام موسوند صحبی باستان دولت صاحب عالم بهادر خود را فرستاد بجهت ایشان اینک حاج عذر عدم حضور
لیکن چون شما نوشته اند بجهت چیزی میگویی با منی نویسم را می صاحب را قهوه مدعو بجهت کسی باشد و از این بعد

همه اگر یکدیگر بخواهند ستم طاعت و کمال از طرف ایشان خواهر سید و گاهی ستم نخواهند کرد و از این جهت ستم را بر این کلام
 و نامکن دیوان صاحب قفسه یمن قلم نموده بودید با غرض سرور خاطر شد رحمت خدا بر این کلام و این کلام را بسند
 ده روپیه خود را نگاشتند تا در زبان مردم ستم ستم نهند و اگر کاران خواستند مدوینا نامکن اینجا بود باز هم ممکن
 بود که شما پول صرف نکند و درین قیاس مدت هر چه در تخته کاران میسیدیدین قدر استیاضه می شد اگر چه جدا
 امجد شما میفرماید که خواهی اما می آید اوقات خود را بطلانیست پس بر دانه تخته پیش کار ندایم لیکن اینچه شاق را در اول
 همان نیکوتر است یعنی هر چه بعد مصارف ضروری بماند اینجا باید فرستاد و احوال اینجا فرستاد بود با تکرار خالص و الا تمنا
 مقدم اند که دریافت شود وقت روانگی جناب قبله و کعبه ایچم دیده رفته اند لیکن مطالبه که به بعضی از زبان خان صاحب
 بواسطت من دریافت فرموده بودید بیخود نشماره مولوی حسین علی خان صاحب فرین بتیخت خالص نگردید و مراعات
 هم معوض نگشته کرد تمام شهر حسین خیرست که یکصد پنجاه روپیه شما سره قمر دریافت و عده امانت عداالت یافتند تا
 در تخته چای و آید سیکر علی خان وکیل پیروزی که کرده بودند خون بسیاری برادر و تشدید داشتند و از دیر
 و دیر و از پیروزی و بهر بود از طرف صاحب علمی و بناگی بقدر مرتبه بر یک نین جاعت رسانیدن خواهان این
 مرتبه خطی سبک قاصد جان محمد دم هم باید نوشت بطویل و مختصر موقوف نیست هر قدر که امکان داشته غرض است
 شش ماهه چال در شرف جدا می شش ماهه موقوف خواهند شد پیش خود نگاه باید داشت تا وقتی که دیوان نرود صاحب سید
 و دلیلهما برای صاحب برای دیوان صاحب دلی و الا کجی هر دو روانه نشد خان صاحب محمد دم عنایت خواهند کرد و
 ده روپیه دیوان صاحب گرفتند هر چه سنج خود نویسن باید فرستاد که بهر دست پیچیده رسانید و تا و زیاده خیرست
 رفته محضی نماد که دیر و زکروز و ده هجدهم شعبان بود خط مستقیم موافق دستور و لغت عوضی اسمی
 جناب قبله و کعبه خیر صحت و سلامت و آمدن خان صاحب اشتیاق از پرگنه و همان شما بودن نامت یک شش ماهه اینجا
 و عنایت صاحب لاجاه و طلبیدن پول برای پیچیده نویسن تازه کردن کار ساز و روش بمنصه ملوک جلوه دهد
 رسید مسرور ساخت دعوت خان صاحب مع خدایه و رفقا از واجبات بود آنچه لعل می آید سبب او پس بطبع است
 و بونی که از گل خند برگ بدماغ شما رسید است شام گوش ما مردم مشتاق آنست بنیم کی و باغ آرزوهارا
 معطر میکن و عذری که در حضور علم امسال مبلغ تنخواه در عوضی نوشته بودید بیچانه و خوشنویس که در ضیافت

و دوستان شفیق، صفت و رایده فتن شکوه آباد خانه غراب هم خناری و درل خوشگست الحمد لله که این بلا از سر باز شد
 آنرا خبر تازه این که روز غده شعبان غلام حسن خان کتکها جهتاج الدین حسین خان صاحب بجا آکی پیوستند اگر در روز
 مانی آفتاب بام بوده اند یکین چون همه ساله بانی احوال آورده اند شما نیز خطی متضمن این تقریرت بستیخت خان
 نوشته ارسال دارید که هم دنیا بهین ست و عزیز بخیری خود و عزیزان و بوقعه بنویسد تمام شد این مطلب پیشتر نوشته بودم
 که مادر حسن با یامی قبله که معبر فرزند آن احوال انتقال خلاصه کرد و رجوعی نوشت تعمیر اقامت گرفته و خبر ست که روزی میر
 نیزهان بخار و دو خواجیه عبداله و هم شایدها بخارفته بودند حال احقیقت حال بدین منوال است که هفته اینها با تیات
 عمارت نوظ طبع هوای خوش و آسایشنا مانده بعد پنج شش روز که برای دو روز بجای فرستادن کشتی نیاز خنجه کنار دریا
 نزد وکلان اینها ماندند بعد حصول فراغت از این مهم و الدله میان کمربا اولاد امجا و دو و سجای خود مر اجبت بخود
 و دیگران خود را از رفاهت نشان دنیا نگذاشتند که ما مجبوریم آن مکان بدل ماننی سپید تا دقتیکه اینجا خانها جدا جدا
 طیار نشو و ما حویلی را نمیکاریم قبله که بدین حد و وقت ترکید گفتند که خوب است همین جا بمانیم بعد ایام بارش عازم
 قندهاری برای خود میداریم این قدر باخ از کباب داریم که برای سهر یکی جدا گانه عمارتی تعمیر کنیم بهر حال بجهت شکان اینها
 با انفسل خود و اولاد و میان کمربا فرزند آن اینجا است و دیگر وضع و شرف از انات و دگور و طایف کوچک
 میرنگت بین بجای باشند و جرحی قبله که بدین راه و کاسب تعمیر میفرمایند و هیچ امکانی که بعد بر شکان تصحیر است اینجا
 بودند و روزی نو اینجا شش سال و دو بود و خاوشا گفته اند که برای خدا روزی چهار ساله و میرا که طبعیت حضور گرفته
 تو هم با او با انانیت که این نشان خود و این باشند اینجا هم سیه بجای ساخته اند که گاه گاهی رخ و قنایال و
 اطفال آنس یک روز و روزی سه روز از ششگی تکی کردند که بچه چاره حویلی ساخته بود و کیرن هنوز از باغ ششست عیبت
 که بخوبی برای چهار روز و پنج کرده بود و در وقت ششست از بختی او روزی سوار می آید از طرف گذشت آن یک کلبه
 خالی از آدمی دیدیم هر چه در کلبه آنان را که ساخته است و در حین کردن فلانی به اوقاف مسکین را بر طرف کردند
 قبله که بچه و متابعین کلبه تا برای آن روز و واقع افزای باغ ششست و شش و روزی اینجا بسترش و دیگر آنکه
 آقا صاحبان شغلته از ششست چهار روز جواب ندادند و اینها نوشته نزد من فرستاد و بودند و رفتیم بیکر که عند
 میرسد این بار رسید این باید نوشته لیکن کاغذ قدری طولیل و عیبتش باشد بر قعه و اگر آنجا باید روزی برای من

پاچه کوچکی گامیست که گوشت را می بیند و عاقبت اندکی از بیکاری فرزند و بدین نحو خلی شوش است باشد
 چه بشود بر سر نامه و منی لفظ علام خواجه امام الدین بود معلوم نیست که این غلام را شما هم می شناسید
 یا نه سابق ازین برای باران بقدر بود حالا گفتن چه فایده ریاده خیریت
 رفعت مشتی سعیری نیست و لودعی جهان منزلت سلیم الله تعالی بعد از زود ما خسته نمائید که ام و ز که تخم
 شهر حال است صحنه محبت طراز رسیده جهان جهان نشان این مشتاق ارزانی داشت بر عنوان مکتوب
 شما هم بود که نشانی طلبه ایوان فرسیده والا ترجمه رسید آنچه گمان برده اید مقرون بصحت است اگر بد
 منظره رسید که آن نوشته می فرستادم معلوم نیست که خط مشتمل بر خطبه و ذاک فرستاده بودید یا بدست
 آدمی که این را به آنجا پیاده اید اگر در ذاک داده آید رسیدنش دلیل قطعی بر نامه شدن آنست باغالب
 شدن و هر چه میدان ذاک در صورت از آن بایوس باید شد و اگر این هر دو علت پیشتر نیست که هر کس
 رسید و بود و جویش نوشته شده بود و اگر تقویض شد که عازم لشکر بود و مدد یار بعد ازین خواهد رسید و بمقتل
 که آن مرد از دست بیضه ضرورت چندی دیگر در شهر توقف رزید و یار راه که نام ناشی پیش آنکه در
 هر گاه خطبه بقدر رسید ترجمه اش بخیرست خواهد رسید تمام شد این مطلب هم گفتگوی دیگری خطه خطه
 خطه خانگی خانصاحب قلی میرانشاه الله خالص صاحب فرستاده ام و صاحب فرسیده رسیدنش از مجبوریه است
 پیشتر این نیست که خانصاحب و یکس این خط بخیر مت شان ساینده ام و خط نوشته بود و ندیک منظره این خود
 که هر روز می نویسنده آنرا در ذاک پیاده بودند و در پیش شتمل بر هندوی پیچاه رویه بدکان مهاجر فرستاده
 از اتفاقا قاتل عباد الله خالصان خانصاحب خط فقیر را و خط هندوی ملفوف کرد که با حقیقا را تمام برسد یا سو
 واقع شد برین قاعده فرقه مهاجر نیست که خط هندوی بهار بعد جمع شدن روان می نمایند یک هندوی راز و تر
 روانی می سازند از نخست سه بهار روز بدکان مهاجر نند و در چهار روز هر کاره مهاجر بلکه نور رسیده و آنجا پیاده
 خداوند که مهاجر چه وقت با کرم علیخان صاحب پدر خانصاحب خبر کرد و بالجمله اکرم علیخان صاحب خطه کور
 به برادر کار میفرستد تقی خان پیاده اند اگر فرستاده باشند فهو المطلوب لا خد بخشن را و جوابی امیل گنج فرستاد
 باید طلبیده و بر روز جمعه علی در خط خانصاحب فرستاده ام آنرا هم بر خود و از خواهر هندو ساینده یا صاحب خطه طلبند

رقعه ۸۱ منشی بلاغت ایشان بخت بستان عبارت بر اعست توانان سلک الله تعالی بعد از روی ملاقات
 مؤثر بیت و قصه و خوابهای خوش و شب ممتاز با لایم بام و خط بودن از قلیان الکوش خواجه وزیر خالص صاحب
 دامن لطیف و اطیع باد که در روز سرد و رفته طبع را و صاحب ملا خط نموده با ترجمه بازی و در شش روز در رفته خودم و پیچیده در
 لبت خط خاسته که خالص صاحب قبا میرانشاد الله خالص صاحب و اند نمودم غلب که یک روز پیش از رسیدن این خط
 بخد مت برسد یا انکار رسید بعد سافت مکان خالص صاحب از نجاس رسیدن آن میر یکشنبه پیر و نیز از نامه
 بخد مت والد ماجد صاحب نوشته فرستاده شد این صورت که خط و کمال انگیزی را و اند نوشته نزد دیوان صاحب
 خواهد رسید ایشان بقاضی صاحب خواهند رسانید اگر جواب می آید نزد صاحب خواهد رسید لطیفه شما و منب هم
 یا و میگویم می خدمت بقاضی صاحب هم آن لطیفه اگر اجازت بدیدید نویسم آحوال لشکر این نیست که بنویسد یک
 هست هست کوچ شنیده نمی شود شنیدند آنرا به بیع الاخر بلکه بنویسند و جوشوند این قدر هست که از این زمین
 بقاصد یکا کرده پیشتر رفته نیمه می رنند زیر که در اینجا از باعث مقامات قدری عفو نیست در هر دو هم رسیده است
 لولیان این ضلع هم در لشکر آمده اند عیب صورتی و طرفه خواندنی دارند لیکن این قدر هست که طرز خواندن
 و پوشاک نکند و گر چه هست صورت با اختیار خود است بشهر موقوف نیست همه زنهار خواندن بلا بر سر

غولهای فقیری آرند زیاد خیر میست

رقعه ۸۲ رفیع افصح او اعوب العراب سلک الله تعالی بعد دعای طول عمر خفته مانند که ذریعة النشا طبعی
 مکتوب و لغو از شاد و سلطان پو که بقاصد پیچاه کرده از لکانه کناره گزشتی واقع هست رسیده و فرحت افزا
 خاطر نگران گردید هر دو رفته که رفت آن بوده هست با ترجمه در همین کاغذ موقوف است ملاحظه باید کرد لیکن این
 بار اندکی غور در آن ضرورت است چرا که من از سبب تنگی جائز جبه الفاظ بر آن نگرد و ام شما خود نام خدا صاحب
 فهم با هستی در حال رفته نظر نموده لفظی را که از آن سموع صاحب نباشد و معنی آن نفهمید در همین کاغذ الفاظ
 ترجمه را دیده عملی خود کمین و آن عبارت را با منظم دست نمایم و نیز بعضی الفاظ را که معنی آن صاحب
 میدانند و در رفته ای دیگر هم ترجمه آن نکارش پذیرفته از قلم نه بخت حالا با نهایت اینرسی شما آن حال از
 که لفظ الفاظ را بشما فهمام القائل تکلفیه الاشارة صاحب بجای خود وقت فرصت ترجمه را به شما را ملاحظه نمایند

خود بخود دریافت خواهد شد. و هر چه از باعث سود من و دختر سیرامی و من شدن خطیاسیسم که بر سر خود میدهند
من نشان خواهم داد سود که در خط سابق بر صاحب فرمایند کرده ام نه در نوشته باید فرستاد و منحنون خط قاف
صاحب دریافت شد بزرگای فقه و در خط صاحب و بسیار خندیدیم این را مفرط طبیعتی گویند و همین جان
تحریر است صد آفرین احوال اشکر این است که بر پرور و بنشینم شهر حال از گوتی عبور واقع شد و این طرفه آب
نیمه از دند خیر با موافق زبانه های متعدد و مختلف بعضی بر آنکه کچم ربیع الاخر داخل لکن نمی شوند و بندی برین کلام
ایستایی کلان رویا آباد برای شکار کوچ خواهد شد. و پاره چغین می گویند که بدلو و بریل از لکن می بردند و سترلی داد
میروند و نیزه نیست مخفی که یکم فیض باقی که باقی شده بود باز میارشد و ایل عبادت همانجا میروند و الله اعلم
بالغیبه چه از قلم قدرت شریف شرح جلوه ظاهر خواهد داد و در این است که پیشین بر روز خجالی پشت منجر منجر
در سلطان پور از گوتی عبور نموده اشرف علیخان داروغه و انواع تغییر را برای و نمودن این پیغام بجهت معلی فرستاد
که حضور درین سفر با وجود کثرت مقامات و قیام آباد و نیزه ایاد و نفوذ و تدویر کبر علی را هم نفوذ دست انداز هر روز که
معرض با یک باشد شرف اندوز شود ملازمان و الا غرض و ندیکه مالک خانه را برای آمدن در خانه حاجت باجاری
کسی نیست بهرگاه طلبی است در خدمت دید خانه صاحب است بعد از آن میرا کبر علی بوقت معین پیش از چهار خالی بخت خواهد
متوجه شرح فرمودند که من گاهی با هم در اوقات و آنرا منصرف از هم فرستاد زیرا که درین حالت سفر گاهی با ایا و دنگ و درو
فیض با و شایسته فرستاد و در خانه بود تال و در مقابل پذیره قرار یافت که فردا مرا حاضر پس فردا از آنجا که دارم میروم
در وقت بخت است و من نیزه منور می آیم چنانچه دیر و زحمان و عده تشریف آوردند و نشستند گریه می نمودند و
چند ملاطوفه بود چون این ملاطافه را که راه لشکر نیاس از آنجا چو میروند از آنجا بر یک یکی از آن پرگاشته است و بود
و شایسته خواست که صاحب یکم الله تعالی از یکستان انا و کو یکم میرا نشانی را بعد از آن در صدد برنگار کرد و بود
که برای خبر یکبار در آنجا خود و نیزه سورج کنگه باید برو من هم و که در و بودم که انشا الله العزیز این بار بشمار
هم بر برای همین پیش گفته بودم که سببی قیام و کعبه عرض کرده که فیض و الا برای ما و من یکیش و یکیش
کاف بود و انجمن درین ایام که نیزه فرستاده بود و بود و در روز پیش ازین که برای عبادت پسندان من و فرستاده
بود و این نیزه فرستاده شد بر روز تا شام پنج خلی در رفتن و وقوع بود و فقه و احکام این ساخته و پیشان شد

بگویند آمدن محمد در وقت نماز از پیش در و در صاحب رال از دست که از دو گهر نمی روز باقی مانده تا وقتی که تاریکی زمین و آسمان
 را بگریزد و نوبت اعتدال قوت با نور بر زمین حیات با عانت هر نوع و شعل رسد بی چون نشسته باشند درین عرصه یقین است
 که تا مبرده موافق قرار داد خود نشدند اعتدالی که دارند نخواهد آمد و اتفاقاً فارسی را پیش خود بگذارید هرگاه آن مرد را
 بصدای می بینید آن چیز از مقامات که بر عظم خود خوش آواز و عازم فرخ آباد بتوقع خوشخوالی خود برای تحصیل سیست بسیار پیوسته
 او باید بود و هم بگوشت و صحنه سخن عرض باید کرد که آمدن و جانشانی بجا که صاحب عالم پیش از وقوع این امر پیش کس
 بر زبان نباید آورد زیرا که این مردم قاعله دارند که خبر را شنیدند جابجا می پس انتشار میدهند و سبب اقبال و سال
 جاسوسی بگوشت و عیسای ساند و موجب نگرین خاطر نارکش شود و اگر بنده است قبل و کعبه هم این خبر عرض کردن باشد
 امروز این قدر باز عرض میکنم که بر زبان نیاید هر چند رسید انهم که بر منع کردن متوقف نیست خود بخود کسی نتواند
 لیکن چون از قبیل سراسر نیست شاید و ملتضای بشیریت در عالم اختلاط بر زبان آید پس اگرگاه نمودن لغت بخیر می باشد
 ۸۸ خبر اوج اقبال هندی فواید امام الدین خان عمر قندی دریافت نمایند که در وقت شام بهیچ کس
 و یک کاف ازین بهر چند کس بر تقدیر بین که امانت نزد لطیفی میگرم بود آورده چون شما را آنجا نیافتند نزد کس
 شما گذارشته رفت یقین که شش بلباحظه شما در آن باشد معلوم نیست که شما کی رفتید بودید شما به ضرورتی دینی شد
 و الا عادت شما نیست که جانی برودید من امروز و ای یوگر شروع کرده ام چهار روز این را هم می مانم بعد ازین آنچه
 آمدن بنای آن خاتمه باشد مشفق می گزارم و فردا و حضور پر نور مجله تعزیت امام عالی مقام است بهیچ وجه از شما
 که بخوانند نامی بنویسید که در ابا هر دو سواد خود چهار گهری روز بر آورده انچه پیر سنه عرض کردم که خواسته ام می ویرین مجاری کلمه
 فرمودند که این چه منی دارد که او هم در مجله تعزیت سید را نشانه حاضر نشود و در خانه ما قاعده نیست که کسی سبب احتساب کند
 گفته اند که این ای این عهده نیست باید دو اگر کسی بدیدید به هم نیز بهر که ایشان کار با جانشان امام علیه السلام می دارند اگر
 بنویسند گفت سزای خود را خواهد یافت یقین که مرد با یافتن این نوع که نشواید که در علی رؤس الامر اندک و او
 بر ذیل مقام شکو و تنه نیست بهر صورت ایشان حاضر خواهند شد تمام شش سلسله اقبال و تمثال با جزو نماز ایشان
 که فردا هر ذیل بودید که یوارت یا برای آوردن قرصه خوانان و کتابخانه آنان و غیره خواهد رفت درین موطن هیچ امری
 خالی نیست که نزد شما رسید پس لازم این است که شما و خواهرتان را به یکجا بیاورید و با ایشان بیایید و خواهرتان را هم با شما

نشانید که چنانچه زلفت گذار کرد با بوی سحر زلفه خنجر هر صبح که خون می ریزد و گشت آفتاب تیرگی در رخسار و در این سحر
 ۹۱ **ز قهر** معلوم نیست که سودا که نوشت آید که نوشته بودید و در زخم می ریزد یا این چنین جان را میوش کردید و چنان
 قبله و کعبه امر و زنجانه لعل و لاله بهار زلفه بود ندانید هرگاه که شریعت استجاب بر ندید و می ریزد صاحب باید و تو
 این بوم تفرقه ایست چنانچه صاحب سینه و در شقه و در غوغه خا افسا حساب کردیم و زلفه گوی نشد باشد و زلفی
 باید کرد و هر چه حاصل شود باید نوشت که بعد از آن وزی زلفه داده آید و من باز سه چهار روز وانی هست که آن زلفه
 پس نشان او بر پی رنج سست اجدا الیدن در بدن گذرد نیست متعجل خواهم نمود و مقدمات شهره آلاک هر چند
 که خوانده اید از اهل تا آخر بطور خود در بیکاری ملاحظه باید کرد و از زلفه که چشم و اندام این غزل پنجاه مرتبه رسید

غزل منم که ناله بر خاک شمع آموزم	بروی خاک که بسجیل طبعیدن آموزم	در سحر که شمع جان و دل عودم مردم
جفا می تازد آن چشم بر فن آموزم	چو بهار زلفه است می شنید	که طرک شمشیر خورده شمشیر آموزم
بخششت بنگاره ملک چهار بخش	بشیر که چوین بر من آموزم	چنان با طلب فتاده ام بود عشق
که سوی برق دهیدن من آموزم	اجل که در لعلی دیگر نگردد اگر	بابل تعسیر انداز شمشیر من آموزم

تغییل از غم آن زلفه سحرگاه دما کشته دین مرگ جان را بر آن آموزم

۹۲ **ز قهر** نوشته آید که این شعر بوستان سعدی لفظ چه دارد شعر که چه شایر بود و خروس جنگ
 چه زلفه پیش باز روین جنگ و صورت این است که این شعر سعدی است لیکن در بوستان نیست بلکه
 در گستاخ است زیرا که بر بوستان درین زمان نیست بلکه در شمشیر است فصول چون فعل اول و فعل دوم و فعل سوم
 همین است شاعر تمام جهان را جان آفرین و حکیم و بزرگوار و فرین و معلوم میشود که از ذوق خواندن توان
 در طبع و لیت نیافته اگر یک بیت هم از آن بگوشت شما می رسید و این قدر می رسد که نظم من شعر نیست
 هرگز این قدر مبالغه روی اندر اگر کتابهای نظم و ادبیات شما که تصدیق و با عی و خمر و مسکند
 همه در آن داخل است و غنای عید باشد و منتهی از انقدر تا آنکه یک بحر واقع میشود و در شعرهای مختلف
 الوزن می آید هر چه در بوستان این شعر که در بوستان سعدی است اول مصرع ثانی آن چه نامی که در واقع شده که
 اندک نام و نمایان چه بروز و من نیست که هر چند خروس جنگ چالاک است لیکن پس از پلان آن که در

نو تواند و در جناب قلم که بیک روز پیش من به معنی این شعر فرموده بودند لیکن در مقام خوبی این معنی بلکه
 از روی تسخیر لای کتبی میگفتند که بعضی ملاها این شعر را باین صورت می خوانند من و یوز این را فراموش
 کرده بودم خیال رسید که شاید که ام شعر بستان مستملین لفظ باشد که من سجا طندار هم ازین شعر یاد داشته
 اند و از به معنی دیگر صحیح و آنچه منظر صاحب ازین لفظ بر نمی آید با جمله برای شایسته نقصان دارد و قلم و دیگر
 نوده به سبب برای مقدمه معلوم هرگاه من می آیم خوب می کنم دیگر آنکه عرض می نمود صاحب را بپندرد که باید او
 که بگوید باید او را به یاد بر ندان وقت رفته می نمود صاحب من بود نوشته بودند که عرضی من اگر از نوای نصیال بود
 به یاد رفته باشد که خیر از نظار جواب باشم و اگر بنور من جاب باشد چندی در فستادن آن تر قلمه باید که در این
 می دم هرگاه از آنجا بر می گروم صدق خواهم بنابر اطلاع همین وقت نوشته شد ازین اندیشه که با و افرو اجاب
 قلم و کعبه سوار شوند و عرضی به صاحب زاده برسانند و طرف ثانی از اتفاقات بجهت بفرستند و از اینجا و خطا شد و سیاه
 را تا جایی حضور طالع گوی دو طرفه باز نمودن اوضاعی که با یک شدن و بودن عرضی موجب شک زنی مردم شود
 رفته ۹۱ احوال مشاعره بنیوال است که چون روزهای موسم زمستان که هم است و تا فارغ شد از مردم
 طعام و طی کردن مسافت تا باینجا و انقاد پذیرفتن صحبت سه پرمی زندانین جهت صحبت و بیرون به نصف شب
 کشید جاسیجی و روزه به بند شده بود خیر میر صاحب با وصف خوشگونی بدستور بوده است تا هم مبارک ایشان
 داشت و آواز را هم کسی نمی شنید لیکن من و خدا که غلاما خوب گفته بودند و احوال آن کس و ما و معلوم شد شما
 باین سهره چانه چه کار است آئین که بیاید حرف بنای زو اینها عادت حرف زن با ایل بازار و از این ماه قمری
 را اول غمی شما بعد از آن پدر شما باین پایه رسانیدند که حال انفس که روحی نشنید دیگر اینکه ندگی صاحب بخت
 آقا صاحبان ثانی شده گفتند چه پیشود که اگر امشب هم ایشان همین جایانید گفته باید دید خلاصه و در میان نیست آن
 و نیامدن موقوف به طبع صاحب است و دیگر آنکه انا صاحبان افسانه زعفران پری که تصنیف و فاضلی طالع بدست به چون بخت
 رفته ۹۲ و در طرف عصر رستم رفته برای شما آورده بود چون آنوقت صاحب مستراح بودند و یک و کار دیگر
 به تحقیق او بوده است و آنکه ام زن خدمتگذار که کرده وقت زن مذکوره آنرا بر پانک صاحب گذاشته معلوم شد
 که از آنجا که ام سحر بر داشته بود و بطالع زسیه خلاصه تحریر این بود که پرید زرقه که صاف صاف نوشته بودید

عبارتش خلیج است و درست و دلچسپ بود و اصلاح صاحب مسوده معلوم میزدید و نقد را آفرین و درین مقام خلاص
بلای و استقامت سلیقه شما گمانهای صاحب همه است بود و سوا یکی گمان که غلط محض بود یعنی نسبت آن
بمیر حیدر علی زیر که میرزا بربان نمیتواند رعید و اگر بعد هم از قدرت آتی چه بعید لیکن بالفعل خود آرزوی او با
مقام نمیداند سید حالا مفصل بنویسد که این مسوده الا امرت لای مست کرده اصلاح از من گرفته بودند بعد برسان
برای ملاحظه من سر نهادن من با ایشان نوشتن که این مسوده همان شده از من پیش خود نگاه داشته ام صاحب چون
منقول عین پیش خود دارند بکاغذ دیگر نقل آن بنام من بعد خطاب به چه که امتحان قوت قلم شما باید که پیش تامل
نزد شما فرستادم لب تبسیر آنکه باشد که فعل صاحب به به پا بود و پنج بیض را بر آن که یک کاسه شکر شامایه چه
قد خوب آمده است هر بی شکر پای تمهید متانندی گویان بر بنو چندین این قدر نام طاق و حساب است و شکر
انتظام عین از فریقش چشم من نور ملاحظه اندر ما و و بهای انظار من در ما انفسیما چه قدر خوب نوشته اند
این یک لفظ برابر از لفظ بلکه هر فقره نسبت شما و دانید که من پاس خاطر می ملاحظه دارم و به آردم را
نماند آید بر روی او میگذازم درین مقام بهر قوت قلم ندارم به خود این مسوده را دیده بخند که شکر آید و به
بجا آوردم شکر سپیدی ادا بکنید لیکن باین شکر و بنیاید شد بلکه خود را نادان من لفظ که بنیاید
عق بر زیر بیا باید که تا بمقامی برسید آفر و خال من از لفظ شما همان نش و انکس به بنم شمارست نیامده
بود آن لفظ لفظ صیاست مسوده شد و بهای به ما را به و دیگر قلم را به که نوشته اند یا کینه بود و مردم که ما
رو پی صحت میکنند شما مست نیست این را در تمام می میرا عین شکر و بنیاید قلم را به و این مست
ر قلم را به خراج نامی صاحب لفظ تامل شکر اصلاح شما به مسوده معلوم و به بنیاید شکر شما شکر
شما نیز اورا بخوبی می شناسید از قلم شما به از ریزه ها با و شما مست و این با قلم را
فردی مست سوا می آن شخص اول که داده کشتن اصلاح که به رای نه طری تحریر و به بنیاید
نقده است که زود چه صاحب بفرستید که این اجم اصلاح بکنید و حال من به بنیاید این مسوده بنیاید
بی تامل قلم و ان بکنید این بنیاید که این امور را امتحان شما نگو مست با بنیاید هر چه من بگویم بکنید
همین شکر امروز می خواست که آن مسوده اصلاح شده را برای نقل بگویم من برای این که با او قلم

رقعه ۱۰۳ امروزی میر علی مسوده غریب یک گزیده بود و در جاسی و اصلاح خوب کرده اید و ل بسیار خوش نشدیم و نور سیم علی ابلیس صاحب است و خط اسمی قاضی صاحب میر سید رضا معتمد زده ملک و خط خانگی روان و نماند لیکن دیگری از ایند و در بران قاطع لفظ نشود که بعضی رضا است ملا خطی نماید غرض من اینست که این لفظ بعد از خای نقطه دارد او هم نشود یا نمی نویسند پس اول در خط اول و او بپایند اگر براند و اول او را و ششین نقطه دارد باید دید چه اعراضی و فضل نمی از سبب یک غذای یکروزه خفست شد و برای جزیق قانع و گلاب مالیدن امروز شروع کرده ام باید دید خدا این جزیق از آستانه شما و او را و که بد چیرست

رقعه ۱۰۴ فردا که پری باجر که از اغذیه فصل هندوستان است برای صاحب خجالت برسد قدری انتظار بایک نشاید

یکپاس و زبانه فرستاده و بپایند و برافه یکم باقی در ستم فی رنگی و مسوده عرسه اگر نوشته باشند بفرستید

رقعه ۱۰۵ سطر سبزه و یک خط بی لفاظه نزد صاحب میر سید خطی لفاظه از طرف میر نصیر الدین صاحب می ملازمان شریف و خط فقیر بود باید خواند و سطر دیگر را نیز خود گذارشته و خط که یکی اسمی مولوی صاحب علی صاحب

ست و دومی اسمی میان علی حسین است بهجه باید داد که بد و ازده مولوی صاحب مدوح رسانیده بملانی که در دروازه

اطفال را و رس میدید بگوید که یکی برای مولوی صاحب است و یک دیگر برای میان علی حسین صاحب مرزا صاحب

فرستاده اند و اگر ملا بد و ازده نباشد بنجام حسین فیاض حسین بگوید و اگر اینها نیز نباشند اصل باطلبیده بگوید

که مرزا قاتل این دو خط داده اند یکی برای میان علی حسین است و یکی برای مولوی صاحب لیکن حسین بیک یا حسین بیک

نیزها است بجه باید کرد و قدغن باید کرد که این هر دو خط آنجا رسانیده باز نزد آن صاحب بپایند و هرگاه بیا خط میر

نصیر الدین صاحب که بنام آقا صاحبان است با و باید داد که رسانیده خود بخانه خودش رفته رخت نو برای پوشیدن

مین بیا و و در دیگر فقیر را معاف باید داشت به ازین می آیم و تدبیر آوردن خان صاحب می کنم بیاید

رقعه ۱۰۶ محمد جمال باورچی بخدمت عرض کرده بود که مایامی که ملازم نواب ضابطه خان بود دم سوا می مرغ پلا

بهیج نمی پنجم همین قسم چند تا باورچی دیگر که بودند یک یک پلا و هر یک می سخت و مقدار هر طعام زیاده از یک و نیم آشتا

برنج بود و حکم شد که فردا همین پلا و سپزند بجناب قبله و کعبه عرض باید کرد که ازین طعام قسط خود را می برای آن

قبله خواهم فرستاد و از فضل الهی امیدوارم که چهار گرامی روز بر نیاید که طعام آنجا برسد لیکن باز نیم نظر ضرورت

رقعه ۱۰۸ بیان آغا صاحب که غزالهای تانده در آن نوشته شده بخانه آشنائی مستعار رفته است لیکن یا لای
 بلیغ از همین دو بند نوشته شده حالا صاحب راحی باید که درین هر دو بند نظر کند بر غرضی که من صادر کرده ام
 آنرا در دیوان بناید نوشت و بهر حال از عیالست مذکور باشد بی تاخیر در سر ردیف بنویسند .
رقعه ۱۰۹ در این وقت رتبه بخیر است آغا صاحبان که مقرر ما نوشته تفویض آدم خود نموده ام نامه و به بدست
 شریف می آرد و ما حسب و در نقل این غزالهای تانده بر دورید و کاغذ مذکور باز آدم من بنویسد که با غاصحان
 مکرم برساند و وقت نقل کردن غزالها آدم را بناید داشت که جانی بنزد دیگر از سواغ این که و نشیب پدر لالامرت لال
 بیچاره مرد و امر فرمود موافق عقیده خود و او را بآتش کردند پس بیچاره بخیلی در غم پیرناک غزال بر سر می کشن این
 عزیز را بهم بسیار دوست می دارم که از خلاص کیشان صادق الوداد است فردا من و آغا صاحبان و ده تن
 داریم اگر اتفاق افتاد از جهان راه آورده صاحب را بخواه می گیریم اطلاعاتی گمانشسته آمد .

رقعه ۱۰۹ خواجہ امامی صاحب کلم الله تعالی من این وقت از سبب قتل و مقالی که آسمان در و نمی توانم
 آمد وقت نماز عصر می گیم و اگر همین معامله است بخوبی و از دلی دیروزه که پیش بچوست بخت یکله و چهار
 نارنگی ابی است بستم اینجا باید فرستاد و باقی با طفل باید داد و کید را تنها بچشم بگنبد که کید کوچک بنگالی الی
 خیلی لذتیه شود و آئین هر چه ازین قبیل بیاید و من در خانه نباشم شما خیار صرف کردن آن هستید حاجت باجارت
 من نیست زیرا که یقین کلی دارم که اگر چیز مطلوب خوش طعمی خواهد بود و من خواهم بگذاشت بلکه اگر حاجتی
 خواهد آمد از و بهم حاجتی من خواهد فرستاد یا نماند خواهد داشت زیرا که آنچه می درخند که مرغوب طبع فقیر است از برجا
 که بدست می آید برای من بفرستید و گوید دیگر برای صاحب این است که در قیامش ازین چهار دیوان فقیر بخانه
 مرزا جعفر صاحب نقل شدن بود و ناچار بود و دیوان برای وقتی فرستاده بود و دستای دیگر نیز دایشان بود و ازین
 دو نامی باقی مانده یک دیوان گم شده و یک دیگر در صندوق بوده است که بدست آمدنش از بعضی توابع
 پر مشکل بر پرواز آن دیوان گم شده از جانی بدست آمد و در میان این دیوان بعضی شایسته است که نشان
 انشا الله العالی و ایا روزی ملایم و دوسره نقل آن باید برداشت زیاد و خیریت .

رقعه ۱۱۰ خواجہ امامی صاحب کلم الله تعالی این وقت آغا صاحب لایک و مستند کاریست بنموده کعبه

رقبه **۱۱۱** خواجه امامی صاحب سلمک اند تلخی لاله دیی پرشاد رفیق و گماشته میا چند که عرضی شان بخط قاضی
 برای حضور پر نور و قلندر ان شاست نزد شاهی آیند و ابلا و ملازمت جناب قبله و کعبه دارند از آنکه باین شانستة فقر
 بوده جناب والار بران آگاه سازند که لاله نابرده قبول فرمایند و این قدر هم عرض شود که ما و مقدمه بابو میا چند
 بدل سی خواهم کرد دیگر این که مشارالیه بگوید که در مذہب بنویس این ایام نیست ندارد و روز دیگر در ساندن نمی نرو
 سرش زاده توقف مناسب است و بی پرشاد هر روز بخدمت حاضر خواهد شد هرگاه که نخست ایام نعال خواهد بود
 خود بای برین عرضی عرض خواهد کرد **۱۲۲** پیر روز و پیر روز بنی انشاء الله خالص حساب بر دم امروزی باز حضور
 آمده ام و روز دیگر اینجا توقف است باز ما می و لکن خواهر لال پیر را پیر روز و پیر روز چاه داده بیاندازند پنج و ده
 و خط هم برای و کس نفیسانده است لیکن پنج خواهد شد باید دید چه میشود و چهار روز نشانی تر مالیده بودم امروز
 در ای دیگر شروع شده این **۱۲۳** پیر روز و دیگر دای امروزی الم اگر فاند کرد و پیر و ابلا هر چه بدید چرب علی شای خواهم کرد
 رقبه **۱۲۴** از خبر و دان من سواد فقیر که صاحب بخط خود نوشته اند برادر و نزد خود بگذارید و باقی را حواله
 بچو کنید و میرا مجد علی اذخانه شان طلبیده باید گفت که فردا روز جمعه است بنی مت آقا صاحب عرض کرده
 سواری بدر دولت سلطانی باید فرستاد تا دوپه خوب خواهد گذشت **۱۲۵** خواجه امامی صاحب
 سلمک اند تلخی فیل برای سواری میرسد شما و خواجه حاجی و خواجه عجب اند سوار شدند همین وقت
 بیامید لیکن بنی سارهای تنهیه همراه باید آورد اگر چه اینجا احتیاج آدم نیست لیکن باز هم بچیم بگیا را در جلو
 باید گرفتند شب همین با سربارید و فردا بنی هم همراه شما بنیاس سوار خواهم شد **۱۲۶** و پیر روز
 که دو روز هم شحال روز و بنی بنی و بنی بنی لقا شکوه آبا در آورد و بعد مطالعه عرض را مسترد کرد و بنی بنی
 خود را بگیا آشتیم فرایش کتابهای امامیه مثل حق الیقین و ترجمه شرائع سرانجام پذیرفتن انکی دشوار
 زیرا که این گونه نسخ در بین زمانه عزیز نشده است بیشتر کسی نمی رسید و حالاکه بر کس خریدار این چیز است
 اول کیاب دوم اینکه اگر بنی تر بدست می آید مثل مشنوی طای روم که در بلاد ایران و مصر دولت صفوی
 بدولت طایر کاغذ شده بخط رسمی قیمتش شصت و هفتاد و هشتاد بود و وقت شاه سلطان حسین
 ختم سالین صفوی است بهشت از هم کسی نمی خرید و بیک روز پیر کران میداشتند قریب چیز موقوفه بود و

شنیده باشند که پیاپیون پادشاه چون بعد از مدت خوردن از شیر شاه افغان دوباره در اکبر آباد چلو س
 بر تخت سلطنت گردید و اتفاق و عده نظام ستار که وقتی پادشاه را از قلاطم در میانجیات داده بود نصف روز پادشاه
 داد و جمیع امر و اهلکاران را تابع فرمانش کرد نظام برای اینکه یادگاری در جهان بگذارد همین حکم کرد که روپیه
 و اشرفی از چرم ساخته بیاورند و قتی که ساخته شد وضعی شریف آنرا در بازار برده بمصرف در آورند و اهل بازار
 بلا تکرار بقیمت اجناس گرفتهند و ملاصقه اینکه این کتابها مثل کتب دیگر در بازار بدست نمی آید مگر کسی بطور خود از
 ناداری یا از راه طبع بشرطیکه نوشته پیش خود داشته باشد بفروشد و هر فروشنده نسخه مساده بر کاغذ
 که می آرد بمست روپیه یا سی روپیه قیمت آن بیکند و میگردد که این نسخه خیلی صحیح و محشی و از نظر مرزا کاظم
 شاه گرد مولوی دلدار علی صاحب کتب نوشته است حال قیمت این طرف ثانی بگی باینزده روپیه ستاده نسخهای
 آنرا در راه مثل گلستان و بوستان و سکندر نامه و یوسف زلیخا خیال کرده فرض کردم که پول دیگر هم خواهد بود
 این با فعل ازین مقدار قلیل چه کار بر می آید بکریف من از روزیکه شما نوشته اید چند کس گفته اند که ازین نسخها
 که بهم رسد باید آورده شخصی از بزرگان این قرار نموده بود که نسخه صحیح محشی از نظر خود من دیگر بزرگان گذشته را می
 این قدر گفته سکوت و زید است هرگاه مکر میگویم داشتیا قشتری بر او ظاهر می شود پس روپیه یا قیمت
 آن نخواهد کرد چون دلال و تابع هر دو صادق و از بزرگان این اند و در تکرار قیمت تکذیب شان لازم می آید پس
 صیبا بدید که بلا حاجت هر چه طلب نمایند بهر چه از قیمت آن کم میتوانم کرد و نه واپس میتوانم داد زیرا که در هر دو
 خود من لیل و لی اعتبار میشود در این صورت چه باید کرد سخت مشکل است و خاصی صاحب هم مجبورند پیش
 ایشان بگردند و فکر که از شهر برای درس می آیند آنها با کتب معرفتی ندارند لیکن بطرف ثانی هیچ نباید گفت
 بزرگان نسخه بقیمت مناسب بدست خواهند آمد اطلاع کرده خواهند شد از زرقلیل فرستادن خریدار دل نمی
 که مباد کتابی به پانزده روپیه بگیری و در نظرش مال چار روپیه باشد و قیج دیوان انشا و الدخان با ل
 بدست محتسب ازین سبب که کاتب ما آنچه نوشته است با اصل مقابل است و دیوانی که نزد مصنف
 دیوانی بدین دیوان است مگر قیج آن در حالی صورت امکان دارد که مسوده غلط باشد و مرزا احمد از
 پیشتر گفته اند که در این مسوده قیج است بیرون آید و مرزای فریور بدلی چه در آن نماید و این هم عیب نیست زیرا که

بزرگ احمد از خانه خان موصوف بعد المشرقین دارد گاهی می آید و زیاده از دو روز نمی ماند و سوازی این است
که چند روز در رفت آمد کم کرد و سر و خون بر می آید داشت پر خیف و نفعیه شده است و از باعث نزله شدید
اطباء هم او را از تحریر و مطالعه شدید مانع میشوند و قیج کتب بی تعین نظر صورت نمی بندد پس مجبوری دیوان
بعد درستی جدول بطوریکه هست بخد مت خواهد رسید و ازین حرکت که شما بجای خود چهار شربت را می بینید
دل بسیار خوش شد اگر امری از امور ضروری سرکار یا مهمی از مهمات دنیا داری و پیش باشد الوقت الهیه
مانع این عمل میشوم و در عالم بیکاری از خوردن و خوابیدن هزار درجه همین بهتر است چون مطالعه تعلق بشوق
دارد بقول استاد که میگوید مصرع شوق در هر دل که باشد ریهی در کار نیست حاجت باشد نیست
هر چه هست خود بخود بر شما متکشف خواهد شد و در عالم بی شوقی اگر صد بار پیش من بیدید باز هم فایده
نمیداشت بالجملة ایطای جلی همانست که سوازی روی در آن تکرار حروف زائده باشد اگر بعد در کردن
آن حرف روی مصرع ثانی بهمان باشد که در مصرع اول است قافیه ازین حسیب پاک است مثل شقیان رفیقان
والا ایطای جلی دارد چون عزیزان رفیقان چه بعد در کردن الف و نون جمع عزیز و رفیق که باقی میماند
روی موافقت ندارد و همچنین خندان نالان ازین سبب که در اینجا الف و نون است فاعلیت است هر گاه
دور کرده شد خند و نال باهم قافیه نمیشود و خندان بهمان رفیقان بهمان خندان رفیقان چه یک از آنها
ایطای جلی ندارد زیرا که بهمان یک لفظ است الف و نون آن زائد نیست و در خندان الف و نون برابر است
فاعل و در رفیقان برای جمع است پس هر دو باهم متحد نیستند از هم متغایر اند لیکن اینجا دو چیز است
بعضی بر آنند که خندان رفیقان نیز ایطای جلی دارد و گویند که حروف زائده اگر چه در هر دو مصرع جدا جدا
لیکن چون زائده افتاده است بعد در کردن حروف زائده از هر دو مصرع هر دو روی باهم جدا نمیشود
در صورت ازین هم اجتناب ضرورت و پاره بران رفته اند که زوائد در هر دو مصرع جدا جدا در کار نیست
اگر باهم متحد اند البته ایطای جلی نامیده میشود اگر باهم متغایر اند هرگز ایطای نیست و شاکا نامیده میشود
که مستطیر ایطای جلی باشد تمام شدن حکایت هم آقا صاحبان که هم سلام و شتیاق و معترافند تا این حد
از چاره روزگار که شربت آید در بار حکیم محمد علیخان میکیند مشایره ایشان نموده

یک قسط بیشتر داده بودند که در قرض امیر صاحب رفت و دو قسط دیگر که از باعث نبودن شان در شهر تاجا لک است
 نیامده بعد سه چهار روز هر دو کجی گرفته میشود بعد از آن ما سیم دو لایت علیخان و خان مومعه و چون درین روزها
 پنج نوار و از قدیم با دوست و سخن است از شرم جواب خط شما نمی نویسد لیکن بد معامله و تنگدلی مال مردم
 نیست خط اسمی مرزا ابوالحسن خان فرستاده جواب آن در لطف خط خود باید فرستاد
 رفته ام مخفی نهان که پر روز که سلخ زجید روز یکشنبه بود خط شما که مرقوم هست و سوم شهر مذکور بود رسید
 و پسندوی ده روپیہ دیروز که غره شعبان بود بمعرض وصول در آمد پریشب میرزا علی بهم که خدا شد هر دو فصل
 و پنج اسپه گیسو پامیان تنگما و ساز غری در روشن چوکی از اینجا بخانه میر میرصوفت رفته بود تا او را از اینجا بیا
 که خدایان آراسته از راه خاص بچها و بی آلودیم خواجه عبد الله از باعث بیمی که مزاج صول نشند دایمی بپایان
 و کرونگار ام بیک فیل دنبال اسپ نوشته بودیم و دیروز از حضور بی غفلت با و محبت شد تمام شد این حال حالا کجا
 دیگر این است که چون جدا محمد شمارا با اطفال محبت بسیار است و تمامی بچها با خواجه وزیر صاحب انس کنن مانند
 ایشان از سبب تشنه یف داشتن جناب والد ماجد شان بچها و بی اتفاق افتاده اینجا همه اطفال در آرام دور
 یاد ایشان بودند اینجا این صاحبان از ندیدن آنها حالت مرغ بسل اشتیقه ناچار بنابرین گذاشته شد
 که محسن و محتشم طال عمر بهار همین جا بیارید چون ممکن نبود که سن بی مادر خود باند مادرش را نیز آورند و هم
 نیز که میسکین بی مادر است و زنی که در پرورش او میباشد همان بچهای دایه و عاشق اوست باز نکرده که چنان
 آورند چون نظامی او بچاقی بهم در بی اداری شریک محتشم اند آنها نیز باز نهانیکه در کنار شان بزرگ شده اند از شهر
 بچها و بی نقل کردند حالا از اطفال سوای محمد میک که بعد بریات و درستی مکانات او نیز همین جا خواهد آمد در جوابی بچها
 کسی نیست زوجه میر عبد الله از رویکی اینجا برای دیدن والدین خود آمده است و اش رفعت نمیدهد که در شهر
 هر دو دختر عموی او وسط شما نیز در شهر اند یک روز اینجا هم آمده بودند آنچه از احوال محسن پرسیده بودید و اخفای محبت
 خود با کرده ای یعنی چه آیا در دنیا کسی هست که محبت با فرزند خود نداشته باشد بر انسان چه موقوفست که حیوان
 با وجودی نصیبی در آن عقل فرشته خود میباشد بالجه محسن و احسن هر دو برادر بخیریت هستند و دیگر اطفال هم
 شما گذاشته رفته اند یکیک بفضل الکی در زیر سایه عاطفت جدا محمد شما شب بروزمی آرند خاطر شریف ازین ربگذر

جمع باید داشت و بشکوه آباد موقوف نیست اگر آقا بکابل بفرستد باید رفت و محبت خدا و خصله و محبت شما کار و در
 چنین معاینات عادت عادت تغییر نداشت که بی هیچ و محبت نان بزرگان خورده و یک مکان می گوزند باشد که اگر سوار می
 از به خیرتی بدست آید صد بار پیاده راه رفتن به از آنست نقشه زمین مکان نو با مقصودت است که از دروازه اول تا
 بدروازه دوم یک قطعه زمین است که وسعت آن یک و نیم ابر بلکه در چینه حسن بیرون حویلی ششاسن یک کیلومتر
 در آن طیار میتوان شد چون در خانه زن از خواجه جان رو سگیزند شاید برای خوانچه موصوف بهانجا حویلی تعمیر کرده
 و از دروازه دوم تا کنار چاه قطعه زمین صد ذراع و طول و هفتاد ذراع و عرض خواهد بود و عمارت باید از بهر زمین
 ساخته خواهد شد و از کنار چاه تا دیوار احاطه تمام زمین که قطعه زمین است ماکل به شیب بلند پنج رسته اول
 از صد ذراع بیشتر و عرض پنجاه ذراع بوده باشد این قطعه ششاسن باغچه است و باغبان هم برای کسبختی آن فکر
 شده اند بالفعل این صد ذراع گلاب رشت شده و درخت بله و موتیا در آن موجود است و انگور و بهار و قسم میوه
 و غیره و بهر یک شاد و درخت پهنی در زنت چندین موالسری و دیگر نهالهای میوه سالانه اند و موالی این است
 بقول و ریاضین این بسیار خالیست تمام شد طول و عرض زمین که کور که با فصد در پیله پردیوارهای احاطه
 آن صرف شده و چو موالی غیر با و طیفهای بود که برای پرده محال است ساخته اند کافی ندارد و بعد بهر سال
 مکانهای متعدد و تفریحی دریافت خدا کند که روانگی شما به پیوند صورت بند و یکموت مارا مستعد در فضا است
 و نامیه تر است هر چه مرضی صاحب و الا حیا باشد جعل باید آورد تا حال آنچه شما باید و اما ایشان خوب بشنید
 کرده اند همه معشوق و مربوط بوده است آینده هم خدا فضل خواهد کرد و یکم و بیش ششاسن هیچ موقوف نیست
 تا قوت در بد نیست نوکری باید کرد که نان برزور باز و عجب لذتی دارد و فی الواقع الواسع خان مرد خوبی دادیم
 سیر چشم صاحب فقیست دوستی با و ضائع نخواهد شد رفقه بنام مرزاسی موصوف در پی رخ خط موقوف است
 باید دیگر خلاصه است که بحضوری آیند خدا کند که زود برسند تا مقدسه شما کیس شود و آن استلال شما کیس که در
 رفقه **الحاج** بیگی فکر و براعت و قهرمان ملک لذاعت سلیم الله تعالی سلام شوق سوکر انداق واضح بود که
 رقیه الوداد محرابی به فقهیم شهر حال در این فقه انقیه مخدوم فقه خواجه محمد این اجرای النسب سمرقندی الوطن که نشود
 ایشان باز خاک معنا است متفکر صحت و عافیت جمیع صاحبان در جواب بطور مرقه به فقیر خایه سیاهی کلک و صولح

نردیده چشم گمرازان را میاید و در روشنی گمراشته بیجان انداخته فارسی را به شرح آلی استلالی الفاظ ترکیب پرستین
 طه کار نیست اللهم زد و از اینجای که طبیعت شهاب یا جوهر شد در تمام خط هیچ با غلط نبوده است الا دو جا
 این الفاظ را غلط میگویند بلکه خطا با تمیز کثرت و شمر نیست و حق نیست که شما از شمید من و ابو یوسف را که دو حکیم بزرگ
 بوده اند مثل جالبیوس و بقراط و ابو علی و اندک عالج را با اینها منسوب ساخته بودند و هر چند این هر دو کس در طب هم مهارت
 داشته اند لیکن آن کثرت فراغت در فنون با منی میشود و مندرج در بیای شده اند و اقلیدس نیز همین حال دارد آینه
 احتراز ضرورت این مستقیم عبارت نیست بلکه غلط و تحقیق احوال واقع شده یا بجملة درین روزها اکثر پاره درج
 و بیلد رچی تخصص بر روزان طوف جناب عالی می آید و گویا بوزنه آب سنج که خورده میشود وادی آید و جای شما بنویس
 و شما هم لطیف و دیگر دارد و مرگ خودم که این گونه کیفیت کا به گاهی بعد سالها در شهر نصیب می میشود بعد مسافت
 روزگوشن زیاده ازین نیست که از غویلی شما تا بسورج گذر رفتن و آمدن و اگر زیاده ازین اتفاق افتد از خانه خود برون
 رفتن و آمدن تصور نمایند و محقر الطیس علیه السلام آدمی است اصفی نیست شل شیخ محی الدین بی عالی رحمه الله
 قرناس سر و کار دارد در پنج سفر را طبع راحت طلبش بر نمی تابد بجای خود نشسته از سطوی زمانه هست هر روز تنه بزرگ
 می باشد لیکن گاهی نوبت بدروغ میرسد خلاصه آدم بجای نیست اختلاط خوبی دارد دیگر اینکه بر یوزیک خط دیگر
 عمومی شایسته در دو اک رسانیده ام یقین که رسیده باشد یا برسد در همان خط اسطری چند برای شما هم هست
 ما خطی خواهیم کرد حالا از طرف عبارت شما خاطر فقیر جمع است لیکن اندک خط پیدا باید کرد و بر این تحصیل بهین
 وقتیکه خط پیدا شد خط کجا و برانید که بهترین علوم علم تحصیل معاش و بهم رسانیدن ترفع و امثال و اقوال است و با
 جنت فرزند که بزور باذن حق و والدین او نماند از اطوار شامی بار که چیزی خواهید شد بهر حال از فارسی حرف
 نیست بر سر آید داشته که این دولت نصیب چه کس نمیشود و دیگر نیز از کتاب حاصل میتوان کرد و این صحبت
 و وقت میدهد بهر چند شکل است برای شما آسان است زیرا که تسویدات شما هم مطابق روز و مه است آنچه در
 خطوط می نویسد بهین در حرف زدن بجا و بدید حالا هم فارسی شما قابل مذمت نیست این قدر است
 که کم حرف میزنید و در اثنای حرف زدن دم بنوی شود و این خوب نیست و روانی از همه چیز
 بجز است افزون در اینجا مقام بود و نه دانا میسم و کوچ بیشتر زیاده خیر است

۱۲۸ مسیحای ضامین مرده و شکستگی آورده و طبع افسرده حیرتی قدوسه فرزندش بابت سلم الله تعالی
سلام و اشتیاق فارغ از خنده نهایت واضح باد که تفرقه محبت شمیمه مرقوم بستم شهر حال مقصود محبت و محبت
باین دیوانگی و هنرزه چنانگی شخص معلوم مشتعل بر عبارت ترکیه حلقه طوق که وصول گردیده بخاطر اشتیاق را
طی کرد و آن گرش مطلق تنهای البعد باشد از زانی داشت او تعالی باین یاد آورده و طبع قات نصیب کند
قریم اول کشی یوگون لارده نلبه بولوب و زهر نه کیم قیلور اندیشه سیغ قیلور بر کون بواش لار بولایق وین چقا
سیمی بولغای لار نیکیا کیم کتشی بولکشی دین کوب نفور ایرور و قهارات شما بر بان تراک همه خوب بود و چقا
لار و جبالیکیم چون هنوز مشق آن چنانکه باید ندرید در بعضی هیجنا غلط واقع شده بود و این مضایقه نادرستی
ترفته صاف تر خواهد شد حالا هم از میرزا غل ستر بود و بنام عرق ریزی عمومی شما را که چه قدر زرد تر شما را
از زبان آشنائی و ادب میخانه ریب اینها از تاثیر باطن اشراف مواطن آن خواص دامای عرفان است و الا
هم استخوانه ادرین راه شکسته اند و سر منزل مقصود را بله نگردیده اند باجمعه امروز که بستم و سوم ماه است بکلیه
میدر ایام و فرار بر سر پشته میرسیم و خطه شان پر زهر زانو پور نام مکانی رسیده بود حالا از دوشل شیر نم یست
له از این هم نخواهد بود و شیر اگر بر آید هم تعجب نیست لیکن نجوم نورونی از قسم آمو و پار هم کچا شاید سید جی
است آید دیگر آنکه بنده مست والد ماجد خود از طرف من بعد سلام یاد گشت که زود تر در قانع نعمت خان
ن بکار برده قطعه بچو نایر ای که متبرع اولش انیست مصرعه الوای چون کنم که انیسی شد فقط اوقافیه
اب و کتاب و ردیف کرد و واقع شده بر آورده بر کاغذی بخط نستعلیق قطیع نظر از رشتی و زیانی آن بنویسند
لار خط خود پیچیده زود تر بکارسانند که در لشکر کن برسد پیشتر به خط چند مست ایشان یعنی قاضی حیات
من همین مطلب نوشته ام که رسیده باشد و ایشان بهم جواب آن بقبلم بده باشد از آنجا که پیشتر بر
شیر دیگر در شیریه مرزا محمد یعلیخان صاحبزاده و اصغر علیخان نوه جناب عالی تنها نیستند و از کار کرده اند
بست و نه شد تمام راه که می آیم بچای شیر و پختنای چون میخیزد و شکسته بچای جناب عالی بخدمت رساند
در کرده اند بکنه که میسرند میدهند ایشان در مکتب است آن محل که نزد حضرت خواجه پیر و از زمانه

و بر اویت بعضی سی و یک سال پیش از زنی کلان از بهشتی را خدمت می نمود یعنی هرگاه که رفل خورده از یاد آمد در روز
خیل حضور نشست و بقیه تمام جمعا میکرد لیکن طاعت حرکتی نداشت آخر تکیه از چهار طرف بر او باریدن گرفت و درون
گرفته آنرا زولیده میساخت و می غلطید و می خدشید و خلاصه اگر غیای عالی را موقوفه انسابال کعبه می زیبد زیادتر
رقعه ۱۲۹ مخفی نماند که خط بخت مظلوم موافق معمول و در روز که هفدهم رمضان بود بعد یک یا سه شب در جوی قدیم
بمطالع فقیر در انداخته نوشته بود و یک غلطی در دو لفظ باعث تعجیل بعمل آمدن از خبری یقین است که چنین اتفاقی
منجم از اول همین نوشته بودم لیکن جواب این چیز را سرکار نیست اگر شما تمام بر آن قاطع و صراح و سینه داشته باشید
که ای برای صاحب حاصل خواهد شد البته چون بماند من شما صحبت روحا دوست دلم نوشته و گن اگر شما در خانه
که نویسنده ما در بازار مینویسند بنویسید اینهم تنگ نمی آید آنچه من بآن سرور می نوشتم که زری و شوکتی و نام در
چشمشان پیدا کنید و اقربای شما چیز خوار و محتاج شما باشند بساط العلم و فاضل است که بگویی نان بخورند
از عادات بد بطعون خلق خدای شوند پس لیاقت و رشادت و بزرگی انسان موقوف بر صفات حمیده است
که آن رحم و کرم و خلق خوش و در وقت وجود و احسان بر چشمشان گردان خود ممنون گوی از اقربای خود گردید
و دیگر امور غیر نیست شاه پیرای ما در محبه که جهانی را بسخر و بهرین صفات پسندیده و این بیک و چانه داشت لیکن
نعمان جلب کرد و فریبید بسیار میفرودشت روزهای ماه مبارک تا امر و در که میجده روز شد بخوبی گذشته باشد آنچه با
ایتم باستانی خواهد گذشت با گویا که آنکه که زود از صاحبان بگذرد نوشته برسد که شما مردم بیایای خود روان شوید
وقت معمول المینان هر گزانی که در کار خواهد داشت از اینجا خواهد رسید خاطر جمع باید داشت لیکن وقت فرصت
از کار سرکار دیدن کتاب و متون پیش ازین باین چیزها مضایقه ندارد و بعد تشریف بردن شما برگشته دستور العمل
هم از اینجا خواهیم فرستاد هر چند که غرض این از سرکار هم شما خواهد رسید لیکن این دستور العمل هم در بعضی جای بعضی
بکار خواهد آمد حالا بمن قدر که اتفاقا میگویم که در بزرگ در جوی نو تعمیر و جوی قدیم بصحت و عافیت انداخته دیگر نوشته
فوری خواهد بود بعد ازین خواهیم نوشت این وقت تسویش دارم سبب تردد این که مزاج آقا صاحب
اطه و احسان آقا محمد صادق خان صاحب سوای این دیگر چه نویسم که بآن درجه علیل است که اگر این بار سنا
بمانند و جان بر بشوند یقین من خواهد شد که صد سال بلکه بیشتر دیگر زندگی خواهند کرد و شما هم دست بدعا باشد

آنچه بدلم میگردد من میدانم چون همدردی نسبت این احوال را با یکدیگر می بینم بر سریر عجب غریبی بود که ما همه را پس نمودیم
 لیکن باز بهوش آمدند و سوز نفس هم بر طرف گردید و امشب یاده از آفتاب بود و امروز از طرف شامبندگی که گفته است
 پرسیدند که کیستند و خود بخود گفتند که مرزا ابائی پسر خواجه قاضی خانست و باز گفتند که پیشتر خود بسیار اینجام بودند
 حالا شاید درین شهر نبوده باشند پریش (رجوعی) آمده بود لیکن حالا نیاید این قدر که من نوشته ام در جا و گری
 تمام کرده بودند و آواز ایشان با وجود بردن گوش مقابل بر من شان بگوش من نمی آمد از ده سخن یک سخن بدیدار
 گاهش می رسید بدین فیهب می شد طهارت از ایشان حکیم تجویز کرده بود قبول نکرد لیکن در دست آمد
 در عالم غشی آمد تا امروز همان باعث زندگی شد برادر خدا کند که این مرد در ترحاق شود و اینجاست دید که حجت
 که ناگفته بگویند چه باید کرد که این امر با اختیار کسی نیست امروز روز سهیل ایشانست و دو آدم نشانیده برای ضرورتی
 در حضور آمد و لم اگر عمل میکند و چند دست اجابت میشود امید صحت است از لاغری و نقابست چه بگویم
 که هرگز نشافتنی شوند خطی درین مقدمه زد و تر برای قباله الحاح حاجت که از فرط محبت زیاده از ایشان در گذارند
 باید نوشت احوال امروزه بلکه اینوقت که هنوز دوپس زده اند نیست بعد ازین هر چه صورت می بند و نوشته خواهد شد
 امیر صاحب هم ازین سبب بسیار مشغول اند بر رویه امیر صاحب دیر وقت قاضی صاحب هم آمده بودند امیر صاحب را گمان
 که امروز هم بر بند در تمام شهر مردم تب کرده اند لیکن تب ایشان عجیب تری بود باعث اینهمه فساد و هرج و مرج است که ایشان
 محض واقع شده اند این پوست را غریب باید کرد که چهار چار روز در بیت الحاکم نیر و ندا از همین سیرت کم نمیداد افقون
 خدا چنین نکند دیگر حالات که در عالم کرب و غمینه کرده ام چه نویسم که تفصیل آن در طواریا گنجایش پذیر نیست
 رقیع ۱۲ اخفی نماید که خط سبقت منظر قوم ذی قعدة از شکوه آباد ملفوف عرض رسیده مسرور ساخت آنچه از
 عدم قبول تذرات و نگویند دیگر عمده کجیری و اخلاق شخص معلوم نوشته بودید باعث اطمینان گردید گرفتن خبرها
 مزید اعتبار و ترقی دولت خواهد شد شخص منوی بقرینه معلوم میشود که باشند شاه جهان آباد است و از انجای
 دیگر است در آرمیان بزرگ شده باشد چون او بمیان افه تمام شمارا بر کسی جاد او خودش بر موند به نسبت مضایقه
 نداد و لیکن بهر صورتیکه زیاده از یک کسی و یک موند بهر در امکان بوده باشد اگر دو موند بهر هم در انجا بود از هم جدا
 که در دو موند بهر نشینند لیکن ظن غالب همین است که آنوقت زیاده از یک موند بهر نخواهد بود و الا شمار کسی نمی نشیند

به حال اگر طرف ثانی برضاد و قریبت خاطر کسی را بر سر خود هم نباشد نباید که غدر بکند از خود ترغیب بر آدم صاحبیت منع
 به موجب است هرگاه طرف ثانی مجبور شود چه ضایقه از رفتن شمار اینچاسم بسیار خوش شدم در خانه سه ای خوردن
 و خوابیدن حاصلی نیست لیکن دل برای دیدن شامی خواهد و هنوز شاید طار این مدتی نقاب خفا برود و در زیر که تازه
 به برگانه رسیده آید و تا رسیدن کلمه نور در وقت و فتق آنجا بماند باید بود و بعد بعد اول طاعت ازین امور چند روز
 دیگر هم آنجا بماند بر تا ایام فرصت در رسد و شمار خست گرفته اینجا بماند دیگر اینکه که نور ترن سنگه سپهر با لکرا
 بامنشی معلوم که در سر کار صاحب اختیار کلی داشت برادرانه مربوط بودند اگر در آن ضلع میر رسیدند عرق بسیاری
 در مقدمه شامی میخفتند لیکن از انقلاب فکلی آن بساط بر چیده شد یعنی شغی مزبور استحقاق داده بودن لطف خود شک
 چنانکه است روانه شد به چند حکم صاحبان بود و به صاحب کلک طریقه فیضون سیده که دلالی را بر این وجه استحقاق داشته است لیکن نه نشاند
 از هر که فائده می برد یعنی تا رسیدن حکم نافذ طرف ثانی به بنارس می بود من و حکم که شستنی از کتورچی تو شتم با اعتماد و محبتی مزبور بود
 تمام شد این لفظ غیب مخدومی آقا محمد صادق خافض حبلا انصاری شانی مطبق چاق و قدر است از اطلاعات بقسم آمده
 رقع **اسلام** پوشیده نماند که در جواب خط شما که چند روز پیش ازین آمده شده و لفظ غالب رسیده باشد جواب بعضی سوالها
 از خاطر فراموش شده بود حالا مینویسم اینست که قافیه معمول را چون بعمل و صنعت حاصل میشود است و آن قدیم
 معیوب شمرند و حالا در متاخرین داخل صنعت گردیده و قدغن نموده اند که در غزل زیاده از دو قافیه معمول در
 قصیده زیاده از چهار نباید آورد لیکن کسی بر این عمل نمیکند در غزل زیاده از پنج دیده میشود و در قصیده زیاده از یک
 البت حاصل قافیه معمول به ترکیب دو لفظ یا بدو جزو لفظ حاصل میشود و آنرا معمول ترکیبی نامند اما آنچه بدو لفظ
 مستقل بهر شدت باشد درین شعر موجود است شعر گردیو مسخر تو گردیو زین بر دو وجه حاصل تو گردیو چون درین
 مصرع لفظ گردیو بطریق تبیین قافیه شده و گردیو در مصرع اول به ترکیب دو لفظ حاصل شده و در مصرع ثانی بلفظ
 است مانند معمول ترکیبی اند و شک نیست که در دو مصرع اول هر کلمه دو لفظ کامل است زیرا که بعضی اگر حرف شش است و لفظ مستقل
 یعنی بهایم و سباع چون است شیر نیز لفظ کامل و آنچه به ترکیب بدو جزو حاصل شود شش است شعر یکی در میان یکی گشت یافت برون
 ازین درجاش نیافت ظاهر است که شش جزو لفظ حیاش است براس لفظی نیست که معنی داشته باشد و چون مفلح که ازین
 گرفته شد آن نیز لفظ مستقل نیست که جدا گانه نباید بلکه جزو این چهار لفظ است که اینها بابت خود مستقل لفظ کامل اند و گاهی آتی

یعنی نه وقت و نه در صورت قافیه ترکیب یافت بدو خبر لفظ مثال مستقل بودن نه شعر چراغ روی ترا شمع گشت بر آتش
 چراغمان توان حال خویش پر دانه نه در مصرع شانی معنی نیست آمده و آن لفظ کامل است و نون فقط تهنائی آید
 همراه فعل ماضی چون نرفت و فعل مضارع چون نبرد است تعالی می باید چون میم نمی که خصلت صیغه بهی دارد
 مانند کن مفردین مقام شعر او اهل کتاب همیشه میم آید در روز و در شب میم نون می آید کنی نرو می گویند کنی در روز
 روز مره زبان کم است لکن اگر کسی در شعر بسیار از بیج میم اوست تمام شد بحث معمول ترکیبی باقی مانند تحلیل
 آن بیشتر مفصل نوشته شد مگر چه ضرورت و تونث چهار گونه است یکی تحقیق مقابل فردو مثل جمیع زنان مانند
 جابر زید و جاثوت پنهان دوم تقدیری مانند دار و آرض که در اینجا اهل عجب فرض کرده اند که تانیث آن در
 از جهت آن آمده است که تغییر این هر دو لفظ از لقیته و ویریه پوده است اگر ارض و ویریه می بود و دیگر
 استعمال میکردند پس معلوم شد که اینها مونث تقدیری اند زیرا که در تغییر مذکرهای روز که از تانیث تانیث گونیه
 سوم مونث معنوی آن مختص است در لفظی که آخر آن الف مقصوره یا ممدوده میاید مانند حمر الف ممدوده
 و حمر الف مقصوره لیکن این تانیث در غیر ذوی العقول مختص است و اگر علم کسی از ذوی العقول باشد یا صفت
 آن پس مرد و بطور مرد استعمال خواهند کرد وزن را بطور وزن مانند موسی علیه السلام که برین وزن است
 چه ضرب موسی درست است نه ضربت موسی و مثل عذرا که نام محبوبه الیست در اینجا ضربت عذرا خوب است نه ضرب
 عذرا این مثال مثال علم بود مثال صفت مانند ضحلی باشد که زن حامله را گویند و مونث سماعی مخصوص نیست و نشانه
 لیکه بچش آب خنجر لفظ آورده شد و آن نیست که افعای می بردی آدمی چنین چشم و گوش و ابرو بینی و دست و پا و غیر آن همه و نشانه
 و شمس و سحر و این نمی آمده و فردوس هر چه مراد است و باقی چیزها موقوف بر دیدن کلام شعر عربی یا لغت است در تانیث صوری اگر
 کسی نیز در آن پیارد غلط نیست چنانچه در کلام الی الفلک المثلث چون دارد شد به فلک می یک شتی گشتیه آمده و در بر و صورت
 پس صفت آن شخونه می بایست دیگر سرجع عربی و رای جمع ذوی العقول حکم تونث دارد مانند فاست الرجال لک یا لرجال
 بهم درست است من فرق این را ترتیب در قانون جدد و بخوبی بیان کرده ام و آنچه تقدیر این افعال شان مینویسد بهیست
 و بوجوهیست باینکه شعر من بر نوشته آنها نمی رسد مگر کسی که با و محبت مفرط بهم رسد آگاهش باید و ذلکه خود هم در کمال
 بهرگاه قانون نامه یار و یار حق نوشته بشود و بهمان دستور که مروج آنجا است باید نوشته شد زیرا که اینگونه بر آید و در اینجا

گاهیم قریب نیم پادشاه است یکسر ازین باشد خداوند دایم الطیس علیه السلام را تبایز رفتن باز داشته بود و چون
 رفته باشد آنچه نوشته بودم که همیشه فارسی حرف بزیند غرض این بود که هرگاه صحبت با عمو صاحب خودتان
 خواجه امیرخان درست دهد آنوقت هر قدر که بگوید فارسی بگوید که در تمام روز یک ساعت بیرون بیایید و بیایید
 روز در خانه باشند و برخواجه امیر صاحب چه موقوفست با جدای خود عمو صاحب کلان بهمین حاله داشته باشند
 و پدر شما این نیست که از راه قفقذ باشا حرف نمیزند بلکه شرم بسیاری که دارد مانع اوست آدمیم بطلب دیگر زمین بشاید
 که از پیچ و خم گاه حضور پر نور است عجب صحرایی طرفه آب روانی دارد که و صفش بزبان ادا نمیتوانی کرد وانی قلمی بایده
 نمکشد حضرت صاحب عالم بهادر دام قباله بفراش خباب عالی نقشه این بین با سواری نواب صاحب فرج بر روی کشیده اند
 لیکن پیونز کرده است و گمانور برق دیگر درست نموده پیش طرف ثانی میروند فرستاد دیگر خبر نیست
 رفته است شمع شبستان روشن بیانی و دری سهای نکته دانی انعم الله علیکم محمد ارج الله تعالی و السلام
 مسنون داشته اند و از آنروز و از آنروز واضح و واضح باد که فقیه یاد ندارم که هیچ خطی از شما درین مسنور رسیده و جواب
 آن تفویض قلم نگشته از خط امروزه شما که مرقوم هست و دوم شرح حال بود شرح می نمود که جواب خطی که فرموده
 کلاک بلاغت سلک شما تباریخ چهاردهم ماه مذکور اسمی فقیه ارشم بود و صاحب سیده عزیز تر از جان من حضرت
 اینست که تباریخ هفدهم وقتیکه خط اسمی خواجه امیر خان صاحب تمام کردم و از لفافه فراغت شد آدم از
 پرانور رسید که بر پشته از خوان نشسته منتظر شما هستم زود تر بیایید گفتیم خوب است عرض میکنم غلاتی برای
 استنبار فتنه است حاضر میشود آنوقت سوا سی این چاره ندیدم که قدری کاغذ از تخمه بریده و بسته و طویلی
 حاوی جواب جواب شما باشد نوشته توی لفافه خط خودم که اسمی غرضی شما بود که اشتیاقم بآدم پر از این باشد و الله
 صاحب راه که کرده نور چشم من بدین چه موقوف است اگر من ده بار خط بنویسم و شما از تنگی فرصت جواب آن خط
 من است از تحریر بنخواهم داشت و همین توقع از شما دارم که اگر من جواب خط با بهال که دارم بایده که شما بشوید
 تحریر را از دست ندید و یک خط دیروز برای شما که نسبت به سوم و روز شنبه بود نوشته و از ارسال پذیرفت
 لیکن بر بنامه از سهو تاریخ نسبت و دوم نوشته شده بعد فرستادن خط در داک یا در این خط جواب خط
 پرانور که شما بودند و عمو شما خوب شد که از شما چشم ترسیده جواب فرستادن خط شما یا غلط و الله

باز آنجا بجزایر خواهد رفت و از محمندی بخیر آباد رفت از راه سندیکه بکشتی میروند و بعضی
 بزمین که تاشاه آباد خواهند رفت و نزد بعضی چنین است شده که از شهادت و برگشته به پیرایع خواهند رفت خلاصه
 اگر به پیرایع میروند سیخو به سیت دوبار پیشتر هم رفته ام میانه هم موجب فراموشی مال و ما به شما آنجا هم میتوانستند
 میروند علی در خریدن مینا خلی ای تمام دارد لیکن چنانکه زمین خسته آسمان در تنها چطور یزد دیگر اینکه عرض نموده
 ملازمت اب محمد سعید نهال و ملفوف این خط میرسد بخشش علی نماید و اگر رسانیده بیاید بلکه جواب این خط در جواب
 خط فقیر از مرزا محمد صادق خان هم طلبیده در خط خود ملفوف باید ساخت و احوال میر علی صاحب اگر پیش عرض صاحب
 یار الله شایانید رسید و باید نوشت که بطرفی میروند و از راه سرخجام یافت بالا تمام شد بخیر تحت و دولت بهمانجا میاید
 ر. ق. ۱۳۵ خواجه نامی صاحب کلم الله تعالی بعد اشتیاقا مضمونی نهاده که دیر در که غره ربع الاول ۲۵
 دو قطعه مکتوب شما یکی در رکاب جناب عالی و دین ملفوف خط علامت حسن خان صاحب دست آدم تاج الله زمین نهال
 با بر در رفته فقیر که در آن ملفوف بود رسید لیکن خط میان جنب و در آن بوده است معلوم شد که گذشتن آن در افغانه
 از خاطر فراموش شد حالا اگر خط مذکور پیش شما باشد در خط دیگری پیچیده نزد غلام حسین خان صاحب بفرستید و اگر نشود
 خواجه صالح گویند که محمد کامل خان گویند که خط اول صاحب در راه تلفت شد خط دیگر بهمان نمیدانم نظر نوشته رسید که
 بدست آدم خیر روانه کرده شود هرگاه بیارند در خانه پیچیده نزد خان صاحب مقدم الکر باید فرستاد تمام شد این
 از اینجا میگویم که در خط شما لفظ چه یعنی قاصد و هر کاره بود پوشیده ماند که چه شخصی را میگویند که بجزه خود احکام باید
 برای امرای برد و جاسیکه القاب باشد خواه و نام ظلمت خواه و نام ظلمت هر چه بنویسد درست است و در
 این براسه شخصه مخاطب دام شکم و براسه غائب دام ظلمت هم می نوشته باشند
 ر. ق. ۱۳۶ آن نفی نهان که دیر در که سیزدهم جمادی الاول روز چارشنبه بود قاضی صاحب لفاظه
 خواجه امامی ساکن یار رس نزد من فرستادند در لفاظه مذکوره عرضه بنام خواجه پادشاه خان صاحب خط
 با مرزا این تفسیر و در خط دیگر اسمی آقا صاحبان محمد و مرافقت نشان و گردنگارام دین بدینا فرستادند
 خط خود را بپایان نهاده اند و میروند و با کاتب الیه جدا داده و رسانیده شد جواب از همه بزرگان ملفوف
 این کافه است و اینها از آن یافت احوال مرزا اینک صاحب سخت المی بدل رسید لیکن چون مراد است

مشکل از دورتر آسان می آید شش روز را که اکثر اوقات دیده میشود که آدمی و جوانی را با فلاسفی سیده هست و در فقه
بیرون از دهم دهم در رتق برای او چنان و امی شود که صد تا از ماده آوزله را با می کنند صاحب فقه هم صحبت
با و دارد فکری برای او کرده باشد یا خواهد کرد و نیز از حصول علم بحقیقت حال قضی القضاة قاضی شمس الدین علیا لقا
دل بدر آید حق اینست که اینگونه آدمی محاسبه سیرت که بسیار میشود نقل دیوانه را بشمار اندیش خان که نزد الد شمس
هنوز در مقابل بصورت نرسیده مصنف آن روزی برای دیدن من در حلی چادری یعنی بختانه جدا می شتا آمده بود
و از عصر تا سه پیش نشست من قاضی صاحب گفتیم که برای چیزی روز دیوان بدیدم که با نقل آن مقابل میگفت
چه فائده که این دیوان که من پیش خود دارم غلط است و از دست و تنج این نسخه موقوف بر محبت و سعی هر از اهل منش
تمام شد این گفتگو احوال خان فرمود اینست که از دوا به پرافت شده و بجان قلی بیگ را عیب کشای چل ساله اش
بود و او در تمام شهر رسوا نموده یعنی چند جور بالشیر گفته که با بی نقل آن برده شده و او سوا ای این کار دیگر این
که بخواه بعضی اعزّه شهر گفته نزد خان موصوف فرستاد این عزیز بی تامل آن بچه را از در طرف ثانیها باری خال تفر
که گویند به راسلای بکنند آنها چون برین معنی مطلع شدند بجان قلی را بهر الملیه به سپیدند که ای عزیز تو خود را
چه فهمیده بودی که این راه رفتی حالا با توجه سلوک نور چشم بجان قلی بیگ گفت که میانه من و صاحب کرام
معامله دنیا بود که بر سر آن هجومی کردم اینقدر گفته قرآن را بر سر گذاشت که اگر من یک مصرع و دو صاحب گفته بام
قرآن مجید مرا بزنند چون من درین روزها بخواست و اند خان کرده ام و ادنی تواند که بشم مرا بکنند لهذا از راه
این بنا را گذاشته است که بخواه اعزّه خود گفته تخلص من داخل نموده است تا بزرگان و بزرگ زادگان در پی آن
شوند چون خان موصوف بخواه بعضی بیگیا مان گوشه نشین و دیگر اجله و امانی کرده بود همه را گفته سبحان
یقین حاصل شد که این بخواه گفته خان فرمود است و در فقه مستعد آن شدند که بلای بر سر خان موصوف نازل
این مرد ازین خبر دست و پاچه شده و اما دو پسر خود و دیگر آشنایان خود را از طرف ثانیها فرستاده با لقا
در راه پیش آمده بایان مکرده و احلاص عرضیه ازین بلیه محفوظ ماند اگر دور آصف الدوله می بود که با کمک
زده بودند از خوف جناب عالی دام اقبال احدی مجال آن ندارد که بخانه کسی آد جا فرستاده او را بغیرت بکنند آدم
بر نقل کتابهای فرمایشی باشد که چند کس گفته ام ای پسر ما را احدی نیاورد بهت روزی شخصی حق الیقین بخواه

آفروده بود سی رویه قیمت میکرد نهایت بدست و پنج تنیف و ثبت چون ما بر حوم را اشتیاقی قشیش بخت
 و غم داشت در نظر است و این را هم گران میدانیم زیرا که اگر به پنج یا شش بدست آید از انبساط و افس
 اگر به هم دیگر تیریت و ضعیف و شریف در جوی صا صاحب خوشش و خرم بسری بر بند خاطر توج دارند
 رفته اند انقباض کنوز باعث و حافز آبار باعث سلک الله علی منافع و خسته محبت طراز فرقه م با نر دهم
 شهر حال در لطف نیتقه انیتقه ممتاز فرغ بشیر مدرس رفاقم سسته شسته بناب نواجیه محمد امین اجاری داماد
 سسته منجبت و افسیت جمیع بزرگ و کوچک و غذای که در خفا ابدید و بهار پنج پیچید هم ماه فروردین
 بوقت سه پیر برقع خفا از عذار انبای و صول مسرت شمول یکشاد و مطالعه آن غنچه دار را سرای شکیباز
 رکنا نهادی ناکه ریب به گویم که عبارت مشتبه روزم که شامینو یقیر به می جریب به باجکه اندر یک درخت
 نفع غلط از تحریر پذیرفته بود و مجموع و نه بواسطه چون داعی را آگاه کردن شما از نحوه و سقم الفاظ و عبار
 که از ظاهر است و در هر چه اصلاح بر می خیزم لهذا مینویسم که در آخر خط امروزه هم دو غلط بود عبارت مذکور
 اینست لب باقی اینکه باعث ذلت پاز یاده ازین سبب است که قلم برداشته مینویسم مخفی نه اندک غلط او
 در املا واقع شده و آن تری لفظ ذلت با بدل معجز است که با زامی مجسمه صحت دارد این لفظ را باین صورت
 نوشته باشند این غلط مخصوص شبانیت شعری ایران و علمای پورب هم شریک حال صاحب اندک
 آنرا معلوم اند و شما پاک از لوم هستید زیرا که اگر بنیاد و پایه افتد علوم مست و نامینا خیر اگر از شما غلطی سرزند مغفبه
 ندارد از علماء و شعرا و قریب چنین خطای فاحش خیلی مستبعد می نماید و غلط دیگر این است که باعث ذلت پاز یاده
 سبب است فلما بهرست که لفظ باعث درین مقام گنجایش ندارد همین قدر کافی است که ذلت پاز یاده ازین سبب است و از لفظ
 باعث داخل عبارت باشد آخر عبارت چنین خوب است که باعث ذلت پاز یاده اینست این غلط غلط است
 که این را صاحب طبعان فصیح بیان می نمند کار بر جلین بر زده چنانست زیاد تیریت آنرا بیکر یعنی عیوش
 فبذلک سلام گویند که در روز که منهد هم بود خطی متضمن احوال شکر که کیشی اسمی انصاحب در داک روانه نموده شد
 رفته بود و در آنجا فبذلک و انفع الفصیح و ابلیغ البلیغ سلک الله تعالی بعد اشتیاق خالی باد که قیمه
 باعث طرز ثننی از فصاحت و عافیت و لطف خدایا میر صاحب در اندیشه ای و شوق شتاق گردیده بود

خیلی منوط ساخت آفرین صد آفرین پریر و یک خط دیگر اسمی شما نوشته روانه نموده شد خواهد رسید آنچه از آن
و بمقتضای حکیم مرقوم بود مقرون بصدق است بیچاره چه کند اختیاری ندارد بن نیز مجبورم لیکن بهر صورت شوق
او مناسب است اگر اینجا خواهد ماند تبادله خواهد شد عمو شما که خورشید سلامت دارد در خط خودش که اسمی را تم بود نوشت
که خطی متضمن ستایش این مرد بام مرزا مغل نوشته خواهم داد خدایش خیر دهد که رحم بسیاری بر ما کین دارد این بار
در خط شما لفظ میم بود شاید از بمقتضای طبع یا برگرفته اید و قافایان این درین مقام ملت و دستک و لاشه و شیرازیان
بیاج استحال میکنند میم هم بد نیست آخر زبان اهل خراسان است زبان توران نیست و احوال لشکر همین قدرت
که در خط فقیه که اسمی والد شماست تحریر پذیرفته است دوباره در خط صاحب عاده آن نمودن تحصیل حاصل نیست نبود
از همان خط دریافت خواهید کرد و این که اکثر اوقات فارسی حرف میزنید خوب میکنید فارسی روزمره عجب دلتی
مردم درهند وستان استخوانها شکسته اند و کوچی مقصود را بلد نگزیده اند هنوز شما از خانه بر نیامده اید و فیکه خوبتر
خواهید زد و فارسی یاران خواهید شنید قدر این نعمت خواهید شناخت بییقین بدانید که شاعر یا منشی شدن امکان دارد
لیکن فارسی حرف زدن خیلی مشکل است اگر نه از خط را ملا حظ خواهد کرد این عبارت که شما می نویسید و هیچ خط
نخواهید یافت بخدا که این الفاظ گوش زد کسی نیست زیاده خیریت اگر رسیدی علیخان برای درس گرفتن بجد
والد شما بیایند از طرف من بعد سلام شوق باید گفت که پیشتر خطی برای سیدی حسین خان موقوف خطایمی
حکیم شیخ الدین احمد خان فرستاده بودم تمکلی که رسیده باشد در همان خط سلام داشت تیاق بنج مدت شما بوم
و این خط که برای استاد شماست رسد شما همه را برای خود بدانیید و بالا لاله امرت لال سباز در اشتهار
راه اتفاق بر خورد افتاده روزی میگفتند که فرد من برای دستخط بحضور رفته است حالا معلوم نیست که دستخط باشد
رقعه ای دیروز که سیزدهم شعبان روز یکشنبه بود خط مسرت منط مع عرضه که اسمی جدا میخورد نوشته بود
بار قه چون که جدا جدا بنام دوستان بود بمطالعہ در آمد حالا غزلی که من طلبیده بوده ام نباید فرستاد انشاء الله
روزیکه می آید همراه خواهد آورد لیکن یک کاغذ را تلفت نباید ساخت و بنحو ایتم که نقل غزلای حال با سر در دست
دیوان بخط برادر شما ننویسید انیده شود تا شما در محنت نیفتید و غزلای مشاعره عالی هم بوالد یا جد شما رسانیده
جناب محض در حاکمیت دیوان نوشته باشند نزد شما فرستادن ضرورت نیست زیرا که اگر دیوان آنجای بود

بهضایقه نداشت حالا چه فائده این باز صحبت مشاعره از ضیق فرصت صاحب مشاعره منعقد نشد
 و بعد از این هم نخواهد شد و من هم درین روزها آنچه میگفتم برای مشاعره می گفتم و رفتن در مشاعره بیاس
 صاحب مشاعره بود حالا اگر ذوالقرنین هم مشاعره بکنند اراده ندارم که بروم آنهم بر احوال دیگر بداند
 که سعادت علیخان در عقوق پیرا و پدر خود می چربند بلکه سواهی نظام الملک احدی جاد احدی از امر
 عصر خجسته هم در شعور با نسبت نداشت لیکن حالا این نواب خیلی عنایت سنت روزیکه بر نشست
 از بس هم بعد دو روز آن پیاده های نا که را حکم کرد که بر خیزند کس از زن مرد و بزرگ که خواهر برادر و هر چه افتد
 و جنس بر و بر کسی فراموش نشده باشد و سواهی اهل معامله مردم بسیاری از قیدیان نیز را شده خداجه شما
 هم خلعت کشش پارچه کار چوبی مع سپر و جیغه و مالای مردارید یافته و هر روز بر بار میروند و باریاب لوان
 خاص میشوند و از قرائن و آثار چنین معلوم میشود که مشایره برای وزیر صاحب امیر صاحب قاضی صاحب
 هم معین شود درین عرض مدت که هنوز یکماه نگشیده نواب حال هزار خلعت مردم بخشیده باشند و نقل
 چهار روز است یا بیشتر که بدرگاه حضرت عباس سواری جناب عالی باین جبروت رفته بود که تمام بازار را
 رنگین کرده بطور ازین بندی آجاس فافره در هر دکان پهن شده بود و چند جاد راه بالای بام نوبت
 میزدند و بر سر پاهو لپهار قص میکردند و سامان سواری چه بگویم که در تقریری آید از هودج زرین جواهر گار
 و زینهای مرمع کار و دیگر چشم و خدم که چشم فلک ندیده است همراه بود و از کثرت خلق دو قدم راه می کرد
 برابر و کرده مسافت بود مردم بسیاری در کوچه ها بنین غلطیدند و ضربها خوردند و حاصل جناب عالی در تمام
 زرفه بهر دوست بر لولیان فقر امی انداختند و بدرگاه کسیده یکصد و یک اشرفی و یک نان طلا که با و بالا
 یک سیر در وزن بوده است نذر کردند بعد مراجعت هم تا شام انبوه مردم کم نبود آمد بر احوال مرزا حاجی صاحب
 ایشان علاقه که خود در سرکار نیلی صاحب داشتند خلعت آن کنشی میر حیدر شد و خودشان در حضور جناب
 می باشند جناب عالی را بر ایشان خیلی نظر عنایت است چنانچه خلعت بهفت پارچه و سپر و مالای می و از
 و پاکلی جبال در انبیا ان مرحمت شده شمارا درین عرصه دوسه بار پرسیدند رفته که شما نوشتید این حالا ایشان
 نمودن بناسبت نیست بطور دیگر از طرف شما نوشته خوانم و بر رفته چه موقوفیت من برابر بر رفته

روزگار شما درین سرکار معرفت مرزای موصوف مرکوز خاطر دارم طبعی بایستید و نظر لطیفه ^{بیش}
 رقع ^{بیش} پوشیده نماند که بر پروز که چارشنبه و پنجشنبه جهادی الاولی بود خالصا صاحب کرم تاج ^{خالصا} ^{کرم تاج}
 داخل شهر شدند و بایا صاحب کلان در مکانی از عمارات انگریزی نزدیک مکتبی صاحب ممدوح منسود آمدند
 منشی امیر حیدر بچکم صاحب بهادر مضاف هماننداری و دیگر مهمات سرت لیکن مصرف طعام از سرکار منشی ^{مشت}
 خواهر رسید و در روز که غره جهادی ^{آخره} بود در جوی مولوی حسین علی خا صاحب با فقیر هم ملاقات شد تا
 گفتگو ماند طعام هم بیکجا خوردیم شاید طعمه در پروزه از طرف مولوی صاحب باشد جدا می رشتا را ده کرده بودند که
 طعامی برخی خالصا صاحب بفرستند من منع کردم برای اینکه زیاده از سه روز نهایت چار روز نکشد نمی توان کرد
 و سوای طعام صاحب کلان از چایای دیگر هم طعام می آید در صورت ارسال طعمه بر بادی زر خود دست فائده
 طعام آنست که همان لزان کدنی بردارند اینک نصیب اعدا شود هرگاه یا راده اقامت چند روزه اینجا خواهند
 بمنا ایقه نداشت و سوای این میانه شما و خالصا صاحب هم تکلف در کار نیست اگر از اول معمول مرسوم شده بود
 که هر وقت خالصا صاحب وارد شهر شوند طعام برای ایشان باید فرستاد و حالا هم مناسب بود چون پیش ازین در محرم
 اتفاق نیفتاده بود حالا بی جهت غیر از تکلف محض صورتی نداشت نقل امروزه این است که از صبح باران شدید
 باریدن گرفت تمام راهها خصوصا راه کوچه اگل شد خالصا صاحب همین علت و نیز از جهت رفیق بملاقات بعض
 اجنبی آرزو مند که دود و بار برای دیدن ایشان آمدند و در خانه نیافته مالوس برگشته بخانه مولوی حسین علی خا صاحب
 نخواستند رسید تا صاحبان چند هم برای بازدید که دیر و خالصا صاحب نزد ایشان رفته بودند بخانه مولوی حسین علی خا صاحب
 آمده سه ساعت کامل که یکپاس بنزد وستانی باشد نشستند چون دیدند که خالصا صاحب نمی آیند و خبر هم نخواندند
 مخص شدند حالا وقت عصر اگر خالصا صاحب اینجا وارد شده اند مشارالیهما خالصا صاحب دیده نزد میان فرین خواهند
 یا فردا صبح آمده رخصت خواهند کرد خبر و انگلی خالصا صاحب فردا گرم است لیکن باید دید شقی غالب است
 که فردا رفته شوند چون خالصا صاحب سر پا با عنایت خطبت و جبروت شما که درین روز نام خدا بهر سانه
 و کیفیت جیم شدن مردم ذی اعتبار در ضمیمه شما و دیگر جاک و چانه بیان کردند من هم از راه خوشامد و زمانه
 که شما بیدار بودی بین ملک پیش نشید در اینجا که نیم استار و کسری باشد در یک خرطیه برای شما فرستاده ام

مناسب آن بود که در میان بفرستم چون دیدم که چند شماسوهی در کلبه‌ها که برای دیوان صاحب طلبیده اند و کلبه‌های دیگر
 بهرند قسم رسمی برای شما فرستاده اند بهین پسته الکفادر دم جلوانی سوان خوب بود لیکن باین خیال که مبادا با
 سنگینی داشته باشد از آن هم دست برداریدم تحفه محقری که در اعیان قبول باید فرمود با تو بگراید و در میان
 بجای خود از طرف من باید فعلی که شمار را کم بیاورد و آینه امیدوار اضافه باشد صاحب الا ماشاء حق محبت
 سعی بر باد نینفرماید و زبانی خافض صاحب است که صاحب الاجاه و حاجه امامی را بفرج آید و طلب غایب کرد و عده منگی
 و در بنام ایشان مقرر خواهد شد تمام شد تقریر خافض صاحب حال بشنود که هر چه میشود تعلیق ببحث و اتفاق از
 الحمد لله که آقای شما و عمل کچری هیچیک از شما ناخوش نیستند یا فعلی که بهاء آقام در همین ملک خشت بعد از
 هر چه خواهد شد خواهد شد آنچه نوشته ام در دل نگاه دارید خوب کردیم که اماران باز گذارند اشتیاق مال عاریت چاک
 مازندگی نیست خدا شمار الا ان آن بکنند که دوستان که کثرت و اسب بلکه فیل از شما بعاریت برده باشند و اگر با چرا
 مازده سوامی خیریت و ضعیف و شرافت نبوده است که تحریر در آید پس فردا مشاعره است غزلهای تازه بعد از این که
 من هم از دیروز بنحاس آمده ام دیگر اینکه دیروز چند شما جوئی نو تعمیر میفرستند در آشنای راه با خافض صاحب ملاقات
 لیکن این ملاقات داخل ملاقات نیست اگر فرصت می شود خافض صاحب نزد چند شمامی آیند زیاده خیریت
فصل ۱۴ مخفی نماند که خط شما مرقوم دوازدهم صفر ۱۲۲۰ هجری رسیده مسرور ساخت روز سه شنبه
 بجهت هم شهر صدر بود در چند خط رفته اسمی آقا صاحبان و اگر گدازگاه اله بقلم نگارده اید این قدر تساهل بهم نیست
 جدیکه و خط چتری می نوشته باشید و بسیار خوب شد بهنودی صدر و سپهر ستا دید اینصورت موجب برکتی در
 رزق و سبب خشنودی خداست فرستادن این بهنودی در عین ضرورت اتفاق افتاد من امر در عین
 نده والد و عموی شما را همین جابطلبیده گرم احتلاط بودیم که هر کاره ذاک این خط را آورد و اینوقت که در بهر نزد
 موی شما کاغذ بهنودی گرفته بنابر ضرورت آتش دادن و دایمی کیما مخص شده بنحاس نرفته است چنانچه گرفته کاغذ
 میون داده مبلغ از حاجن طلب خواهند کرد و از کسانیکه بهنودی بنام آنهاست یکیک یا دویزه کوفی یا شش
 روض این مغفوه خواهند گرفت این زر را که شمامی فرستید همه بشنوند از اینجا معلوم شد که در دنیا هر چه
 برست وانی برده ال کسی که زر را و کمالات روی زمین اگر کسی جمع باشد در دنیا هیچ عزت ندارد و زر و زرند و

نسخه
 در کتب
 موجود است

و ما در بزار همه شخص سخن و صاحب مال زیاد دست میدارند از حقاری مرزا ابوالحسن خان و پسران و اولاد بسیار خوشتر
چون مرد سینه صاف و خوش همت و دوست است هر قدر که ترقی برای او صورت بندد و دل شاد میشود لیکن از
باعث برخاستگی خاطر خان صاحب که مفرط تاج الملک خجندیان خان دل برآتش غم و غصه کباب گردیده باید دید که
ایشان برگزیده نمی مانند با استغفار داخل سرکار میگشته بمرکت اگر ایشان بمانند شما هم بمانند و الا بنوعیکه صورت
بند حیل و پیش کرده ترک نموده اینجا بیاید خدا را توفیق است آدم سخن مردانه و اراد از دست ندید لیکن اول
سخن خان صاحب موصوف باید نوشت که من در ترک علاقه رفاقت جناب از دست نخواهم داد برین نوکری چه نوشت
اگر داخل نزار ما تصور باشد یک ساعت آب در اینجا نچرخم گویا میانی زمین مثل عقرب میگردد بعد از آن بابو خان
دیوان بماند و دیگر پیش آورده ترک غنایه باید کرد و الا این نوکری نیست که کسی بیاس خاطر کسی ترک نوکری نماید
بلکه با خود میشود و ضرورت تحریر خط برای خان صاحب ازین سبب است که مبادا شما در دوستی ایشان نوکری بگذرانید
و مردم گمان برند که از بیم صاحب کلنگ نوکری را گذاشتند یا صاحب موصوف خودش ایشان را طفل و نارسا دانسته
جواب داد و هر چند مرزا ابوالحسن خان زیاده از خان صاحب باشان دل محبت و شفقت خواهند کرد و ترقی بهم بسجی خان
مغزی الیه تصور لیکن حق احسان خان صاحب که مفرط زیاده از نیست امور دنیا اتفاقی است و بران ناز از این پیش
همیشه بتمام دران باید کرد که زبان مردم و انشود از زبان مردم باید ترسید دیگر آنکه در القاب کسانی که درین خود بزرگتر
یا محبت و شفقت پیش بیاید لفظ مشفق نباید نوشت قبل از نوشته منیع غایب صاحب مخدوم امیر باید نوشت زیاده نیست
رقعه شریف در لفافه عرضی اسمی جناب قبل از کعبه از لشکر ظفر اثر مرقوم در بیچ الاول سنه ۱۲۲۲ هجری در آن
از منته بتاریخ چهارم تقویم و سیزدهم رویتی بر دوشنبه که عبارت از درویش باشد رسیده مسرور ساخت حق تعالی
در همه اوقات درین سفر همراه با آن خطا و درویش ترشح می نماید که بنور دوسه ماهه شریف داشتن طلاق الای
والاستاذ عالی شان چنین ضلع اتفاق افتاد که در همین لیالی و ایام پوی بدست شما بیاید تا اگر یکدیگر غرض
بصرف می آرید ایمن شوید و آنچه باقی ماند اینجا بفرستید و دل ما را داشته می دست دهم من درین مقام جمیل و
ندارم لیکن شما نام خدا حال اهل زبانه را خوب میدانید در فرستادن باورچی چند چیز این شدگی بدست آوردن
باورچی جوان خوش ظاهر و خسته کار و صناعه تلخ شما هم بجای خود انصاف بکنید که شخص صاحب این جامع بجا بیا

پیش شود و اگر هم هست لکن مراد بدو یا پانزده کی میگذارد و دوم قضیه است بزرگ است که آدم را لازم نیست که تنهایی از
یا از عظیم الشانی سوای آن قاب و برچی یار کار یا طبع معرفت خود بسیار و این امور را بنده دارد و بنده با و بنده با دیگر
زیرا که بیشتر این گونه آدمیان متوهم و متلون الطبع و طفل مزاج واقع میشوند و رفقای شان دشمن یکدیگر یا با هم
بعد طعام خوردن و حتی در مجده پیدا شد و تنه یا میخیزد و در خوردن بهمان مرتض جان داد و دایه چ و در پیشگاه
بذنام یا مقید شدن یا بعض تلف در اندک لیکن این اندیشه را در جهانی بزرگ مثل جناب علی دام قبله ای در پیشگاه
بد طبع متوهم است صاحب و الامتاقب شهادت بزرگ و دانا بود و قالیش نیز بیکه خصال اما اگر همه چایچه و چایچه
باشد پس باید که در دنیا کسی سبب نگر کسی نشود بر باد و چایچه موقوف است خدمتگار هم بتواند که آقا و سر
پلاک کند همیشه دوستان برای دوستان به ایالات قسم حلویاست و در آن آفریننده تنه اگر چه بی سو و بی آگاهی
داشته باشد ممکن نیست که کسی چیزی از دست کسی یا فرستد کسی چیزی را لیکن با این همه اهل این راه و خواجه
اعظم ام که بر کشتن و مقید نمودن آدوی قادر باشد در بار چای نهایی بر و در سیه و پیکش از خوردن و خایچه نیار
و برای همین در دعوت چنین کسان در نقد برای مصروفه یا در چینه مقر است که بهای چایچه شود و نان را با و
این نیز فرستم که جوان و خوش ظاهر و صاحب از کجا باید اگر باشد به هم رسد و پدید آید اکی در میان
و سوای این طبایخی و خدمتکاری و دو عهد کی بند و خدی و آید و جز در دست که بهر بخش نام شمشیر
زیاده از بست و پنج نبات و صورتش هم صورت آدمی است پیشتر من آمده و در توکری صاحب الامتاق
آمده بود من هم راضی شده بودم می خواستم که او را بهفت روپیه خرسند ساخته بهر صورت چون در میان این
خط شامه من کوچ صاحب فالیه با هر رسید این اندیشه هم می طرا و یافت که مباد این هم چند نفقه
اگر باز هم زری داده فرض نمایند مضایقه نداد و الا سخت خرابی است اگر چه پیشتر میگذاهم که از ازا است
پولی یافته برگشته اند دل اجازت نداد برای اینکه مباد اینها طوطی بنده در این راه و از نام و آه های کاره را با
زری به دست بدو و چای های گیر کنند و حرفه روانه این طرف میکند با بجا اگر چه بنده پیشتر بخش کرد و این سیه را بهر چایچه
وقت ۱۴۴۴ مخفی نماید که تبارخ چه هم رجب فرستند تا بن سید و مطالبی قومه الفهم در آن اندیشه نوشته بودید که
شاید جواب بعضی سوالاتی من از شما در وقت تحریر خط و خط شما نماند باشد متشکر است که بهر چایچه

جواب خط شما با وجود اینکه آن خط را برای همین مسلم گذاشته بودم که آنچه منتظران نموده اید با حسن توجه خاطر نشان
 شما سازم لیکن چه بگویم که وقت تحریر جواب چنین خیال رسید که آن خط را پاره کرده ام زیرا که معمول و معروف است
 که هر خطی که از طرف شما میسر بعد مطالعه برای منیت پاره میکنم باز و در بسیار الا خطی که مستضمن مطلبی می باشد
 از بعد تحریر جواب درین بلا گرفتار میسازم چنانچه این خط را هم چون مشتمل بر سوالی چند بود نگاه داشته بودم از
 اتفاقات آن وقت چنین در دل گذشت که شاید حواله بقوت دستنی کرده ام ازین سبب بعضی سوالات را جواب
 نوشته شده و بعضی را ملغی ماند بعد روانگی جواب روزی خط مذکور جاینگی گذاشته بودم از آنجا پیدا شد و آنرا
 دیده خیلی متأسف شدم من بعد قلم را برده شتم و جواب سوالات را در آن درج نموده حواله گردید الی کردم که بزرگ برسان
 چون رسیدن خط در داک انگلیزی از یقینا است لهذا اینوقت اعاده آن میکنم اگر بعد ازین خط صاحب آمد
 و اشاره آن خط من که سوای لغات فارسی شماست نخواهد بود و تکرار آن چیز ناخواسته کرد و الا انتی بیجا چه ضرر لیکن آن
 توقع آن دارم که اگر آن خط رسیده باشد خیر و الا باز در خط خود اعاده آن سوالات نمایند زیرا که بعد تحریر این خط
 بنیط شمارا محدود و محض ساختم و تمامی سوالات را بخاطر نناده است لیکن در آن خط هم ذکر لفظ اسامی هیچ نکردم
 زیرا که تا در لغت احوال لفظ دیده نشود خاطر جمع نمیکرد و در صراح احوال لغت بکمال اختصار مینویسد و این
 در لغات دیگر الا در قاموس ازین جهت چند روز صبر کردم تا قاموس از نامه آشنائی طلبیده دیدم لفظ اشامی با
 ثانی شش باشد این صورت اشامی پنج جا بر نیامد و غلط محض است لفظی است که مقصد بیان ساخته اند و اسامی
 با همین بی نقطه و فتح الف بر وزن جمع الجمع اسم است لیکن در فارسی بر یک کس هم اطلاق آن جائز است
 و توقف دوسه روزه در جواب خط ازین جهت بعمل آمد که تاج الدین حسین خان صاحب را در سرقیدم غرض بود
 خط جناب مدد و محرم ملفوف این خط است ملاحظه باید نمود این بار در خط من بندگی بمرزا حاجی صاحب
 که اکثر اوقات از دستغافل شما میباشند دیگر وضع و شریفانه بیافیت هستند درین زیار برای دیدن شما
 چهارشنبه روز پنجشنبه بودم اگرچه شما اینک آنجا خوب در درانه نظر را ندیدم بجز در قاضی صلیت لیکن آن چه در پیشتر که از آنجا
 رفته بودم از آنجا که بعد از استیاق زیاده از تحریر و تقریر واضح باد که دیروز که دوازدهم جمادی الاول
 سبزه اسیری بود و کنون در لغت عنایت نامه عمومی والا قدر شما که مرقوم شمرم که در سبزه است و اسعد الله

خط شما را
 در خط من
 در خط من

نمونه طراز رخسار و صول مسرت شمول و مضرب نشین زین نشین گردید روانی عبارتش بتامه گفته شد
بوده لیکن بعد ازین دو لفظ که در مکاتیب یا راغب مستعمل است و شما از عدم تنوع لغت مجبور از ضرورت
یکی اینکه نوشته بودید که سرفراز نامه حملوا از اخبار اخیار صاحب سخی اخبار جمع خیرست بتشدید یاد این لفظ صفت
ذوی العقول است نه صفت غیر ذوی العقول و غیر هم گز داخل ذوی العقول بنقل شده دوم اینکه مقارن همین عبارت کلام
سلک شما ترشح نموده بود که شرف چند خورشید ریش افکار دل را آشنای مهیوم الهیسان گردانید این فقره لا ینحسب
و آفرین است لیکن همین لفظ افکار که صفت ریش واقع شده خبرانی گردیده شما نگذیر ریش و معنی دارد
یکی زخم دوم صاحب زخم را گویند در ریش معنی دل زخم دار است دل موصوف و ریش صفت آن در ریش دل
یعنی زخم دل می آید و ریش افکار هیچ معنی ندارد ظاهر است که اگر ریشی را مضاف و افکار را مضاف الیه
قرار دهیم مفید معنی نمی افتد و اگر افکار را صفت ریش بیا نیم بازیم همین حال دارد این قلمت مخصوص شما
اکثری از معنیان صاحب دعوی درین مقام لغزش با همینانند خصوصاً در لفظ اخبار اخبار که در فاکم کتاب
دیدید می باشد که لغز و جبهه دانی جانشینی فرعون و نمرد و اسرار و اندکی چون شما درین جوی دارید و مشتاق
صحت الفایده میباشید و بدر شما بیکی ملک تحقیق است حد و این غلط از مثل شما قفقه و سنگاه
نزول از نام اعتبار است و دیگر آنکه سوای خیمایان گلشیر و صید محمد خان که جواب هر دو فرستاده شده خطی
ما قفوت خط صاحب بنود که جواب آن از بیرون نرسید امیر صاحب نوشتند که جواب خط غلام علیجان
نفرستادید خدا شایسته است که نه خط میر سعد الله خان بمن رسید و نه خط غلام علیجان شاید از سهو در خط
نمی پیچیده باشند بالجملة باین قصص کچا رسط لا سر رشته بطلب دیگر بدست می آورم نیست که از او خبر کجا
و اهل قباله این بود که از تراسی که نام دهی است بر کنار نهر چوکا سوای تبرائسه مشهور که معجزه آگه است بلکه بگویند
لیکن باطلر جواسیم هم موافق عرض حکیم حمدی علیخان لسمع مبارک رسید که در جنگ سرشته که در بیرون
خیام دولت شد شیر بسیار است چون خود بدولت عاشق شیر و شیر اند با بی نظارت برگشتند ازین جهت در
راجعت قبولی واقع شد بی اغراق و غلو میگویم که دیشب شب ماه درین میدان لطیفی داشت که کیفیت
آن امر نیست و جدائی تجریر و تقدیر ادا نمیتوان کرد جای شما پیدا تمام صحرای فرسش نوز داشت و بر و نیم

و گویا کار شده و یکتای که بیشتر حالها یکی پیچیده باشد چند روز در اینجا است بعد از این باید دید خبر جوام است که برای کار اقبال
از کما که را بعد از این که یک یک دل بخور زیاد بخیریت رفته میان احمی حاکم که بعد از این توقع واضح باشد که در تیر
که چهارم بر پنج الاول است که در روز تیرا به یک کوچ سده که در چار که در یکبار نه گری رسیدیم اینجا چه بنده نام جانور که چاک و در که نیش
کیساعت آدم را فغانیسان از و علائش و رای پر دراج سیاه نیست برین طریق که از آن بر سر قلیان که داشته
قلیان را بقوت تمام بکشد تا زهر آن از بدن بیرون آید بسیار است لیکن الحمد لله که یک کس این روز نگزیده قاعده
این شیر پرست که خود بخود نیش نمیزند تا وقتیکه زبردست کسی نیاید خلاصه مرز در اینجا مقام است و فردا هم لقمه
مقام دریافت میشود و در روز مزاج دشمنان جناب عالی دام اقباله تدری حرارت بهم رسانیده بود از این جهت تمام
از راه پناک داخل سردق دولت گردید لیکن امروز فصل آبی است هیچ سوار شده در و از ده کله و قنک
انداختن در از ده سله بری شکار کردند بر روز حضرت صاحب عالم بهاد چند و پیازه و بهر تیر باد و خنجران کور بسته
و جلوی خوابانی پخته برای جناب عالی فرستاده بودند امروز پنج اشرفی نذر انوش در سواری گذرانیدند خلاصه
صحبت بسیار خوب است اگر آسمان چشم کند امید داشت که اگر که شاد و دلر ماجده عمومی شمارا درین سفر بسیار
نیکم می شناسد اغراق میگویم که این سفر سفر نیست عجب میر میست که روح را تازه میکند خدا نواز و در اینجا
بهاور ازنده دارد که روادار از کسی نمیشوند شفعه عرض کرده بود که امروز خیمه بقلان طرف ردان آید که در اشاده
که اینجا آب بسیار کم است طرف ثانی باز بعض رسیده که سقا رفته آبی می آرند از شاد شد که من برای لقمه خود
نیو جو هم که خلق خدا متصدع شود و الله باشد که این رحمت پروری که در مزاج جناب عالی یافته میشود شاید در امر
سلف باشد و الا امرای این وقت را هیچ نسبت با ایشان نیست و نبوده و از عنایت جناب مرشد زاده عیض
نسایم که رستم را سواری رسته عنایت می شود و پنج در گاری می آید برای فقیر خود چوپاله مصین است و دوسه روز
نیش این هم که خیمه بکنار آب اتفاق می افتاد جای شما خالی کفایت داشت آنزوی آب چه قلهای خوب شبها
بود لیکن که برود و بسیار و سوای این ما مردم را با خطاطی چه سروکار و قلم خوب برآ خوشنویس باید ما را خطی که
خوانده شود و سروکار است با جمله ازین قلمه زمین چار طرف راه است از اینجا برای بکنند می رود بقول پاره از عوام خبر رحمت هم می آید
دری که خطی نام منوچهر میرزا از فقیر خدما چون بگرفت بخش علی باید گفت که بر پرل پخته که در کانهاتن تصایبان در آنجا است

بنحیث وقت سه پسر خواهند رفت بهمین حساب در روز عرضه شما آخر روز رسید رحیم بیگ^۱ فتنه مذکوره را
 اینوقت که دو پسر هنوز نژده اند آورد عرضه و خط آسمی خود را بطلالعه در آوردم رفتن شما بمیدان^۲ پیش از آنکه
 در خیال من بود این سیزند همان سیزند است که میفرماید پیش از آمدن سید اذ و گنگارام حی در نقل طلبیده
 اینترخش احوال نام آدمی برید آنچه از حالات منشی نوشته بودید معلوم شد هرگاه صاحب اینجامی آید او استعفا
 ننوشته است فهمیده میشود و بقبول شما بصورت آدمی را تابع بخت و اتفاق باید بود اصل این است که آدمی
 دنیوی همه تعلق اتفاق است عقل قدس بر این مقام دخل ندارد لکن عقل جمیع چیز نیست که آدمی بآن مطعون
 یعنی دانایان باید که کاری نکنند که عقلا او را ذلیل دانند با عوام سروکار نداشته باشد بزرگوار میگویم که شما اینجا
 نمی آید اگر بطریق رخصت بعد چندی اتفاق افتد مضایقه نیست والا بر کسی ویشی علاقه نظر انداخته نباید کرد
 بهمین کم و زیاد میشود و فی الواقع دانایان بمنسب راهیچ دانسته اند و میدانند درین عرضه سوای این عبارت
 که منافع آنها تعلق از آن دارد غلطی نبود زیرا که تعلق بآن دارد میبایست حال احسن فضل الهی چاق
 خاطر شریف جمیع باشد عند الفرصت گامگاهی رسم تحریر با آقا صاحبان مخدوم هم جاری باید داشت اگر
 ایشان در بند رسمیات نیستند لیکن باز به تقاضای محبت بهمین رای میخواهد و گنگارام حی خود را فدای شما
 می داند آقا صاحب کلان نام خدا را استدرست و از پیر پیکاره گزین اند از قسم طعم و شیرینی و میوه فصل
 هر چه بود است آید میخورد دیگر خیریت ^{۱۴۰۱} شام دیر زده رحیم بیگ سه کمیس در بغل خط میر نصیر الدین
 در دست همراه بهلبانیکه زر نقد هما چنان از بیلی آورده بود اینجا آمد من چون سر نامه را بخواندم و نگاه بر خیم
 کردم و دیشتم که شاید میوه صوف این ثوب را برای من فرستاده اند بنحیث این بود که همراه بهمین بهلبان است و
 سازم زیرا که من غایبی این چیز را نیستم لیکن چون خطا بطلالعه در آوردم معلوم شد که دو جفت کمیس که چهار عدد باشد
 برای ما هر یک که فرستاده اند آنوقت خود جای گفتگو باقی نماند چون از بهلبان پرسیدم که این خود دست راست است
 گنجاست گفت بعد از محمول بر پشت که در عمل انگه زیاده بود جار نیست بر کناره دریای گنگا بر جمدی گمان است
 سه روپیه نمیدارم و اگر برگردن ز کور رفته آنرا بهم بیارم فقیر با قاصد صاحب گفتم ملازمان آقا صاحب بزرگوار یاد داده کمیسها
 از و گنگنه معلوم شد که کمیسها را در روپیه نگذاشته بود که جایجاد افاضه شده بنوعیکه تفریق ششم در افاضه

دو سنجیت اندیشه پس همین قرینه معلوم شد که میر موصوف کجاست با همیاجنی داده باشد و آن مهاجر در بنی خود
 گذاشته است و اینجور و نه نموده بهیلبان چرا مراده این خدیجه پیش کرد تا زری بدست آید و الا محصول چهار کدنیس زخمیه
 نمی تواند شد خوب از ما چه میرود و با طرف ثانی این خوال را خواهیم نوشت امروزه هر سنگی هم آمده اند هر سه
 کمیس تفویض ایشان نموده شد هر وقت که کھیس چارم می آید آن هم سپرد ایشان است هر سنگی که در پیرایه بود آورد
 تا فاصه صاحب میداند که این را بکسی نرید و در پیرایه باقی از خانه خواهیم فرستاد و آفا صاحب نگرفتند سجان شما
 که نام هر سنگی که در مدخل نیست گاهی اشاره درین باب بطرف ثانی نموده بلکه این قدر بی پرواست که خطایم
 ننویسد میر صاحب از طرف خود بهیلب می آرند خلاصه خطایم صاحب برای ملاحظه میرسد بعد مطالعه باره
 باید کرد و از خط مولوی میر علی نقل نسخه در و انگشتان نوشته حواله استیم بکنید و اگر نوشته گذاشته باشد
 دوباره چنان بنویسد من یاد دارم که شمار پیرایه نوشته بودید **فصل ۱۷۹** بر صغیر خورشید نظیر مخفی شماست
 که درین رومال که بچونچامست می آرد هشت ورق که یکجور و کامل باشد بر از اشعار منشی محمد صادق
 و شش ورق دیگر از اشعار شایع احمد علی هر دو را بخوبی نگاه باید داشت و یک بند کاغذ چهار غزل تازه
 و پنج بیت دیگر دارد همه را ردیف دارد و حاشیه دیوان باید نوشت من اینوقت ببلخ مرزا حاجی میرزا
 شام که بر میگردد نمود شما میرسم این اشعار باین صورت اتفاق افتاد که پس بر پرورد غزل اول گفته بودم
 و پر پرورد غزل که بعد از غزل اول نوشته شده و غزل ردیف ندانست و پنج شعر ردیف بسی دور
 هر دو در اتفاق افتاد و از باعث بعضی موانع از انجمله رفتن بجان میان آفرین و اختلاط آن سید که بزمایش
 نسخه منوکرده بود این غزل تمام نشد شما همین پنج اشعار بنویسد من ابیات باقی گفته خواهم نویسد اینقدر
 دیگر دست میداد آن هم نوشته خواهد شد **فصل ۱۸۰** منشی طلیق اللسان خواجہ امام الدین سمرقندی
 که رشک صفایان در محاوره زبان اند دریافت نمایند که خطی بنام مرزا صادق خان صفایانی و راجع خود
 که اسمی والد ماجد شماست فرستاده ام لازم که بخشش علی را طلبیده بگوئید که این خط را متصل جوی سراج
 جاسک یکروز مرزا قتیل را طلبیده بود و در رسانیده بیا بلکه نام مرزا صادق هم نشان باید داد و اگر حسب اتفاق
 جانی رفته باشد بگوید که خط را حواله سپردی که با بنام دارد و در دم دروازه صاحب خانه نمی باشد

بگوید که این خط خط مرز اقبال است هرگاه آغا صاحب بیانده خواهی داد دیگر آنکه پیروز جناب عالی مرزا عباس
 میرا شرف علیخان را که لباس انگریزی میپوشد برای دریافت خبر مراجع بپوش حضرت صاحب عالم فرستاده بود
 این اهل روز اتفاق افتاد و آخر روز مرزا شرف علی در روضه دیوانخانه که نائب رضا علیخان الشیخ
 با دوازده گلزاری از گل گلاب و چنبیلی دود بزود و چکرها آورد و الی ماش و پنج کوزه روضه لطیفه و خوشبو و پنج
 سنبل و رسا و فرستاده بودند خلعت بشمار الیه میدادند از ترس حضور بگریخت و خلعتی نصیبت که امام علی
 را بجا این ضلع پنج چکرها غله و پنجاه بز و بست و پنج کوزه روضه همین قدر رسا و دوه گاو و پانزده ضیاء
 بحضور جناب عالی آورده بود جناب عالی اینقدر این فرستادن لیکن دو گاو و پنج بز و کوش کرده بودم
 اینم آمده بود و همین قدر برای صاحب کلان آمده بود و در نیم که سواری از پیش سر اوق دولت حضرت
 میرزا زاده گذشته بود آداب بست خواص عرض کرده بودند لیکن هنوز ملاقات نشده در سکار خواهد شد
 رجب ۱۵۱۰ خواجه امامی صاحب سلمک الله تعالی در روز پاس خاطر شما در مقدمه شیخ محمد حسین رضی عنیه بجای معلوم
 فرستاده بودم آنچه دستخط شده است را قم را از اول همین گمان بود لیکن پاس خاطر شما نوشته شد نوکری در
 سکار ایشان خیلی شکل است که سانی که این سکار را ندیده بسوس دارند و آنرا که نوکران در فکر یک سیر میزند لیکن
 که در ترک نوکری رو سید باز سبب نیامدن نخواهد هست در انتظار بر آمدن نخواهد اول نخواهد دیگر جمع میشود
 بسیار را اینقدر پول بجان نماند که از نخواهد دست بردارند رجب ۱۵۱۰ خواجه امامی صاحب سلمک الله تعالی
 افسانه ترکی را که خود بنفس نفیس تحریر فرموده اید میرزا نصیر الدین برای مطالعه بدید جناب ممدوح درین روز ملاقات
 چار شربت را بنصیح رسانیده یاد بگیرند و عبارت هم کم بطور خود مینویسند میخواهند که از تصنیف صاحب هم
 خطی بردارند لیکن اگر آدم جناب ممدوح بیاید آدم خود همراه آن آدم کرده باید فرستاد این از برای آنست که شما آدم ایشان
 خوب نمی شناسید و الا اینقدر سعی صرف نداشت و این بقیه هم برای همین نوشته شد و الا اگر جناب ممدوح خود در
 نزد میرزا بلید نه جت بقیه نمود زیاده خیریت رجب ۱۵۱۰ خواجه امام الدین سمرقندی اصل سلمک الله تعالی
 مسوده افسانه تازه رسید دل بسیار خوش شد صد آفرین بلکه هزار مرجا بخشی و کوپ بخشی یاز و تنیک در بعضی مقام
 پانزده نامه فی نوشته است اینم از سبب هم موافقت است اینقدر بخاطر داشته باشی که تو را هر یک که در کتاب و در

بام آن شخص بعد فقرات شستهای روح او ذکر میکنند اگر چه مطلب تقدیر نام او نیز حاصل میشود لیکن پسندیده تر آنست
 که نیمه صبح بعد فقرات روح مذکور نمایند این چیز با داخل غلط نیست بلکه از عدم معرفت تقوی و دست بسید ^{نموده}
 رفته **۵۴** بمیان امامی بعد سلام شوق و لاف با که غلط شمار قهرم چاردهم شهر حال امروز که هفدهم ماه مذکور است
 رسیده سهر و ساختن عمارت خط قابل تحسین آن فرین بود لاد و دو لفظ غلط واقع بشده یکی قان تو قان
 بعضی خون ریختن بجای قان تو کماق هر چند در ترکی قاف و کاف یک است لیکن تو قان بعضی را نشد
 و تو کماق بعضی ریختن و دوم در مع امیر صاحب این فقره و احوال بمقتضای این شست آید امیر صاحب که کمال
 هم که خدا خاک ایشان را بر روی رحم بر حال غریبان سرشته است واحد و شش و اند و چنین می بایست که خدا
 خاک ایشان را بآب رحم بر حال غریبان سرشته است و آنچه از نیکی مردم و معاصی مردم بود آید که ایشان را نشد
 بدختم من مانده رویه برای خرج راه با داده بود شش یکبار و پنج یکبار لیکن چون شیوه فقیر و اجناس حال
 بقی آدم است حرمانده باشد یا حلال زاده احوال او را نیز خواه راست خواه دروغ شنیده و مردم طریق
 مردم صد اگر گفته اند هیچ یکی از اینها آشنای من نبوده است لیکن چیزی شوالان ازین حسن سلوک میداند که
 فلاخی از راه دوستی با سلوک می در زدن می دانند که من آشنای صاحب غیرتم در دین گرد امیثا ششم **۵۵**
 هر دو کاغذ مزاجی صاحب توفیق ستم خان باید نمودن و ما بر سنگ بعد چاشت آنجا نهادیم آنرا خروار و شش
 همراه گرفته باز اینجا می آید که کاغذی غیر از کاغذ مزاجی صاحب است آن در جزه دان شما گذارشته ام خود
 آمده دریافت میکنم **۵۶** پوشیده نهاد که میر عبد الدی چاره تباریج نسبت و نیم جمادی الاول **۱۲۸۰**
 روز دوشنبه در جمعی نوبت غیر مرض سل و دق بر حمت آبی پوست از نه ماه این عارضه داشت و بدین سیر یار
 لیکن خوب کرد اگر پیوسته می کرد چه میشد با اتفاق اطباء کسی ازین بیماری جان نبرده است خلاصه از دو ماه در
 نوبت سیر و میگفت که آب و هوای اینجا بسیار با مزاج من موافقت کرده روز یکشنبه در آن یکپاس شب مانده
 سرشته نفس گم کرده بود و فراق شروع شد یک و نیم پاس روز باقی مانده جان بجان آفرین سپرد
 پیش روی در دوازه همین حویلی تکیه فقیر سست از چهل سال فقیر مذکور درین تکیه میبود سال گذشته قضا کرد
 حالا کوچک ابدال او مالک است پنج روز میاید داده آن مرحوم را بر روی قریب دیکته که در آن روز آنرا خیر

او نظر بخوانی و او همه را بخون ساخته لیکن مادرش تا دیر بعد مردن با او چسبیده و ریش می بوسید و خود را انداخته
که خود یک قالب بر یک شده بود طبیعت محسن هم چند روز ناساز بود و شفا یافت لیکن باندها چیزی بذر چسبید
و بسیاری خود نمود و حالا فضل آبی است معالجه تمام خانه بدست مرافقه علی برادرزاده حکیم شفائی خاست این بود
احوال تازه که نوشته شد من هم درین طرف مدت سوای درویشان رنجا کشیدم لیکن از یک هفته صحت کلی حاصل
خوبه هم که خودم بخوبی فهم شدم از بعضی چیزها هنوز پیر میگویم مثل باد بخاک و خنبیلید و دال اربر و دال مرجع انشا الله
بعد چندی این راه هم بخورم حالا عمارات چادری هم قابل دیدنست صبح و شام اگر کسی بالای یام خانه که مشرف بر آن
عمارات باشد نگاه آتاجار بر استاده شود مرقع مانی و نگارستان چین در نظر بیاید میباید با وجود عدم رضا
مردم باز آبادی در اینجا بسیار شده است روزی حضرت صاحب عالم بهادر بایامی جناب عالی دوباره بتماشای کوهی
دلگشا رفته بودند من هم در رکاب بودم بعد مراجعت باشا به حضور پر نور چند فقره در وصف آن تجربه در آید
پیش و الله شاست حق تعالی شمار ابکام دل رسانیده اینجا بیاورد در خانه همه آدمها چاق اندرقه انشای
نوبه از انشا پر داری و عند ایش خسار بنده طرازی حفظکم الله تعالی یقین کلی است که بعد آمدن فقیر باین طرف
هم مشغول فارسی بطور خود با معوی شفیق داشته باشید من هم در دوسه روز می رسم لیکن خدا کند که باران بایستد
گرد و غبار سسل است و الا در کوه چای گله نوره رفتن خیلی دشوار خواهد بود آدم می طلب چهار ناز یک ناشاق و یک
و چند دانه انگور و چند تا خوبانی و قدری میستد گشیش ان حضور برای من آمده بود چشیده زوشا می ستاده شد باید که بطور
میاسته خود ما حصه کرده بگید زیاده خیریت مگر آنکه بعد تمام نمودن رقه یک رکابی که یک سیزده کیل دارد هم خنایست
این هم میرسد رقه ۵۹ خواجه امامی صاحب طال عمر کم امروز که سبت و یکم شهر حال روز شنبه سبت برتر مشهور
یکه اندوگانا لا بگوچ پنج کوهی از منزل دیروزه رسیدیم بر روز پنجشنبه تا جمعه که زود تری آید داخل شهر می شویم اگر چه
هم این احوال نگارش پذیرفته و سوای این مراجعت لشکر چیزی نیست که بر سر ظاهر نشود لیکن بر کس ان حال خود
خوبش خبر میدهند زیاده خیریت رقه ۵۹ خواجه امامی صاحب الله تعالی اشتیاق سونکرا معلوم نبوسون کنیم
خواجه رحمت الله خان منی ننگ یازپ ایدری گیم ایندی فرخ آبادیانی روان بو توو من لیکن حال بودر گیم سواری
بو توو و اگر دان در رفتن یا اون پیش آقچه سن منی بسیار سنگ کوی بخشی یاز غلامه مولوق ایامی خواجه صاحب

بالا دیبی پریشان چارده رویه بخند مت شریف خواهند رسانید انصاحب از ایشان گرفته بخواجه صاحب
 میرضوف بدیندر رسید مبلغ روز دوم حال بالا دیبی پریشان نمایند و حال لشکر است که در روز که نشستیم
 صفر بود از فیض آباد شکر که ده اینطریق رسیدیم امروز مقام است فردا داخل فیض آباد میشویم باید دید چقدر
 در اینجا میشود دیگر خیریت رقع۱۶ شخصی این کتاب برای فروختن آورده بود لکن قیمت زیاده از حد بود
 پناه رویه بخواجه میگویی که مزد کاتب فی جزیع پیچیده داد و دادیم حالا انصاف بدقت شماست هر چه شما بگوئید
 قبول میکنم خداوند طرف ثانی چه فهمیده است که این خط از شت را خط آقا رشید و میر عماد دانسته بخواجه
 قیمت کتاب بر زبان دارد اگر پنهان صاحب باشد بگنیز مضائقه ندارد میان علی حسین امیر و زوایان بخواجه
 شدند سلام بخند مت شریف گفته عذر حاضر نشدن از کم فرصتیا کیده اند و روز و روز که حاضر در دست بود
 سه غزل تازه گفته شده شما همین وقت نقل آن گرفته همین کاغذ را که غزلها بر نوشته شده از رقع میره برستم
 خواهند داد که نزد آقا صاحبان خواهد برد و من امروز از دو مالیدن فارغ شدم فردا مهدی را ملائیم و سترافتم
 رقع۱۷ خواجه امامی صاحب ملک الله تعالی خط امی والد شما میرسد بعد مطالعه اگر حکم شود چنان لغافه آقا
 تراش داده و بهمنجسته ملفوف عرضه خود روانه سازید و خط قاضی صاحب که امی آقا صاحبان رستم امرو
 میرد اگر پیشین عصر آدم جوابشان رسانید آنرا هم ملفوف باید نمود و الا خطوط امروزه در آنک بفرستید خط
 آقا صاحبان در خط دیگر خواهید فرستاد و در خط مردم معلوم رسیدم که بلبیر سدا گویی چند خورده است چنانکه
 میرانشا الله انصاحب خط مذکور را باین علت که غزلهای هندی نوشته بود و بدو و الا بلاماطه شما میرسد
 رقع۱۸ خواجه امامی دنا صاحب ملک الله تعالی بجهت شایق مخفی نامه که از دیروز در محبت کیستانی افتاده ایم که
 هیچ میرسد امروز مقام است فردا کتب لکن مقام امروزه درین ارض ذات الرمال بر منج ما که است و بنی بار
 برآه و بود و پاداشت دیگر آنکه پیچیده است همین آدم میرسد گفته پیش خود نگاهدارید و نگاه نموی معلوم پانید
 باید داد که بچاره به صرف خود دارد رقع۱۹ خواجه صاحب من خط محمد شفیع که امی فقیه آقا بود مرا
 مطالعه میرسد در رقع دیگر که بنام پیر اوست نیز فرستاد است بعد مطالعه نطش رقع را برستم باید داد که بخواجه
 بهمان آقا صاحبان بخندم و وقت شام آدم خود را نزد من فرستاده بود و چون بن غایت ندادم که درین چیز ما

نام خود داخل گفتم یا نوشته پیش خود بگذارم از رسیدن رفته بسیار خجالت کشیدم که این بطور خود ابیات نگویم
یا میگویم اگر یادمی آید فهو المطلوب الا امر و زبط و دیگر دست میگویم رفته **۱۶۴** خواجۀ امامی صاحب سلمه اند که
راقم داعی تا این وقت همان مرزا حاجی صاحب بود حال آنکه ای آقا صاحبان تملط نشان رسیده چون خبر
تشریف آوری این صاحبان تا شام کردم است اندام موافق و عده و شبی امشب نمیتوانم رسید فردا بعدی است
بالتفاق میر صاحب از بن مخدومان فرخصی بهم شد رفته **۱۶۵** خواجۀ امامی صاحب سلمه که آمد تا حال هرگاه خط
بوالد خود بنویسد برای ملاحظه داعی بهم خواهند فرستاد من یاد دارم که نقل آن تاریخ پیش شما بهم بود شاید از خط
شریف رفته شست و میر حاجی علی بهم نقل آن برداشته بودند من هرگز بخاطر ندانم و شب یک ماده بدست آمده بود
و قطعه آن نیز درست شد لیکن چون بعد و صبح بشمار آوردم ده عدد کم بود مجبور متوجه داده دیگر شدم بعد زمانی
این ماده بدست آمد قطعه ز نقره ساخت بی شاه دین بچند و قی و وزیر اعظم هند آن میر سپهر جلال و دبیر
خان بستم تا قی ازین تاریخ نشان مجد و کمال و سعادت و اقبال و دیگر آنکه امر و زیا فردا عالم فرصت ایرج چار
غزل تازه فقیر را بر کاغذی نقل کرده بدست آدم خود نزد آقا صاحبان فرستادم باین فرستاد نزد آقا صاحبان زار حاجی
صاحب یک ملا میر دم و از اینجا باز حضور می آیم زیاده خیریت رفته **۱۶۶** خواجۀ امامی صاحب دریافت نمائید که
منوم نیست که دیر زیا امروز مرزا چوپان یک پهلوان دکان مرد جوگندم پیش که دقت آمدن این جاشمار بالایی با
دلیله سفارش او کرده بودم آمده بودند یا خیر و صاحب در مقدمه هر دو کس بطوریکه گفته بودم بجناب قبل کتبه
عرض کردید یا وقت مناسب نبود بهر حال اگر گفته باشید مفصل بنویسید والا بگوئید و فردا جواب بنویسید رفته **۱۶۷**
خواجۀ امامی صاحب سلمه اند تعالی بجز و پیه بدست رستم خان فرستاده شد یا بدست گرفت و زرد و الیه میان که
برخته باید گفت که مرزا قییل بیشتر که دوستاش تحصیل در پرگانات در ملک انگریز بودند سفارش اکثر مردم با آنها
مینه شست و همه بقدر مقصود خود کامیاب میشدند و رینو لا که آشنایانش همه بجزول شده اند سفارش میکرد پیه
با کنار و انمیدارد و سابق بهم خط نوشته بابل حاجت میداد این نیست که زر برای کسی بطلبید مگر و پیه بار از
به منی دوستان را سخ این بهم بچل آورده بود و گاهی که کسی همین جاداده از پیش خود داده است این قدر گفته
باز بگویند که این بجز و پیه بگفته شما از پیش خود بچل آن زن که فرستاده اند یا و بدیند زیاده خیریت رفته **۱۶۸**

مخفی نماند که عرضی شما اسمی جناب خا صاحب قبله و کعبه پرتیز که پنجم ماه مبارک بود رسید چون من اینجا بودم
 و شما هم از آن وقت صوم فستاد آن نزد من فراموش نداشتند و در آن خانه آقا صاحبان اینجا آمدیم بمطالع
 در آمد تحصیل داری و هر چه غیر از این داخل مناصب غرض در سر کار گشتی اگر میزبان است همه دوستی لطیف و عنایت
 آقای عالیجناب است اگر صاحبان بود و این توجیز را پس ندیدند به هم است تحصیل داری شما از زانی والا جانند نیست
 خدا آثار سلامت دارد اگر او را پرداخت شما منظور است بطریق دیگر کامیاب خواهیم شد نزد من اینجه در اصل از
 صبرانی اوست که بنظر او فراقی و ضایع است شما با عیال باشد در میولا آشنائی از من پوری خطی بمن نوشته بود
 خطی که معرفت آقا صاحب بنظر من رسید شخص مکرر نوشته بود که چهار غل برای پرکنت حضور میل تجویز شده
 رپوٹ شایان بفرز آبا در فتنه است یا نزد صاحبان بود و هر جا که باشد درست بخاطر سنا به است و صاحب
 والا مقصد به نظر جواب هرگاه این التماس پذیر خواهد شد عمال فکر که یکی از آن شما باشد به سر گرفته خواهند شد
 تمام شده مضمون خط آشنائی که به پیچیده بهین قد رفته بود اگر فضل الکی شامل حال شما شود این شخص را رفیق خود
 خواهیم کرد مسکین در اینجا حالی ندارد بعد مدتی ده رو کینه که برای پس خود فرستاده بود و بخانه او رسانیده شد و سید
 حسن خان خطی: برادر خود میان سیدی علی نوشته بودند که تحصیل داری بنام خواجہ امامی صاحب مقریست چون
 هندوستانیان از طریق انگلستان بکلی خبر ندارند وضع و شریف اینجا المان بودند که از این پوری است و این
 نه از آنست که در کار انگیزه اینجه تجویز میشد پیش از آنکه شیخ به کاری منصوب نموده آید ما اینجا به شهرت میگردد و آنرا
 خدمت به افلاکی فراریافت بهر حال خال نیک اثری دارد و آنچه در افواه و احوال جا گرفته است در زمین
 بطور حرجی آید لیکن او عا گویند در وقت ترقی باز باید دانسته اند به اینجه اینجه: از آنجه کوچکی که اسمی من
 خدمت بود بمطالع و آدم این بعد خطی اسمی آقا صاحبان مخدوم و زمان فرستاده ام و ویکتاب میریزد و خود نگاه میکند
 در خط و دیگر مانده که از خواجہ فرستاده و آنچه در خط سابق نوشته بودم که دو بار در خط شما ساملی دیده شد تحصیل
 که این تحریر به عالم بچیل تردد خاطر خیر نیست شما هم میدانید که خواجہ حاجی خطی نوشته میشود محل با پای بهر نوشته
 لیکن از سبب معرفت یا استعانت او دن خاطر کار دیگر بالکس از قلم ما ترشح نمود انشا الله العزیز و فتیکه برطلوب
 میابند و همچنین بهر میرسد آنوقت برهان قاطع و دیگر یکدیگر کتاب نخت نزد صاحب فرستاده خواهد شد صاحب

من این خوشی ندارم که شما بر علی سینه بنویسید و از دست بکشید من ترقی شما در دنیا میخواهم اگر خدا علم و دولت
 هر دو بدید بهر جان الله که چه میخواهد و چشم بینا و اگر علم بقدر ضرورت عطا فرماید و دولت زیاده از حد لکن بعرض چشم
 نه بذلت زنی طالع و خنی جنایت خداوندی این بار خطی بر روی ناهارنگه نبود چون او بذات خود مشتاق خبر فرشت
 شماست و میدانم که محبت او در دل شماست از راه اختلاط کلمه بر زبان می آید که یکس از دل نیست اگر جواب صد خط
 نخواهید نوشت از خط صد و یکم خواهد نوشت امروز که از دوشنبه پنجشنبه و اردست شام خواهد رفت خطش موقوف
 و دو کاغذ دیگر یکی جنایت نامه حاجی اسماعیل نامی دوم کاغذ غزلهای مشاعره حال رقع ۱۶۹ سلمک الله تعالی
 پوشیده نمایند که لفافه اسمی آغا صاحب قنار و خنجر پر نور مرقومه بستی و یکم شهر حال بن رسید و احدی بر این مطلع
 صورت حال نیست که من بر روز که بستی و سوم شهر حال بود خبر و انگلی امیر صاحب بتاریخ بستی و ششم شنبه بر
 قریض ملازمان جناب محمد و پنجاس آدم و رفتن ایشان بر هژدم حال از شروع ایام ششگال روانه خواهند شد
 و در روز که بستی و چهارم در روز شنبه بود آدم آقا صاحب امجد آن لفافه را مخفی آورده استم را بیرون دروازه برد
 و با سپرده در دست استم نیز با خفای تمام من رسانید خط مرزا ابوالحسن خان دیوان هم در لاف آن بود همه بخوبی دانسته
 و کسی ندانست چون من در اینجا هستم و آغا صاحب اینجا جواب از طرف ایشان بعد از این خواهد رسید و بر جواب
 موقوف است ایشان شب و روز در یاد شما هستند تحریر خطوط در مقام داعی شدن ضرورت احوال تازه میشوند و باقی
 همین یک خط را می برد و دست آن کفایت میکند صد آفرین بر شما که بر سر نامه نام آغا صاحب نوشته بودید و الا احتمال
 آن بود که چه بد آن و پیاد و بهر کاره واک میگفتند که مرا قاتیل پنجاس فیه مهت و بهر کاره بجز دریافت حال اینجا
 می آمد اگر من تنها اینجا خط را میگرفتم باز هم قیامی نداشت و اگر جانی میفرستم صاحبان خانه خط را گرفته از راه بی کفنی
 میخواندند لکن این احتمال من نیل ضعیف است زیرا که من وقت آمدن خود بهر که چهارچوبه و چهارچوبه پیاده طلبیده
 نقیده کرده بودم که بهر گاه خطی بنام من آید شما آن خط و بهر کاره را پیش آغا صاحب بیاورید هر گز پنجاس جانی
 نخواهید فرستاد اگر خلاف این عمل آید و دیدار لکوری بطرف خواهد شد آغا صاحب هم قلعن کردند و تهدید
 در صورت آمدن خط پنجاس احتمالی نداشت لکن بسیار به انانی کار کردید حجت خدا بر شما و روز و وقت نام
 در خطوط غائی خطی بنام صاحب بزرگ فرستاده شد در خط که کور چند لفظ تعزیت حادثه جا نگذاشته است

قبله که به شما بنویسند بر آن عمل نمایند نیک و بد را تا انجام کار در نظر داشته باشید و در روز مشاعره بود از این
آدمی بعضی اجابات خاطر داری آنها در روز شنبه از ده روز چهارم انگیز باید در زیاده از پنج غزل هر غزل هفت بیت می باشد
نشده در خط آینده فرستاده خواهد شد و از اجاباتی که تا شنبه از ده روز پنجشنبه بستی و چهارم محرم داخل لک نوشتند جناب
با چشم تمام که شاید آصف الدوله باین صورت استقبالی از جوان بخت شنبه از ده نگه داشته باشند پذیرفته شده بود
شنبه از ده صورت باوصف غرور سلطنت و بدعراجی جناب عالی را در یک هجوع بهیوی خود نشانید شنبه از ده صورت
ارخت انگیزی میپوشد و بر جانوری از خوانی رنگ بر سر نیزند چهار کس دیگر از رفیقانش همین بیت دارند فقیرانه
یک روز اتفاق صحبت باوشد و یک سلام کردم کسی طلب کرد و فقیر را نشانید و چیز مهم همراه خود خوانید دیگر خبریت
واقع بعد اشتیاق واضح باو که دید که باز در دهم شهر حال بود و لقای خط و شمار سید و رفته تخته کبریا نام
بود آن هم بمطالعده آمد تاج الدین حسین خان صاحب به پیوند رسیده کاغذ دیگر برای کاتب خوانند فرستاد و امروز
آقا صاحبان خط دیگر که برای من در زبان اردو نوشته بودند فرستادند و احوال دریافت کردند و خط پیشتر هم نزد صاحب
فرستاده شد یکی حسین بیگ خواهد آورد و یکی باور خود در واک انگیزی مرسل است بعد ازین اگر خط قابل انتخاب باشد
درین افاده فرستادن صلحت نیست بعد دولت حضرت صاحب عالم فرستادن مناسب است من با خاص صاحب مختار
فهمانیده ام که اگر بعد ازین خط خواجہ امامی اینجا بیاید اگر آن وقت من اینجا باشم بهتر و الا پیش خود نگاه داشته بوسه آید و خود
در گوش من اطلاع کنید بهر حال که مناسب خواهد بود و خواهم طلبید باز خود نگاه بایده داشت آدمی را حال دیر و بعد از آنجا
بعد خط الحو خط خلیلی بی جواب شد در امروز رفته بمن نوشتند که خواجہ امامی رفت از دست خدا و اندالا در خط
گرفتار خواهد شد و ملائی بر این نیست که خواجہ قاضی آنجا رفته او را همراه خود بسیار و تاج الدین حسین خان صاحب
مرتباً خود بنویسند و بمن نوشته اند که شایان جناب خان صاحب قبله عرض میکنند که خطی بنام من تتضمن نفی خود
از کائنات کوه آباد و اطاعت عالم است و در بیت خواجہ امامی باین کار باید لطفت و خفایت صاحب جناب پاسبان
و در بیت و این بیت در کتب هم باشد که بر خود دریا لفظ از حکم قاضی خود چاره ندارد و لیکن آئینده وقت
از آنکه در این کتاب نشان از آنجا خود هم گذار شده و در صد از تقضیات خداوندانه آنهم که در وقت بر او انگیزاید
سید امیر محمد بن تاج الدین حسین خان صاحب به پیوند رسیده کاغذ دیگر برای کاتب خوانند فرستاد و امروز

و نیز قاضی صاحب برنجی نویسنده این رقعہ قبلہ و کتبہ بنام خلفه صاحب قلم است یہ بیستم چہ جواب می آرد بر چہ
 قرار می باید در خط فرما اگر موقوف خطوط خانگی خواهد بود نوشته خواهد شد و خاصا محبت ہم زودتر میرسد اگر
 حضور از روانگی ایشان بپرسند شما ہمین قدر عرض میکنید کہ برو پنج شنبہ یا نزدہم شہرالیقین کہ رولہ
 شدہ اند من بنابر احتیاط رقعہ دیگر نو با قلم اسمعیل شہار بن خط پیچیدہ ام ایضا اگر صاحب الاما قبا
 بہ پرسد کہ خط مرزا قسبل متضمن این مضمون پیش شما کی بہت باید کہ ہمین رقعہ را بنمائید دیگر خیریت
 رقعہ ۱۲۱ خطوط مرقومہ بہت و دردم شہر حال رسیدہ و وضعی طلب گردید از احوال بیشتر زاده
 دیوان ابو الحسن خان نوشتہ اید دریافت شد معلوم نیست کہ این روز غیر فیبر میز باقر علی مرحوم است یا کسیر
 کس دیگر اگر فیبر میز باقر علی است پس دوست قدیم این است پدر شش ما من محبت بسیار بہت پیش
 از کہ خدا شدن در لشکر نواب نجف خان مرحوم سی و چار سال یا پنج سال پیش ازین بودن میر مرحوم
 خیمہ سیدی مرجان اتفاق می افتاد من ہم در همان ایام از شہاب بھمان آباد دارو کشا و دوم و سیدی موصوف
 از بھمان بن بود و اکثر اوقات از اوقات خود برخاستہ در اوقات او میفرمید میز باقر ہم آنجا می دیدم گاهی از
 صبح تا وقت چاشت و گاهی از شہر شام تا نصف شب با ہم اختلاف میکردیم در بھمان روز ما ہفت روز
 نسخہ بدیع المیزان کہ در علم منطق است پیش من رسیدہ چون از ثورہ کوچ بیشتر شد من بنمبر فیبر
 با کبر آباد روانہ شدم بعد از آنکہ باز بشکر رسیدم شنیدم کہ میر نور بشاہ بھمان آباد روانہ شد خاندان
 ایشان خیلی بزرگ است ایشان در کشیہ ملقب بسادات مدنی اند میر تقی نامی فاضل زبردست
 صاحب اجتهاد و در مذہب امامیہ گذار شدہ اند کہ خواجہ محمد علی بابائینہ کمال شاگرد ایشان بود میر موصوف
 عموی میر باقر علی میشود میر باقر مرحوم را فیبر می بود در کمال فو کاوت و اہلیت و وجاہت و تقوی در
 شا زده سالگی قطعی یا مبدی میخواند بیچارہ مدقوق شدہ زندگی را خیر یاد کرد شاید برادر کلان میر چہا
 شما باشد من نقل طرہ نقلی است کہ میر باقر بعضی اجناس را از قسم کتاب غیرہ پیش اگر ام المہمان فرود شدہ
 چون دوسنہ بار خان موصوف بروعدہ دفاتر میر نوروز رسد تقاضای شدہ میفرمود خان موصوف گفت
 کہ خدا بیچ آدم شریف را بنحالہ با کشمیری نصیب کند کہ عجیب مردم بیجای دہن دریدہ میباشند میباقر گفت

که شما هم ز راه مستقیم یعنی کشمیری تمام سدا این داستان و آنچه از احوال آن کوت بر کوچی حواله قلم کرده ایم
 افتاده است و در این هم این قدر اخفا منظر نیست سبب اینست که چون شایسته خیارین قوم باقی نمانده و
 داناترین خلایق میگیرند این عمل را بر عزم خود بدست میارند و علاوه آن زیوش را داخل عیش میشمارند یعنی زن
 خود را و بر دوسه خود بگشایند و میباشند و همچنین خواب و خور را نیز بر خیزد و خست و نون که بر دست خودست و خور
 و دختر کیستند چون زن کوت بر کوچی را دیگران می گانند او را و ش هم مشکوک است در این صورت نه آن زن را و
 نه دختر را این قدر که از آن عمل بدینند و اگر کسی بگوید که شکوت بر کوچی میباشند بر غنبت آن نیست
 که در نظر مردم صاحب این عمل دلیل و حجت است و هنوز ایشان درین صفت بر تبه کمال رسیده اند و برینده شخص
 ظاهری یعنی در بار داری و تحمل ظاهری هستند اگر این قید در میان نباشد زنت می پوشند در میان نه
 و این قوم چه فرق بریت ایشان هم بالطبع راغب باین میباشند که لباس ناسی پوشند و چه عجب که در خلوت
 همین عمل را میکردند باشند لیکن این مرد کوت بر کوچی بحسب طریقی تعلیم و دست جو هم دارد و تحمل حرف نام
 بهم ندارد و از همین جهت غرضش باقیست لیکن لغت خدا بر حال شعر چه توان کرد مردمان این اند که با این
 مردمان بیاید ساخت و از کیسه خود چه میبرد و هر کسی که مواضع پیش آید با و ملاقات باید داشت میر نصیر الدین
 در بنارس مولوی منیر علی در مرشد آباد اند اکثر خطای این صاحبان می آید میروند و در هر خط مستفسر احوال
 و متاسف بر کسی مشاوه میباشند من هم خیلی خون جگر خورم لیکن امور اختیاری نیست اتفاق است بسبب
 بهیچ نیست میر نصیر الدین صد روپیه از مال پدر خود می یابند و بر باروی خود چیزی پیدا کرده اند آن ملکی بچا ز بدنی
 پیش بخشی بود و ناگفته میخورد حالا در سرشته شده اما به نیابت شخصی لوگر بچا هر روپیه شده است لیکن این را یاد داشته
 که این لوگری زیاده از دونه نیست چون منشی دوسه بار بگفت که آمد خدا و اندک بکلام تقریری در دیوانخانه عمویش فرو داده
 بهمان تعارف این مرد که دبال گردان او شده بود برای رفع بدنامی این قدر عمل آورده است والا او را با شنی قطعا
 عداوتست بر چند تشیع این مرد که هم مثل عوام است بلکه مثل بازاریان تمام بزرگانش خاجی بوده اند و اندک زان
 از وجود آدم فهم و عقیل جای شده است والا انکاس آدم بود که با این گزیده گرما حرف بزند این ملکی بچه سخت برادر
 که کیش در دوقوف هزار بار زدی چه بد خیریت مرد که این است که بزیام آن دوست شاه پیر حاج میرزا گویند که از این

فرد که پیش مردم اظهار کند خود را بمن میکند و بر خود میداند که من از این جای اوستاید خوشتر بودم شد و جای خود در
من میکند خط و امروسله جای بسیار نمانده شد که کار آمد و در جواب نوشته ملفوف همین حکم کرده اند و نزد آقا صاحب
هنوز نرفته است و امروسله ای بر دو جواب اجده این خواهد رسید **فصل** در چندین باب احسانت الفاطمیه براس
نویسنده مکتوب مقابل شخص مساوی و بزرگ و خرد در کار باشد مذکور شده لیکن آنچه خبر ما که تعلق بر تریه طاعت
دارد که عند التقیر التخریر بکار آید و در کتاب کوریه تحریر شده و در اینجا نوشته می آید و اینها را طرق و معنی آداب نام
که بعضی از اینها مساوی قلم و زبان تعلق بخارج نیز دارند یعنی با غنائی بدنی انسانی تحفه نامند و در مقابل شخص مساوی
خود را بنده و مقابل خود را قبله و قبله حاجات هم گفتن درست آمد صاحب قبله و قبله و کعبه نیز استاده و مرشد را هم
باید گفت و به پیرزن نیز مضایقه ندارد بشرطیکه آقا باشد لیکن پیر را نباید گفت و لفظ پیر و مرشد مساوی استاده
و مرشد دیگری نباید گفت لیکن استاذ یک علم کتابی بیاد این کس پیر استاده و در فنون دیگر مثل کشتی و غیره مضایقه
کم رتبه درین مقام دادن را عنایت کردن نامند و به پیر مساوی به پیر عنایت نباید گفت و در خطاب آنجناب
باید گفت یا جناب والا یا جناب و حضرت هم مضایقه نیست لیکن مثل تورا نه حضرت بعضی پیر استعمال نباید کرد و در
آقا نامه پیر والا و الیافه گاهی باید گفت اگر پیر این شخص مقابل باشد و بر وی آقا هیچ و پیر خود را در مقابل این صاحب
مساوی شخص مساوی غلام زاده گفتن مضایقه ندارد و در بعضی شخص مساوی صاحب شخص بنده زاده و گفتن
رو بروی پیر نام او یا به پیر و چنین رو بروی بزرگانی که از پیر در مرتبه زیاده باشند مثل عم بزرگ و خال بزرگ
لیکن اینجا غلام زاده گفتن نیز درست باشد چرا که مساوی شخص مساوی که آنجا خد و را بنده گفتن نیز درست و در خود را
بنده زاده و در مقابل اینها خود را غلام خودی باید گفت و بر نام پیر و بر وی بزرگان لفظ صاحب اضافی نباید کرد
یعنی اگر کسی از بزرگان سوال کند که پیر شما چه نام دارد باید گفت که زید یا عمر و زید صاحب و عمر صاحب نباید گفت
و در بروی این همه صاحبان پیر و برادر کلان را استاده شده سلام باید کرد و در کتوبیکه برای بزرگی بنویسد پیر
بر خود را فقط یا بر خود را کاسکار نباید نوشت غلام زاده زید یا عمر و یا خودی زاده و برای آشنای همسر بنده زاده
باید نوشت ابدم بر آداب آقا و آقا بر چند قسم میباشد یکی اینکه انیکس از سبب او کامیاب طلب گردیده یا اینکه
از پیش خود منسوب می و رزق لیکن او را تیر قافی است مثل رساله دار یا حامل برگنه یا دیوان اینها نیز چنین آقا پیری

و محسن و نوکر از رفیق و یار و همدم و مضاف صاحب درین مقام عنایت کردن بجای دادن و پدر خود را در بروی پیشگاه
 و قبله گاهی صاحب و اگر گفتن مضافی ندارد و سلام بهم بر بزرگ خود باید کرد و او را قبله و کعبه قبله حاجات باید گفت
 و در عالم خلط خود نموده گفتن مضافی ندارد و تعظیم دوستان بهم باید کرد و تشییع بسیارید و چه میفرمایید بهم
 بدوستان و بزرگان گفتن معیوب نیست اما برای او عرضی باید نوشت برای بعضی بی مدد برای بعضی باید و پس
 او را نام بکمال عزت باید برد و در بروی او تعظیم هر یکی باید کرد آدم بر قاضی زنی جبروت مالک الملک که در ملک
 و گیر می نشیند نباید آتش ابر است که در بروی او خود را اعلام و پس خود را از او باید گفت غلام زاده بنیاد
 و پدر خود را نیز غلام و برادر کلان را بنیاد باید کرد و باقی باخت نمود و با حاجی و او را در محبت کردن یا دادن
 باید گفت عنایت کردن بنیاد گفت و در بروی او تعظیم هیچ بزرگی نباید کرد و عند الذکر هم الفاظ بزرگ امیر و حق
 کسی بزرگان نباید آورد او را بدربار جناب عالی یا حضور باید گفت و عند الخطاب پیرو مرشد خداوند و اولادش را
 مرشد زاده و در بروی او لفظ بهادر بر پیشانش زاده باید کرد و آمدن آنها تشییع آوردن بنیاد گفت و بزرگان
 و این را در حضور و بزرگی تمام نام باید برد و بزرگان او را نیز یعنی پیشش را حضرت حجت اگر نگاه باید گفت و پدر
 کلانش را حجت اگر نگاه کلان و تا خود نیم سده یعنی آغاز دنیا بید کرد و اگر مطلبی ضروری الذکر باشد دست جو کرده او باید
 و اگر بخواهی در رفتن چو کند تسلیم کرده باید رفت و وقت باز آمدن و او اگر درن مطلب نیز تسلیم باید کرد و وقت مقابله او
 یک سلام و بعد از آن تسلیم کرده استاده باید شد یا باید نشست و اگر در دروسه بار بلکه ده بار و بروی رفتن اتفاق
 افتد در هر مقابل سلام و تسلیم باید کرد و شایسته را بر او پیرو مرشد نباید گفت و عند الخطاب لفظ کلمات بزرگان آورد
 عرض مطلب باید کرد و بندگان عالی و جناب عالی شایسته آنها را نباید گفت بلکه صاحب عالم اولی بود و قریب
 پوشیده نهانند طبیعت قوی مست خالی از شعور که در سنگ و درخت و حیوان و آدمی امانت نهاده دست تقدیر
 بشناسد سنگ را که از پائین به بالا می اندازند مجبور است که از بالا پائین آید اگر مانعی نباشد مثل سقف یا درخت یا چیز دیگر
 پس حرکت سنگ را که از پائین به بالا رفته قسری نامند یعنی یا اختیار آدمی نیست یا اختیار سنگ نیست و از بالا پائین
 آمدن را حرکت طبعی نامند یعنی طبع سنگ چنین اقتضا نموده که از بالا پائین آید و این هم قیاس طبعی است
 و بالیدن در خان و در شرف بزرگ نیز یکبار از پائین و درین با و مراد نیز خصوصیت طبیعت و این چنین گفتن

باز آنکه قطعه نیست که اگر گرگ را نیز بخیر باشد مقابل آن بر زمین یا استاده کشد از بیم خراب گریخت یا خوابیده خوابد
بسیار قویست آن اگر گرگ از مرتبه بتلی یعنی در اهل حاجت اگر گرگ میترسد پس نموند اطفال شیرخوار نیز بان بطرف مادران
وزنان پرورنده و ترسیدن جوانی پیر در مکان تنها وقت شب یا در جنگ نیز امر است طبی پس آنچه امر میست بگز
زوال پذیر نیست و ترک آن محال وقت دیگرست که در جنگ و درخت نیاید خصوصیت بچوان آدمی دارد که آنرا عادت
نامند و این قوی بود که از تعلیم و فیض صحبت دیگری حاصل میشود مثل گربه و لای که چون در ابتدا یا کبوتران بزرگ
شود حمله بکبوتری نکند یا فیل که تا دو سه بار آدم را کشته باشد چند بار دیگر نکند یا یوزینه که کس او را بچوب یا چیز دیگر
ازین قبیل متبرساند سلام بگوید و عادت آدمی از قبیل و طایفه بسیار و عبادات و مثل زنان حرف زدن و قصه گوی
و خورازان و نشستن و قمار با تخته و شرب خورن بسیار باشد و این امور طبی نیست اگر صحبت قمار بازان بهم نرسد
هرگز قمار بازان نخواهد شد همچنین صحبت بی میزان لکن بعضی کسان که صاحب قوت قدسیه اند حسن قبح هر چیزی را در دنیا
مینمایند و صحبت اصحاب زوالت را ترک کنند و ترک عادت هم چون ترک طبیعت بسیار مشکلست لکن ممکنست
که بعد مروت و ترک عادت صورت بند و بخلاف ترک طبیعت که مستعجب باشد و موجودات دو گونه بود یا آنچه بقدرت
آنی از وقتیکه در جو گشته بحال خودست مثال عقول و اخلاق ماه و صمد دیگر ستارگان یا آنکه یکی بصورت دیگری نشود
چون آب و آتش و باد و خاک یعنی باد بصورت آتش و آتش بصورت باد و همچنین خاک آب و آب خاک نشود و یافتن
شود بر چون در خانه میوه دارد و بی میوه مثل رفتن اما در سه و یا زودتر چون در خانه غدا بپخته گیاهای خود و کسان
بسال از زمین سر بر کشند و فایده است که طبیعت چیز متغیر شود و این نیز ممکنست مانند گندم شدن خرد یا
بعکس یا طار شدن کس که در زمین آب و هوا و قیام اما طبیعت است بی سعی آدمی بقوت آنی خود بخود گشته
چون بعضی جانوران که کوچک که بعضی جانوران را بصورت خود سازند اگر شش کمال باطن قلب است چیزی نماید
اگر چه داند یا آنچه اندازد یا کمیند افق عقیده و مثل خدایین است که این حرکت اگر از غیر بشری بطور آید از معجزات
است اگر از انسانی که عادت و اگر از انسانی که عادت را از کمال راست راج گویند چون خرق یعنی در بدن است
عادت یعنی نوعی عادت را نیز خرق عادت نامند این جهت که انیکس عادت خود را پاره کرد یعنی از عادت بشری
میر و اناده این کار که به شاید عادت درین مقام به بعضی عادت بشری باشد و لفظ عادت در اصل علی حدیث بوده

لیکن در فایده علی حده نوشته می شود و در عربی علی حده و در فرق در عقل عادت این است که این عبارت که فلانی
 این همه صاحب بهمت است که گوشت فرزندان خود در وقت ضرورت بهمان بخوراند خلاص عادت باشد غلط است
 که این حرکت خلاف حرکت انسا است خلاف عقل نیست یعنی ممکن است که شخصی اندازد چون پاکم عقلی در عالم
 فقدان لحم فرزندان خود را کشیده بهمان بخوراند و خلاف عقل آنست که متمنع باشد مثل بچیدن آسمان را کاغذ
 و طلبیدن آفتاب از آسمان بر زمین مثل شستن تبریز بر آب چغتن گوشت که در عوام مشهور است این خلاف عقل باشد
 قلب ما بهیت هم ازین قبیل است **رقعه** که خواجه امامی سلمه الدتعالی رفته آقا صاحبان متضمن طلب امرضا
 بجلوس دعوت که فردا قرار داده اند بخدست ملازمان مخرج رفته بود و معلوم شد که شما انجا نبوده اید و الا چند سطر
 اسمی شما بخط من بوده است خلاصه آنکه امیر صاحب بن محققی تجرید را آوردند و سواي این فی الواقع مناسب آن
 بود که طعانی برای این صاحبان نگذار سفر آمده اند از آن طرف می رسید هرگاه در عدم ارسال اتمام ضیافت حلیه
 تعزیت رافع اعتراض باشد آمدن بخانه ایشان نیز در گرو همین عذر است بهر حال این بیچاره از تکلفات رسمی بر
 محض اند لیکن چون عیال داران را ضرورت است که باید رسمیات باشند عذر امیر صاحب مستنوع و معقول شد
 آدم بر احوال شما دیروز خود در عالم پیگیری وعده کرده بودند امر در از رفته امیر صاحب یادمان شما نیز ترشح نموده
 بهر حال از جناب قبله و کعبه پی رسید اگر آمدن شما قباحی نداشته باشد فردا باتفاق منزلت خدمت ما بیایند
 و اگر از جناب الامتنوع بشوید همین عذر از طرف صاحب مع و معقول است لیکن بجز این صاحب باید گفت
 که آمدن شما طفیلی نبوده است داعی خود گفته بود و سواي این از توکران هم نیستند که در کتاب آقا حی آمدید فردا
 همراه آدم من بیایند رفته صاحب بطرف نایب ما آمده ام در منلیه رد دعوت معیوب است زیاده خیریت رفته
 واضح باد که انشای دیروزه شما را دیدم خوب نوشته اید لیکن غرض من ازین فرمایش چیز دیگر است و آن این است
 که از اول در بر احوال استمال مناسبات باغ و چاه و برج و حمام و هنر رایان بکنید ذکر موعود نیست و از آنجا
 تا بهین این چیزها در نواب نصیر الدوله فارس الملک محمد علیخان بهادر سپه دار جنگ پس جرایب عالی ضرورت زیرا که بانی این
 چیزها ایشانند تمام شد این هم دیگر باید شنید که این وقت نزد جناب قبله و کعبه رفته تحقیق باید کرد که در دفتر مجلس الدوله
 که قضا کرده است چند ساله عمر داشت حضرت امیر و شنیدند چون بی اجازت جناب عالی جایی نبردند و در جبهه بایستی نبردند

بار آورده و از آنکه فردا میسر علی را نزد جناب عالی نفرستند و جو زود نوشته خود نزد طرف ثانی برود و زیادت تمام که
 بهیروزان شما موزون کرده اند دو نقطه غلط بود یکی طبع و دیگر هرج که هر دو بر وزن عقل اند به سكون حرف دوم و شمار روز
 کرم که بعضی بخشش است بجزکت حرف دوم آورده اند و خود در یک مصرع طبع صحیح بسته اند مصرع مذکور هم در همین قطعه است
 اگر اینجا صحیح است آنجا نباید اگر گفته اند و لکن آنجا صحت دارد اینجا چرا غلط است بقیه خیال این غلطها و ضرورت از دست
 خورده گیر باید ترسیم بایش این است که هر چه مسوده بکشید آنرا خوب ملا خطه نموده صاف بکنید بعد صاف کردن با
 یک یک لفظ را بنویسید که در معنی چه طور است و وزنش چیست و اندایش چه صورت دارد هر چند بداند و لفظ فارس باشد
 حقیقت آن در بریان قاطع دریافت میشود و اگر لفظ عربی باشد و شما از حقیقت آن آگاه نباشید و شعر موزون
 نکنید در نشر مضایقه دارد و در حاشیه مسوده بنویسید که من از حقیقت یا این لفظ آگاه نیستم و قضاوت در آن
 مصفا ثانی من سلمه الله تعالی امر و نه بخانه خانصا حسبیر و هم فردا بخانه مرزا استید و صاحب از اینجا عزم و بهیخته
 شما دارم بهتر این است که امروز وقتی لال بیگ بدکان کولی رفته خبر بسیار که برنی شیر کوچک کوچک ورق نقاره بر
 پیچیده طیار است یا کهنه شده از مرز افتاده اگر نوساخته باشد فردا چهار تنگه را برنی و سه فلوس را شیرینی بیضا
 و یک فلوس را لال و وی و تنگ بسیار دال و وی موتی چو بسیار خدا کند که برنی تازه بدست آید به نگاه احوال برنی
 تحقیق شود فردا طلبید و منتظر من بایدد و امروز وقت سه بهر بعد گشتن لال بیگ از بازار خبر برنی کهنه و نو بایزد
 شیرینی بیضا و چیز دیگر اگر کهنه هم باشد بسیار و یا شش تنگه را بهیمن برنی بسیار و که طفلان هم خواسته خوردن من اگر
 بسیار بخورم بکینا و بلکه کمتر خواهم خورد چاکانه را نیم سیر خواهد داد و ملاک را بسیار اگر در روز هم طیار شده باشد تا فردا
 کهنه نخواهد شد بلکه بچوبی ساخته پریر و نیم تا فردا از لذت نمی افتد قربان پر لال و می پریر و هر چه حال
 من روز بروز بالا برست تا نه اینک چون مالش آرد از هر روز و روز ما مفید افتاد و امروز در یک یا دو خط
 آرد و نکور کرده سر الو العباس را در آن گذاشتم و یک پاس که به بنیت الحلال فرستم چه می بینم که ویش از بنیت
 یک حصه مانده است و در شب بجای برنج یک بهلکه با شور یا چوبه مرغ خورده خواهیم و غذای روزانه
 اناره لایق میباشد و وزن بسیار مع تری سه فلوس بود و بجهت عموم صاحب کلان خود از طرف من بایزد
 که در یک چاقو شده پریر خواهم شکست اول بخورم و مت سامی حاضر شده یک بان آرد و یاروه بخت مسکه بالا

آن خواهم ترخت و قد غوب طلبیده با ما است و لایم خورد و یک بخوره کلان آب شب مانده بخلق فرو خواهم ریخت
سیرت رقع ۱۸۷ آرد و در و نه بخارست شما حاضر خواهم شد چنان خواهم خورد آب را گرم نباید کرد لیکن کجی
نبات کالی بقدر یک پیا که کوفته باید گذاشت که من همراه خود خواهم برد امروزی برقی دکان کولی رفته در یک
پیراه خشکه داخل کردم و برای آقا صاحبان مخدوم میفرستم و این در مقدار یک بسته بعد شش چهار روز و شش
آن بخدمت شریف خواهد رسید رقع ۱۸۸ شما احوال مزاج خود و کلمه بنویسید یا زانی تقویض سامعه
آدم من بکشید امروزی اول صبح برای دیدن میرزا ابوطالب خان بهادر که از در کرده میتاب بودند رفته بودم از
شفقت ایشان چه بگویم که مرا دیده در خون را پیش کردند و از در و دیدند و مولوی حسین علیخان صاحب بار بهین
عارضه گرفتار شده اند و شش بخند بارقی کردند و امروزی شاید مسهل گرفته اند خدا جمیع بزرگان و شفیقان را
از آلام جسمانی نجات دهد و زیاده خیریت رقع ۱۸۹ لال بیگ رقع را در حلی نو تعمیر من که از دسره روز را
دید و بعضی دوستان بهانجانی ششم رسانید آن وقت شیخ امام بخش ناسخ و میر سعادت علی رفیق مرزا صاحب
و آقا صاحبان مخدوم شسته بودند و قلم و دوات هم درین حجره قدیم مقفل بود جواب نوشته نشد الحال
مینویسم که رفیق نزو شخص معلوم بریجا بود بعد یکد و روز باز بروید تا بر سر مرغانی آمده بعد خوب شدن
شمارا کیس و نماید و بعد صاحب کلان خود از درت من باید گفت که مولوی محمد نور باید رسانید که این
خصوصیت از دست نرود تا بل و توقف خوب نیست و از امیر صاحب پرسید که خطوط کالی روانیست
بانه و در رقع مرعری آمده بود از این رقع شش شش و لیستی می بار یکسان چون خودم در قی بخا
آن پیچاره بود و زیاده خیریت رقع ۱۹۰ خواجه حاجی صاحب یافت نمائید که امشب آهون مخدوم است
شما با آدم و خانه بنویسید اگر کسی از شما احوال من پرسید بگوید یا بنویسید هرگز این خانه را نشان نباید داد
فرشته هم باشد باید گفت دیگر آنکه بار بپوشی پاک من رو بپوشد و بر صاحب با تویی و الا ان اعدا دست خوا
این آدم باید کرد و فردا شش خیریت می نویسم
درین زمان بهیئت توانان جو شمشیر بان فصحا چار بعروته محبت صورت شامی آینه استخوان گرد و کمر
خوابش مجبوری نظیر و محشوقه بی بدلی عتیق منشات بلاغت آیت مراد محمد حسن قتل باید اهل شهر

فایده از شصت بنده خاکبازی طلبه معلوم عهد الحوج خان بن حاجی محمد و شرف خان بن محمود و زین العابدین
 پیچیده معتبره العجل مستند الفضل اوستا و ثنا و معارف مولوی الهی بخش بسط الله لاله انداس از نقایب الطباع
 و چون تاریخ وفات مصنف مرحوم که از مقطع عصر ثانیه غزل سدرج دیوان بستانج رسیده خالی از
 لطیف نبود انداخته از این غزل قسم نمود

غزل ریخته گلک جواهر سلک عهده شاعرین هدیه عمیل مرزا محمد حسن قشقل			
مجموعه پنج توپایانی ندارد	چه در دست اینک درانی ندارد	چون در گوی سوی بانیاید	کسی اینجا گریه بانی ندارد
پیدا ندرت به خار خیلان	سید روزیکه دانه بی ندارد	اشد بگریه چمن چو سید	که لیلی چشم گریانی ندارد
زلفش کشت ناز تو چید	چه حیرت که پایانی ندارد	سوال بود شاید از تو	نیش می بیند و چاه ندارد
سلمانان سلاش گوید		عمیل کافری بانی ندارد	

قطعه تاریخ وفات آن والا صفات که ماده اش از شایع افکار سر دفتر مورخان روزگار شاه بیت دیوان
 نکته رانی سراج بیاض بخندانی مولوی کریمت علی لکهنه الله الا که از مصرعه ثانیه مقطع غزل مرقوم است
 و مصراع لطافت منابع اول بهشت تضمین از مصرعه ثانیه مترشحه قلم جاده و رقم که تاز میدان فصاحت
 نیزه افروز سرکه بلاغت کاشف نکات خفی و جلی استادی میر ناصر علی ادام الله فضاهم

قتیل نکته پرور در افسوس	چه در دست اینک درانی ندارد	دوست با تم و حزنش سلم	کسی اینجا گریه بانی ندارد
نماید و امیر جان برین چاک	سید روزیکه دانه بی ندارد	که گوید در خشم آن قشقل	که لیلی چشم گریانی ندارد
بود آینه از روی هر خلق	چه حیرت که پایانی ندارد	بفک سال او دیدم خویش	لش می بیند و چاه ندارد
ندوی کثرت عشق است گویا		قتیل کافری بانی ندارد	

قطعه تاریخ الطباع تراویده خامه گهر بار اعجاز نگار او ستادی میر ناصر علی نصیر سلیم الله القی
 شده ان الفوائد مرزا قتیل طبع
 از روی انبساط دلا سال الطباع
 بشو بگوش به که معین قتیل
 قطعه دیگر از مشفق مهربان خواجه محمد حسن صانه الله عز وجل اثرین

چو مطبوع شد قضاوت قلیل که باشد بقیسین سالش و لیل	و دوباره درین مطبوعه بی عدیل درین فکر بودم که تا قف ز غیب	فشردم تباریخ ادبای جسد بگفتا بکاتبین مرزا قلیل
قطعه دیگر از قلم عبد الرحمن خان عفی عنه		
ز بی انشاء فصاحت عنوان طبع شد که کرم حلیل	جسم از چیر خرد و ناز خویش آفت پاکیزه عیارت	ز قلیل

بسم الله الرحمن الرحیم

سپاس خاص از دائره مقیاس صانع را از ذکر نقصان بدر و کمال بلال ازنی صنعت است از صنایع کمال او و حمد و ثناء
و منت بیکران قادری را سر ذکر در ظهور عجایب قدرتش از برآمدن بلال و گرفته شدن ماه قواعد فلاسفه و ضوابط
ایل تخنیم او بین تر و لغو تر از اصول و تبه تبه زن پیر زال همه مخلوقات بختش گواه است و از تمامی مصنوعات
بوجود نیشتش آفتابه اگر بلال است آسمان به پیشانی او مینماید و اگر بدست کلن ریب از آئینه دلهای زواید و اگر آه
بر جرش دال است و اگر در است اشارت بهجوت و جلال و بخت همچو سرور انبیا علیه الف الف تحیه و ثنا از صنایع
سینعه اوست و در طور معجزه شق القمر از برائع بدایه او خرق عادات آن باعث خلق مخلوقات در تمام کائنات
مثل ماه چهارده هجری و آشکار و معجزات آن هر سپهر رسالت کالشمس نصف النهار شریفش هر اسرار
حکمت است و اقتدایش تباه هدایت و از نیجاست که هرگاه بهنجیر خلاف شریفش گفتند و بدو
در ونگونی نقد اعتبار بدید است از دست دادند و حکما چون راهی از خود رفتند و سرنگون بچاه ضلالت افتاد
مومننی که یک لحظه مشرف خدمتش نرسیده مستحق نعم جنت نغیم گردید و فرخاد صفت مردمانی که با وصف جنت
و اکتساب میاس نعمت بابرکتش مخاطب آینه آفرید الله لیکد بیت خنک و المرحس ابل الکبیت و کلمه کرم که
سرفراز گشتند و خوشحال کسانی که با وجود یگانگت و قرابت و اتباع کما حق و اداست صحبت بخلعت
انصافی کالجورم با بیم اقتداییم اشتهاییم معزز و ممتاز و علما و فقها که باین مایانین مصاحبان سید ختم السیالین
اتباع و اقتدا کردند و پیشوایان طریقت و ایمانعت گردیدند و رهبر و راه راست بر آورده ایشان را خطری نیست
و حافظ ضوابط منضبطه ایشان را خوفی نه و آنچه قواعد ایل تخنیم را پس پشت انداخته ابتدای ماه پرویت بلال
مبغی گردانیدند و در آن غرضیت را از قصد مخصوصیت و هزاران نزاع و از میندیشکار و افعالی نشاند که این سره مستقیم

سر خط و تقصیر متوقع رحمت رب توفیق عبد الرحمن دل حاجی محمد روشن همان مهر و نیر فتانت
 مستند به فقها از یقینیات می شمارد و احکام حکما و نجمن مخالفه شریعت را که به اندر اربابین ابطام می بندد و
 چه هر چه از اصول ایشان حکیت آن بفهم می آید از آنکه شریعت قطع نظر جزئیت آن بهم نمی برآید مگر حکم این ضابطه
 دریافت روز سابع که از ۱۲ یکم زار و دو صد و نخل و نه پیروی تا حال ۲۶۵ یکم زار و دو صد و شصت و پنج پیروی
 هرگاه مراعاتش نموده شده فضا می نماید و اندک اگر برین ضابطه حکم با کثرت نموده شود زیانبارست و همین جهت این
 ضابطه را ضابطه گفتن رد المیکن مستخرجین را باید که بر حکم خارج این ضابطه اگر چه بر باره ابطال افت یقین نیاید
 بلکه در صورت تطابق از حکم احکام الحاکمین بدارند که قادر مطلق بر تفاوت عادت هم تواناست و آنچه مطابق عادت
 باشد قدرت بران بطریق اولی و تفصیل این اجمال آنکه مثلا ازین ضابطه باید دریافت شد که روز سابع تا سابع
 است اگر تارخ سالی سابع گردید استبدادی ندارد و همچنین بالعکس در این وقت عادت نیست بلخصه چون
 در صورت مراعات غلط نشد بنا بر علیه این ضابطه را بنا بر تفریح ناظرین عبارت صاف و سبک تحریر کرده و به ضابطه
 موسوم گردانیده مقدم چون این ضابطه جایز یافت اعداد بعضی حروفی می افتد لهذا اولاد را اعداد آن ضرورت و آنین سبب

ا	ب	ج	د	ه	و	ز	ح	ط	آحاد
۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸	۹	عشر
۱۰	۲۰	۳۰	۴۰	۵۰	۶۰	۷۰	۸۰	۹۰	سات
۱۰۰	۲۰۰	۳۰۰	۴۰۰	۵۰۰	۶۰۰	۷۰۰	۸۰۰	۹۰۰	الوف

تدوین یافته اند که در سالی از این مراعات ضابطه مرقوم میشود بداند و در وقت سال جامع اعداد آن در جدول زیر در آورده اند

۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸	۹
یکم زار و دو صد و نخل و نه پیروی	دو صد و نخل و نه پیروی	سه صد و نخل و نه پیروی	چهار صد و نخل و نه پیروی	پنج صد و نخل و نه پیروی	شش صد و نخل و نه پیروی	هفت صد و نخل و نه پیروی	هشت صد و نخل و نه پیروی	نُه صد و نخل و نه پیروی
۱۰۰	۲۰۰	۳۰۰	۴۰۰	۵۰۰	۶۰۰	۷۰۰	۸۰۰	۹۰۰
یکم زار و دو صد و نخل و نه پیروی	دو صد و نخل و نه پیروی	سه صد و نخل و نه پیروی	چهار صد و نخل و نه پیروی	پنج صد و نخل و نه پیروی	شش صد و نخل و نه پیروی	هفت صد و نخل و نه پیروی	هشت صد و نخل و نه پیروی	نُه صد و نخل و نه پیروی

اگر قابل طرح باشد یعنی اگر از هفت زیاد باشد و آن مجموع تا نازده خواهد رسید نه زائد از آن چون از پانزده بگذران
 طرح ستار مذکور عدد باقی خواهد بود حاصل آنکه بعد طرح در باقی نظر کنند اگر یک باشد بر آن بلال روز یکشنبه خواهد بود
 و اگر دو باشد روز دوشنبه و اگر سه باشد روز سه شنبه و اگر چهار باشد روز چهارشنبه و اگر پنج باشد روز پنجشنبه و اگر شش باشد
 روز جمعه و اگر هفت باشد روز شنبه شمس چون اینهم که روز طلوع طالع مخرج است ۱۲۵ هجری است در یافتن ماهیم
 هفت را که عدد حرف معین ماه محرم است یعنی سزا باینکه که عدد حرف معین ۱۲۵ هجری است یعنی اجمع کنیم
 یک عدد دیگر از جانب خود بر آن نیز انیم مجموع نه گردید بندگان را از آن طرح دهیم و از باقی ماندن دو حکم کنیم که
 اگر خواسته اند دینیت بر روز دوشنبه بر روی بلال ماه محرم ۱۲۵ هجری تا ستم داران جهان باشد آن سال عا علیهم السلام
 و الاشارتی بفرست خواهد فرمود و همچنین اگر کسی که در اینهم که روز طلوع طالع بلال صبر کند که در ماه روست
 باید که دور که عدد حرف شهر صفت است یعنی **ب** باینکه که عدد حرف ۱۲۵ هجری است یعنی اجمع کنیم و
 حاصل جمع یک عدد از جانب خود بفرز انیم مجموع چهار شدند و آن قابل طرح نیست گویا همین چهار باقی ماندن
 پس از باقی ماندن چهار حکم کنیم که اگر شصت خالق لیل و نهار و دو گار است بر روز چهارشنبه بر روز بلال صفر خالی
 از خون و خطر خواهد بود و بر همین قیاس است استخراج حکم طلوع بلال با همین اندیشه و گذشته فائدت هرگاه
 که روز پنجشنبه ۱۲۵ هجری دریافت کنند باید که سه را که عدد حرف شهر ۱۲۵ هجری است یعنی اجمع با چهار که عدد
 حرف ۱۲۵ هجری است یعنی ده جمع کنند و بر حاصل جمع یک عدد از جانب خود بفرز اینده از هجری که داشت
 شدند بندگان طرح دهند و از باقی ماندن یک حکم کنند که طلوع بلال ۱۲۵ هجری بر روز یکشنبه باشد و چون
 هرگاه بد ریافت روز بر زبان بلال ماه مبارک رمضان ۱۲۵ هجری قصد کنند باید که پنج را که عدد حرف شهر
 مودود است یعنی ۸ با چهار که عدد حرف ۱۲۵ هجری است یعنی ده جمع کنند و بر حاصل جمع یک عدد
 دیگر بفرز اند و از مجموع که ده حاصل شدند بندگان طرح دهند و از باقی ماندن سه حکم کنند که بر روز سه شنبه بلال
 ماه مبارک رمضان بطریق براءت استعمال بشمارت فتح ابولیب بنان کلید صبر صامان اشارت فرمود
 و برین قیاس است تا آنکه شخصی است این قدر عالم بقیر و انا و خاطر دارند که طبع صنایع صانع چون حسب
 قواعد تحریف محمول مانندی ناقص و غفول لازم نیست بلکه اگر حکم ضایع مشوره سلطانقت بطول بلال بقدرت

891554
CALL No { ق ۳۴۰۷ ACC NO ۳۴۰۷
AUTHOR تہیل، میرزا
TITLE رقصات، میرزا قہیل

--	--	--	--

MAULANA AZAD LIBRARY
ALIGARH MUSLIM UNIVERSITY

RULES:-

1. The book must be returned on the date stamped above
2. A fine of Re. 1-00 per volume per day shall be charged for text-books and 10 Paise per volume per day for general books kept over - due.

